

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Projevy finanční krize v ČR a ve světě

David Kremlík

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. David Kremlík

Provoz a ekonomika

Název práce

Projevy finanční krize v ČR a ve světě

Název anglicky

Financial Crisis In CR and in the world and its Expression

Cíle práce

Cílem diplomové práce bude uvést příčiny finanční krize, popsat nejrůznější projevy finanční krize, například kde se finanční krize nejvíce projevila. Dále bude obsahovat popis průběhu krize a možnosti zmírnění jejich projevů.

Také budou uvedeny následky finanční krize na jednotlivé státy, které krize zasáhla nejvíce.

Metodika

V práci bude použita deskriptivní metoda zkoumání, tedy poznávání pojmů finanční krize a dalších témat se zadáním diplomové práce spojených.

Také bude použita metoda komparativní, která srovnává jednotlivá sledovaná období finanční krize.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Ekonomická krize, finanční krize, ekonomický vývoj, analýza trhu, finance, HDP, ekonomika ČR

Doporučené zdroje informací

JANÁČKOVÁ, S. Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. ISBN 978-80-86547-95-4

KOHOUT, P. *Finance po krizi : důsledky hospodářské recese a co bude dál*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3199-5.

KRUGMAN, P. *Návrat ekonomické krize*. Praha: Vyšehrad, 2009. ISBN 978-80-7021-984-3

MAGDOFF, F. – FOSTER, J B. *Velká finanční krize : příčiny a následky*. Všeň: Grimmus, 2009. ISBN 978-80-902831-1-4.

MACHONIN, P. – UNIVERZITA KARLOVA, – MLČOCH, L. – SOJKA, M. *Ekonomické a společenské změny v české společnosti po roce 1989 : (alternativní pohled)*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0119-2.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

doc. Ing. Alexandr Soukup, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2016

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 01. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Projevy finanční krize v ČR a ve světě" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. března, 2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. Alexandrovi Soukupovi CSc., za ochotu, trpělivost a vynaložený čas, který věnoval mé diplomové práci.

Projevy finanční krize v ČR a ve světě

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá celkovým pohledem na poslední krizi z roku 2007. Jsou vysvětleny základní pojmy týkající se poklesu ekonomiky. Práce se dále v první části věnuje historii z pohledu nejzávažnějších krizí světa, počátku krize v USA, pádu investiční banky Lehman Brother, Evropské dluhové krizi či Globální hospodářské recesi.

V hlavní části diplomové práce je popsána počáteční krize v ČR, její průběh a moment, kdy již stav tuzemské ekonomiky vykazoval výrazná zlepšení. Toto pozorování je deklarováno především z vývoje HDP, nezaměstnanosti, inflace, státního dluhu či zahraničního obchodu. Hlavní část, která se mimo jiné věnuje také krizi ostatních států v EU je zakončena protikrizovým opatřením.

V praktické části je zaměřena práce na dva odlišné obory. Jednak na polygrafický průmysl a také na průmysl automobilový, který byl bezesporu krizí zasáhnut. V obou případech je vyjádřen patrný propad mezi obdobím před krizí a po krizi a následně jsou popsána opatření, která měla tyto dvě odvětví ekonomicky rozhýbat.

Klíčová slova:

Krize, finanční krize, ekonomická krize, HDP, nezaměstnanost, státní dluh, hypoteční krize, úroková sazba, ECB, EU

Financial Crisis in ČR and in the world and its Expression

Abstract

The diploma thesis focuses on the overall view on the last financial crisis which started in 2007. The basic concepts concerning the decline of the economy are explained. In the first part, the thesis deals with history from the point of view of the most serious crises in the world, the beginning of the US crisis, the fall of the Lehman Brother investment bank, the European debt crisis or the global economic recession.

The main part of the diploma thesis describes the initial phase of the crisis in the Czech Republic, its course and the moment when the condition of the domestic economy has been substantially improved. This observation is mainly declared by GDP, unemployment, inflation, public debt or foreign trade. The main part, which also deals with the crisis of other states in the EU, ends with anti-crisis measures

The practical part is focused on two different fields, the printing industry as well as the automotive industry, which was also undoubtedly influenced by the crisis. In both cases, there is a significant decline between the pre-crisis and post-crisis periods. The measures that were supposed to revive these two sectors economically are described in this part.

Keywords:

Crisis, financial crisis, economic crisis, GDP, unemployment, public debt, mortgage crisis, interest rate, ECB, EU

Obsah

1.	Úvod	11
2.	Cíl práce a metodika.....	13
2.1	Cíl práce.....	13
2.2	Metodika	13
3	Krise.....	15
3.1	Obecný pojem slova krize	15
3.1.1	Hospodářský cyklus.....	15
4	Dějiny finančních krizí	17
4.1	Velká hospodářská krize.....	17
4.2.	Mexická krize.....	18
4.3.	Asijská finanční krize	19
5	Finanční krize	19
5.1	Vznik finanční krize - příznaky.....	20
5.2	Vznik finanční krize – realita poslední světové krize.....	23
5.2.1	Hypoteční krize.....	23
5.2.2	Internetová bublina.....	24
5.2.3	Úrokové sazby FED.....	25
5.2.4.	Bankrot Lehman Brothers	26
6	Globální hospodářská recese	27
6.1	Vývoj státního dluhu v USA	28
7	Evropská dluhová krize.....	29
7.1	Zadluženost v rámci EU	30
7.1.1	Řecko.....	31
8	Evropská finanční krize.....	33
8.1	Island	34
8.2	Irsko.....	35
8.3	Portugalsko	37
8.4	Španělsko	38
8.5	Kypr	41
8.6	Maďarsko	42
8.7	Slovinsko	43

8.8	Belgie.....	44
8.9	Itálie.....	46
8.10	Německo	47
9	Finanční krize v ČR.....	50
9.1	Vývoj HDP v ČR.....	50
9.2	Vývoj nezaměstnanosti v ČR	53
9.3	Inflace.....	57
9.4	Vývoj státního dluhu v ČR	59
9.5	Vývoj zahraničního obchodu v ČR.....	61
10	Protikrizová opatření ve světě a v ČR.....	63
10.1	Protikrizové opatření USA.....	63
10.2	Protikrizové opatření ČR	64
11	Jak předejít osobnímu bankrotu v období finanční krize?	66
12	Polygrafický průmysl	67
12.1	Historie polygrafie.....	68
12.2	Polygrafická produkce.....	69
13	Fujifilm Holdings Corporation	70
13.1	Fujifilm Europe GmbH, organizační složka.....	70
13.1.1	Grafické systémy	71
13.1.1.1	Tiskové desky	72
13.1.1.2	CTP.....	72
13.1.1.3	Předtisková příprava XMF.....	73
13.1.1.4	Sítotisk.....	73
13.1.1.5	Flexotisk	74
13.1.1.6	Digitální velkoformátové tiskárny	74
13.2	SWOT analýza společnosti Fujifilm	75
14	Situace v polygrafii v období krize.....	75
14.1	Protikrizové opatření – DOTACE	77
14.1.1	Důsledek dotací v polygrafickém průmyslu	78
15	Automobilový průmysl.....	79
15.1	Americká automobilová společnost General Motors	81
15.2	Automobilový průmysl v ČR.....	83
15.3	Krize v automobilovém průmyslu	84
15.4	„Šrotovné“ v ČR.....	87
15.4.1	Jak „šrotovné“ dopadlo.....	88

16	Závěr.....	90
17	Seznam použitých zdrojů	93
18	Přílohy	96

1. Úvod

Slovo krize je rozsáhlý pojem. Může dopadnout na všechny, ať už je to nějaká společnost či samotná fyzická osoba. Předjet samotné krizi je velice obtížné a následky, které krize může vykonat, mohou být nespočetné.

Na začátku diplomové práce budou objasněny základní pojmy, které jsou spojeny s problematikou krize, která je jednou ze součástí hospodářského cyklu. Představeny budou možné příznaky finanční krize, které mohou ovlivnit vznik tohoto nežádoucího cyklu. Dále budou představeny nejzásadnější historické krize světa, ať už jde o velkou hospodářskou krizi v USA či Asijskou a Mexickou krizi. V první části práce bude však věnována pozornost především příčinám vzniku poslední finanční krize, která vznikla v USA na základě špatných realitních úvěrů, které vyvolaly krizi hypoteční. Problematice v poslední finanční krizi pomohla i internetová bublina či špatně nastavené úrokové sazby od centrální americké banky (FED). Z důsledku krize v USA zaniklo mnoho finančních institucí včetně investiční banky Lehman Brothers, o které bude doplněno více informací. Kromě krize, budou představeny také největší světové recese, kdy ta poslední v USA je řazena mezi nejhorší od doby 2. světové války.

V hlavní části diplomové práce bude nejdříve popsána dluhová krize v EU, která se nejvíce projevila u Řecka. To bylo nuceno vyhlásit restrukturalizaci svého dluhu, který přesahoval jakákoliv nastavená kritéria. Popsána bude finanční krize, která se mimo jiné rozšířila také do států EU. Projevy ekonomického poklesu budou znázorněny u několika vybraných zemí, kde se krize projevila nejvíce. Nejpodrobněji bude znázorněn průběh finanční krize v ČR, kde se krize projevila později nežli v ostatních státech EU. Bude popsán vývoj HDP, nezaměstnanosti, inflace, státního dluhu nebo zahraničního obchodu v období krize a po krizi. Teoretická část následně bude ukončena možným protikrizovým opatřením.

V praktické části bude popsána krize ze dvou rozdílných odvětví. Půjde o odvětví polygrafického a automobilového průmyslu. U obou z těchto průmyslových odvětví se

pokles a již avizovaná krize zásadně projevila díky nižší poptávce o produkty vyráběné v těchto odvětvích. Budou znázorněna jednotlivá, protikrizová opatření, která měla oživit tyto odvětví. V úplném závěru bude představena možnost jak předejít osobnímu bankrotu ve svízelné době, kdy finance ztrácejí hodnotu.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cíl diplomové práce bude spočívat v představení konkrétních příkladů, kde se krize zobrazila nejvíce, tedy v jakých ekonomických sektorech a ukazatelích. Budou popsány jednotlivé příčiny vzniku finanční krize jak v České Republice, tak na celém světě. Krize za běžných situací nenastane ze dne na den, proto bude představen postupný průběh krize v různých odvětvích ekonomiky. Praktická část práce bude potom zaměřena na dva zajímavé průmyslové obory a to na automobilový a na polygrafický. Budou představena možná protikrizová opatření, které by minimálně měli potlačit případnou budoucí krizi.

2.2 Metodika

Diplomová práce je zpracována dle ověřených literárních, internetových či teoretických zdrojů se zaměřením na danou problematiku.

V práci je použita metoda deskriptivní a metoda komparativní. Deskriptivní metoda popisuje období krize v různých zemích a v různém odvětví, tam kde se finanční krize projevila. Metoda komparativní se následně snaží porovnat jednotlivá období před krizí, v období krize a v době po krizi.

V první části se práce zabývá základními pojmy spojenými s hospodářskými cykly. Jsou popsány nejvýznamnější krize z historie. Dále práce popisuje příčiny vzniku poslední finanční krize, která vypukla rokem 2007 v USA. Ta vznikla na základě hypoteční krize, kdy bylo poskytnuto mnoho hypotečních úvěrů, které občané USA nebyli schopni platit. Je popsán bankrot americké investiční banky Lehman Brothers a vznik nejdelší globální hospodářské recese od druhé světové války.

Ve druhé části je popsána evropská dluhová krize, která je spjata zejména s Řeckem, které vykazovalo EU nepravdivé údaje o svém dluhu. Dále jsou popsány průběhy finanční krize v jednotlivých státech EU, které byly zasaženy nejvíce nebo ty země, které jsou něčím zajímavé. Mezi tyto země patří mimo jiné Island, Portugalsko, Maďarsko, Itálie či Německo. Následně se práce věnuje popisu finanční krize v ČR. Věnuje se pozornost především vývoji HDP během této krize, dále vývoji nezaměstnanosti, inflaci či vývoji

státního dluhu a zahraničního obchodu. Druhá část je uzavřena protikrizovým opatřením, které bylo aplikováno jak u ČR, tak v USA. Je zde také dodatek, kde lze vyčíst, jak lze předejít osobnímu bankrotu v špatném období ekonomiky.

Praktická část je zaměřena na problematiku v polygrafickém a automobilovém průmyslu, kde se finanční krize také projevila. Jsou obecně představena obě odvětví. U polygrafie je důkladněji představena společnost Fujifilm Europe GmbH., která v důsledku krize byla nucena se přizpůsobit měnícímu se trhu. V obou odvětvích jsou také zobrazeny protikrizová opatření, kde u polygrafie figurovaly dotace od Evropského fondu a v automobilovém průmyslu přišlo na řadu šrotovné.

3 Krize

3.1 Obecný pojem slova krize

Pojmenování slova krize vychází z řeckého slova krino. Toto slovo charakterizuje spor, kdy si musíme vybrat mezi dvěma variantami jako je například úspěch či neúspěch. Krize je dynamický a časový pojem, který může vyvrcholit jak postupnými a táhnoucími se stimuly či se může projevit ze dne na den. V diplomové práci bude především zmiňována krize finanční, která má většinou dopad na veškerý světový trh, domácnosti, průmysl a mnoho dalšího. Krize se však nemusí objevit pouze ve spojení s financemi. Existuje mnoho druhů krizí, mezi které lze řadit krize zdravotní, psychické či společenské.

3.1.1 Hospodářský cyklus

„Hospodářský cyklus je zpravidla definován jako soubor výkyvů agregátní ekonomické aktivity, aproximované hrubým domácím produktem v reálném vyjádření. Toto výkyvné chování ekonomické aktivity jako celku je předmětem teorie hospodářského cyklu. Pojem „cyklus“ zahrnuje existenci vzestupné a sestupné fáze ekonomické aktivity a vyjadřuje také opakovatelnost sekvencí jeho fází, které však nemají periodickou povahu.“¹

Hospodářský cyklus má 4 fáze. Mezi tyto fáze zařazujeme:

Dno (sedlo, deprese)

Expanze (konjunktura)

Vrchol (boom)

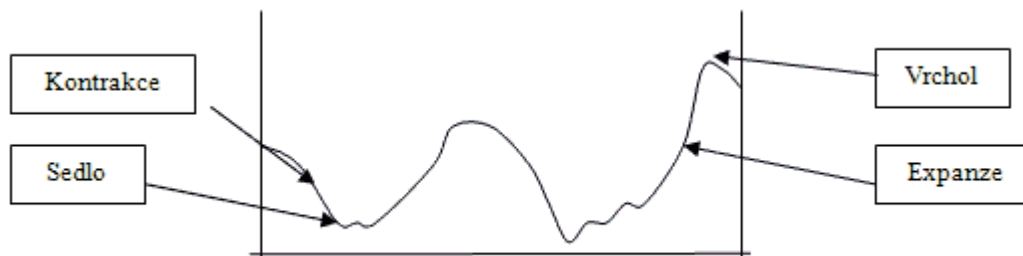
Kontrakce (pokles, recese)

Tam, kde hospodářský cyklus zpravidla začíná lze jen obtížně zjistit, jelikož se hospodářský cyklus pravidelně opakuje. Většinou se však uvádí jako první bod expanze, neboli růst. Hospodářský cyklus má 3 možné délky, kdy se celý cyklus zopakuje. Jedna s možností zopakování celého cyklu je krátkodobá, kdy se všechny 4 fáze odehrají během 18 až 40

¹CZESANÝ, Slavoj. Hospodářský cyklus. Praha: Linde, 2006. 200 s. ISBN 80-7201-576-1

měsíců. Střednědobá délka vystřídá jednotlivé fáze v období od 8 do 10 let. Poslední, dlouhodobá délka dosahuje 20 až 50 let, kdy se pomalu vystřídají jednotlivé fáze především díky inovacím.

Graf 1: Hospodářský cyklus

Zdroj 1: <http://www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-03-hospodarsky-cyklus.php>

Z obrázku výše je patrné, kdy jaká fáze nastává. Jak již bylo zmíněno, hospodářský cyklus většinou začíná nějakým růstem, na obrázku je však patrné, že začíná naopak poklesem, kdy je dosaženo dna a až teprve pak lze spatřit růst. Vrchol na obrázku nastává jako poslední fáze, po které nezačíná nic jiného než opětovný pokles.

Popis jednotlivých hospodářských cyklů:

DNO, SEDLO

Nejnižší úroveň hospodářské aktivity a reálného produktu. Lidé přestávají věřit penězům, nastává nízká míra poptávky, makroekonomické ukazatele se negativně zhoršují, bilance zahraničního obchodu je záporná, nedochází k růstu hrubého domácího produktu ani hrubého národního produktu, naopak inflace a nezaměstnanost nabírá vysokého růstu. Předpověď na budoucí období je velice nejistá a proto firmy, které nedosahují téměř žádných zisků, nepodstupují velké rizika spojené například s tvorbou nových produktů.

EXPANZE, KONJUNKTURA

Po dnu neboli sedlu nastává expanze, která vede k oživení ekonomiky. Charakteristika expanze je vyznačována poklesem míry nezaměstnanosti, růstem spotřebitelské poptávky a zpravidla je optimistickým výhledem na budoucí vývoj ekonomiky. Společnosti v této fázi investují nemalé peníze do různých projektů. Domácnosti mají více peněz, tedy je zvýšená poptávka po produktech a výrobcích, s čímž je spojena také menší nezaměstnanost, jelikož

firmy potřebují nabírat lidi, kteří budou vyrábět ony produkty či výrobky. Poptávka po produktech se zvyšuje až do fáze vrcholu a spolu s poptávkou se zvyšuje také cena za jednotlivé produkty. Saldo zahraničního obchodu je téměř vyrovnané a roste hrubý domácí produkt.

VRCHOL

Neboli nejvyšší stupeň ekonomické aktivity. Firmy investují ještě více peněz do větších projektů, poptávka po produktech stále neupadá, ba naopak, domácnosti si kupují produkty, které jsou dražší než kdy předtím. Míra nezaměstnanosti je velice nízká a je dosaženo kladného zahraničního obchodu, kdy je export vyšší nežli import. Vrchol, který je označován za nejvyšší bod přeje všem zaměstnavatelům, zaměstnancům i státu. Je však pravidlem, že po vrcholu musí přijít pokles.

KONTRAKCE

V případě že se trh dostane do takové situace, kdy je přesycen, nastává tzv. kontrakce neboli pokles. V této fázi klesá hrubý domácí produkt, naopak se zvyšuje inflace a míra nezaměstnanosti, jelikož poptávka po produktech je nižší nežli dříve. Z kladné bilance zahraničního obchodu se stává záporná, je tedy vyšší dovoz než vývoz. Po této fázi se opět opakuje DNO.

4 Dějiny finančních krizí

4.1 Velká hospodářská krize

Velká hospodářská krize nebo též deprese nastala 24. října 1929 v USA. Den následující je označován jako tzv. **Černý pátek**, jelikož Newyorská burza byla nucena oznámit svůj krach. Příčiny této krize spočívaly v až nadmírném optimismu, kdy se na konci 20.let 20.století stalo moderní investování do akcií na burzách za pomoci finančních úvěrů. Za viníka můžeme označit především Centrální bankovní systém USA v podobě Federálního rezervního systému (dále jen FED). Ten za pomoci změn peněžní zásoby zdárně udržoval hospodářský cyklus, čímž dokázal přesvědčit účastníky trhu v podobě podnikatelů, finančníků či spotřebitelů o stabilním finančním a hospodářském prostředí. Díky

nadmírnému optimismu a investicím do akcií se začala tvořit spekulativní bublina, která byla předchůdcem krachu.

V roce 1929 začali hodnoty akcií klesat, což vyvolalo v investorech mírné zneklidnění. Jelikož akcie stále neměly jiný směr než směr poklesu, začali investoři prodávat akcie ve velkém, což hodnotám akcií vůbec nepomohlo, spíše naopak. Akcie přes velkou nabídku nikdo neodkupoval a to i navzdory tomu, že menší akcionáři nabízeli akcie mnohem levněji nežli tomu bylo cca. před rokem. I přes levnější nabídku byly akcie stále nadhodnocené a i díky tomu bylo 24. října na Newyorské burze nabídnuto kolem 12 miliónům akcií, o které nikdo neusiloval. 25. října nastal již zmíněný krach na Newyorské burze, který měl dopad i na další burzy kam se nabídka akcií přesunula.

Krach vedl lidi k nejistotě a pesimismu. Spotřebitelé měli tendenci si uchovávat peněžní hotovost u sebe a tím se velice snížili veškeré investice a celková spotřeba. V první polovině 30.let, kdy světu stále vládla hospodářská deprese se FED rozhodl zvýšit úrokové sazby a to vše v době, kdy krachovalo množství firem a byla vysoká nezaměstnanost. To způsobilo krach asi 10 000 bankovních institucí, což byla asi třetina do té doby aktivních bank, které nevladnili dostatek financí, aby mohli pokrýt veškerou výši požadovaných úspor od občanů.

Velká hospodářská deprese se táhla až do roku 1933, tehdy dosáhla samotného dna. V tuto dobu činila nezaměstnanost kolem 25%, ceny poklesly o 25% a také klesl reálný domácí produkt.

4.2. Mexická krize

Mexická krize vypukla v roce 1982 a postupně, během jednoho roku zasáhla 27 států. Krize byla zapříčiněna především zahraničním dluhem, kdy v roce 1983 byla celková výše u všech 27 států ve výši 239 mld. USD. Mezi největšími dlužníky figurovaly především státy Jižní Ameriky, mezi které se řadilo právě Mexiko, Argentina, Brazílie a Venezuela. Tyto země dlužili přes 73% z celkové dlužné částky. Na této krizi se podepsalo mnoho faktorů. Mezi faktory lze považovat mimořádné navýšení nabídky zahraničního kapitálu, kdy byla zvýšená poptávka po zahraničních úvěrech. Dalšími faktory bylo nadhodnocení reálného směnného kurzu a rostoucí deficit běžného účtu, zásadní změna struktury jihoamerického zahraničního dluhu, kdy se do té doby spíše dlouhodobé úvěry proměnily na žádosti o úvěry krátkodobé, které byly poskytovány za vyšší úrokové míry. Neméně závažnými faktory, které přispěly

k finanční krizi v Mexiku lze řadit pokles cen ropy či posilování dolaru vůči ostatním měnám.

4.3. Asijská finanční krize

Asijská finanční krize nastala koncem 90.let. Považuje se jako jedna z nejzávažnějších problémů moderní historie v ekonomice, kdy zasáhla velkou část z východní a jihovýchodní Asie. Krize odstartovala v Thajsku, dále se projevila ve státech jako je Indonésie, Jižní Korea či Malajsie. O něco méně se krize projevila ve Vietnamu, Tchaj-wanu, Singapuru nebo v Bruneji. Rysy této krize spočívaly jako u většiny krizí v její neočekávanosti, jelikož ekonomika dlouhodobě rostla a jižní část Asie opanovala optimismem. Lidé investovali ve velkém především do trhu s nemovitostmi, čímž vznikla cenová bublina, která zapříčinila delší návratnost těchto investic. Dalším problémem byla silná provázanost systému asijských bank s mezinárodními finančními trhy, kdy se v této době zvýšila hodnota dolaru, tím pádem se zdražily veškeré půjčky, čemuž předtím tak nebylo. Tato krize byla tak závažná především z důvodu, že zasáhla hned několik zemí v poměrně stejném období.

5 Finanční krize

Finanční krize je stejně jako slovo krize velmi rozšířený pojem, pod kterým se skrývá krize měnová, bankovní či ekonomická krize.

Měnová krize

Měnová krize může být charakterizována jako vynucená devalvace či výrazná depreciace měnového kurzu. Devalvace a depreciace se označují oslabením kurzu měny vůči zahraničním měnám a to buď v systému fixních kurzů (devalvace) či v systému plovoucích kurzů (depreciace). Tento pokles měnového kurzu může vést ke zvýšené inflaci či poklesu reálného ekonomického růstu.

Bankovní krize

Krize bankovní spočívá v krachu finančních instrumentů. V případě že je po bance u velkého množství vkladatelů žádost o úvěr, menší ale také větší banka může mít problém s tzv.

likviditou peněz, tedy nebude schopna vyhovět vkladatelům a tím se banka stane platebně neschopná. Tento neslavný konec několika bank je výsledkem poskytování rizikových úvěrů v již dřívější době.

Ekonomická krize

Ekonomická krize je součástí hospodářského cyklu. Předchází ji recese, která se označuje za kratší období ekonomické krize, kdy ekonomický pokles trvá kolem dvou čtvrtletí. Samotná ekonomická krize započne, pokud je pokles delší nežli čtyři čtvrtletí. Ekonomickou krizi lze chápat jako dlouhodobý útlum tvorby hospodářských výsledků a ekonomiky samotné.

5.1 Vznik finanční krize - příznaky

Jednou z příčin vzniku finanční krize může být prasknutí bubliny cenových aktiv. Aby bublina praskla, musí být nejdříve nafouknuta. Nafouknutí ekonomické bubliny může vzniknout hned z několika případů. Mezi tyto případy řadíme následující příznaky:

Levné peníze

Levné peníze vtékající do ekonomiky nemusí vždy ekonomika vstřebat. Držitelé peněz se snaží tyto peníze zhodnotit. Zhodnocují se na základě aktuálního stádia reálné ekonomiky, tedy zda je příležitost k investičním projektům či nikoliv. V případě, že příležitost k investičním projektům existuje, držitelé investují do nových výrobních kapacit, distribučních kanálů nebo do nových prodejních sítí. Při vydařené investici vzniká vyšší nabídka produktů, stejně jako lepší služby. V případě že banky nabízejí levné peníze je dobrá příležitost investovat také do nemovitostí, které se vyznačují kvalitním zhodnotitelem peněz. Pokud investice do podobných projektů vydařená není, poté může dojít ke vzniku různých cenových bublin, mezi které řadíme cenovou bublinu nemovitostí, akciovou cenovou bublinu či cenovou bublinu u ropy a dalších komodit.

Psychologie trhu

Psychologie trhu může být také jedna z možností, která cenovou bublinu může vyvolat. A to jak u optimistické, tak u pesimistické úvahy. Pokud je úvaha optimistická, ceny rostou a předpokládá se další prostor růstu ekonomiky. Lidé si v uspokojení zvyknou na vyšší ceny nežli dříve, přesto že zvýšení cen není opodstatněno. Toho se snaží využít investor, který orientuje cenu dle většinového zájmu. U pesimistické nálady naopak lidé nejsou ochotni

nakupovat za draho a raději si najdou levnější substitut či se nákupu zkrátka vyhnou, což podnikatel musí vzít v potaz a reagovat na danou situaci přinejmenším snížením cen.

Spekulativní nákupy

Držitelé peněz investují do nemovitostí, cenných papírů, zahraničních měn, pozemků, dluhopisů a dalších komodit, kdy počítají s tím, že tento majetek nebudou chtít vlastnit z důvodu vlastního užívání, ale ze záměru budoucího prodeje. Nákup berou tedy jako budoucí investici, která by jim měla přinést zisk. K tomu je zapotřebí existence lidí, kteří budou ochotni poskytnout vyšší finanční prostředky k nákupu těchto nemovitostí a tak dále. Je možnost, že tito lidé budou mít s nově nabytým majetkem podobné úmysly jako předcházející majitel, čímž se bublina může stále více a více nafukovat, to však nejde na vždy.

Vliv médií a publikovaných zpráv

Vliv médií může podstatně ovlivnit aktuální ekonomickou situaci. A to zejména nepravdivými informacemi ohledně momentální ekonomiky, kdy média dokáží přesvědčit třeba i nesprávně datovaným grafem držitele peněz k nesprávnému investování.

Prasknutí bubliny

Veškeré výše uvedené symptomy postupně nafukují bublinu do takových rozměrů, až jednoho dne bublina praskne. V momentu prasknutí se úvahy a štedrost bank mění. Dostupnost úvěrů již není tak hojná a úroková sazba šplhá nahoru. V tomto případě dochází k ústupu poptávky, kdy lidé nejsou ochotni nakupovat produkty. Podobný případ můžeme pozorovat i u akcií, kdy z euforie a domněnky, že akcie nikdy neklesne, vznikne panika a rychlý pád hodnoty akcií.

Inflace

Mezi další příznaky, které mohou věštít nedobrou situaci ekonomiky, patří také inflace. Pokud se inflace zvýší, znamená to snížení kupní síly peněz. Občané si tedy i přesto, že vydělávají stále stejnou měsíční mzdu koupí méně, jelikož se navyšují ceny za zboží a služby v ekonomice. Inflace je způsobena tiskem více peněz a na trhu, ke kterému dochází většinou v horších obdobích, jako je recese či deprese. Vyšší peněžní zásoba je pak vnímána jako prostředek sloužící pro oživení ekonomiky. Snaha ekonomů je mít stabilní a nízkou inflaci

pohybující se kolem 2%. K zjištění jaká je aktuální inflace i k prognóze inflace do příštích let slouží tzv. míra inflace. Tuto míru lze změřit pomocí několika cenových indexů. Mezi nejvýznamnější patří deflátor HDP, který udává změnu cen zboží a služeb na základě podílu běžného neboli nominálního HDP a reálného HDP. Dalším indexem je Index spotřebitelských cen, který je vhodnějším indexem, co se týče dopadů inflace na jednotlivé spotřebitele (domácnosti) nežli deflátor. Zde je využit spotřební koš, který disponuje několika sty položky. Tyto položky mají fixní váhu po dobu několik let. Účelem tohoto indexu je vyjádření průměrné úrovně cen spotřebního koše, které jsou spotřebovávány průměrnou domácností. Lze uvádět i inflaci vyjádřenou na průměrného člověka, ta se však může velmi lišit, jelikož každý občan má své potřeby. Mezi významné indexy patří také Index cen výrobců, který stejně tak jako Index spotřebitelských cen pracuje se spotřebním košem a fixními váhami. Tentokrát však u různých oborů a odvětví. V případě inflace je nejlepší mít investice do komodit jako je zlato, stříbro či ropa, popřípadě ve výtvarném umění.

Deflace

Deflace je opakem inflace. V období, kdy je deflace, vykazuje ekonomika nedostatek finančních prostředků. Ne vždy to však musí zákonitě znamenat průser. Ceny zboží a služeb se snižují, spotřebitelé tedy platí za tyto statky méně a jsou víceméně spokojeni. Podstatně hůře jsou na tom výrobci statků, jelikož vytvářejí stejné výrobky za méně peněz.

Na úrovni mezistátní může deflace poměrně rozpochybovat trh, jelikož země vykazující deflací vyváží zboží a služby za nižší cenu, naopak dováží za cenu vyšší, čímž se může takováto země stát zajímavým vývozcem do zemí ostatních, kde k deflaci nedošlo.

Deflace však může způsobit mnoho nepříjemností. V případě dlouhotrvající deflace může vzniknout tzv. deflační spirála či deflační past. V případě spirály jde o snížení tržeb, jelikož jsou ceny nižší a náklady na výrobu jsou stále stejné. Z tohoto důvodu nezbyvá nic jiného nežli snížit náklady. To může mít na podnik neblahý dopad, který začíná změnou dodavatele, který je levnější až po propuštění některých ze zaměstnanců podniku. Začíná se zvyšovat nezaměstnanost, domácnosti mají méně peněz a poptávka po zboží a službách začíná ještě více ubývat. Takto se to děje stále, proto jde o spirálovou deflaci, kterou může zastavit příliv peněz do ekonomiky, což mají na starost centrální banky. Deflační pastí je myšleno neúplné využití ekonomického potenciálu. Je to z důvodu nejistoty na trhu a z obavy z každé

vynaložené investice. V případě deflace je vzácnost mít hotovost, kterou nelze v tomto období tak snadno vydělat a také je dobré vlastnit nemovitosti, čím více, tím lépe.

5.2 Vznik finanční krize – realita poslední světové krize

5.2.1 Hypoteční krize

Největší krize v novém tisíciletí vznikla v USA. Do povědomí většiny lidí se krize dostala v roce 2008/2009, počátek krize však započal již v roce 2007. Počátkem nového tisíciletí se finanční trh prezentoval nadbytkem likvidity a nic nenasvědčovalo tomu, že by se měl finanční a komoditní trh dostat do nerovnováhy. Nadbytek likvidity se postupem doby zvyšoval spíše u ceny aktiv nežli u cen za zboží a služby. Finanční trh se projevoval nízkými úrokovými sazbami, které chtěli využít občané USA, a proto se zvýšil zájem o úvěry, což vedlo k úvěrové expanzi.

Hypoteční makléři měli snahu využít nízké položení úrokových sazeb a nabízeli hypoteční úvěry, kde se dalo. Začaly se tedy poskytovat hypoteční úvěry lidem, kteří nebyli schopni garantovat jakékoliv záruky spojené s hypotečním úvěrem. Byli to často lidé, finančně méně vybaveni. V jiném případě šlo o cizince či lidi s neúplnou finanční gramotností. Úvěry byly v této době podporovány americkou vládou v zájmu podpořit vlastnictví nemovitostí u nízkopříjmových skupin občanů. V roce 2006 však byla za pomoci inflačního tlaku navýšena úroková sazba hypotečních úvěrů Federálním rezervním systémem (FED) a v důsledku toho se zdálo být jasné, že praskne hypoteční bublina na trhu, jelikož občané USA jednoduše na úroky nedosáhli.

Špatné očekávání od hypotečních institucí, které očekávali, že se ceny nemovitostí stále budou zvyšovat a že nemovitosti (byty, domy, pozemky) v případě osobního bankrotu zákazníka hypoteční instituce zajistí záruky těmto institucím, které bez jakýchkoliv problémů poskytovali úvěry. Osudné se toto stalo hypoteční instituci New Century Financial Corporation, která ačkoliv měla k roku 2007 ve svých řadách přes 7 000 zaměstnanců, zkrachovala díky neschopnosti splácet pohledávky věřitelům. To celé se odehrálo v druhé polovině roku 2007 a jednoznačně se tento bankrot nemalé instituce podílel na vypuknutí hypoteční, později ekonomické krize.

5.2.2 Internetová bublina

Výskytem internetové bubliny nebo též dot.com bubliny se podpořila hypoteční krize. Nafouknutí této bubliny došlo z důvodu atraktivity internetových firem. Tyto firmy na základě průzkumu z roku 1996 Ministerstvem obchodu zjistili, že celkový zájem o internet se zvedá (konkrétně bylo uvedeno, že za každých 100 dnů se dvakrát zvýšil počet uživatelů internetu) a proto ve velkém začaly investovat do tohoto segmentu. V tomto období byla poměrně vyrovnaná úroková sazba stanovená centrální americkou bankou FED. Investoři investovali prostřednictvím akcií do internetového podnikání nemalé peníze s vidinou rychlého výdělku. Akcie byly kolem roku 2000 dost nadhodnoceny, jelikož jejich návratnost měla být jednoznačnou a krátkou záležitostí. Jak to tak bývá, tyto prognózy se nenaplnily a mnoho firem technického rázu vykazovaly místo zisku, ztrátu.

Graf 2: Vývoj akcií během propuknutí internetové bubliny

Zdroj 2: <https://www.marketwatch.com/investing/index/ndx>

Pokles akcií je dobře vidět na grafu burzovního indexu NASDAQ, kdy v roce 2000 lze vidět nadhodnocené akcie a následný pokles koncem tohoto roku téměř o polovinu, z 5000 bodů na 3100 bodů. Situace se nezlepšovala i nadále. Investoři i přes zakobrtnutí tohoto indexu a vyšší rizikovosti investic, zkuovali akcie nadále. I to mělo za důsledek další snížení indexu

NASDAQ, který na konci roku vykazoval hodnotu 1200 bodů, což je snížení o 3800 bodů během necelých tří let. Díky tomuto poklesu se snížila tržní hodnota všech firem tohoto segmentu o více jak 5 biliónů dolarů.

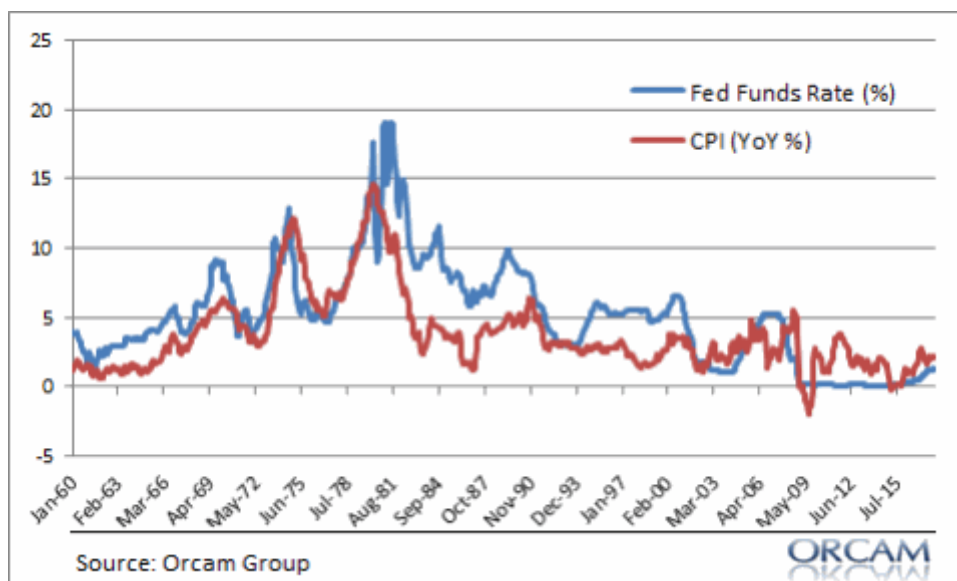
5.2.3 Úrokové sazby FED

Úrokové sazby nastavené centrální americkou bankou FED měli také svůj podíl na vzniku hypoteční krize. Jak lze vidět na obrázku níže, prasknutí internetové bubliny vyvolalo velkou změnu úrokové sazby mezi lety 2000 a 2003. V období kdy internetová bublina praskla, se zvýšila nezaměstnanost a několik společností bylo nuceno vyhlásit bankrot. FED však na pokles ekonomiky zakročil po svém a snížil úrokové sazby během tohoto období z 6,5% na necelé 2%, čímž chtěl podpořit měnovou politiku USA a vyvrátit příchod recese. Tato sazba se snížila v roce 2003 pouze na jediné procento. V tomto období to situaci v USA pomohlo. Spotřeba a tím i HDP se v USA začala zvyšovat, jelikož banky půjčovaly za levnější peníze. To dopomohlo k záchraně nejedné společnosti, která se začátkem tisíciletí ocitla ve finanční tísní. Nezaměstnanost a celá ekonomika se tedy opět začala pozvedávat.

Poskytování úvěrů za nižší sazby firmám a domácnostem však přinesly své komplikace, které se významně podepsaly na vyvolané hypoteční krizi. Byly to právě hypoteční úvěry, které při těchto úrokových sazbách bank, využili občané USA. Domácnosti si začali půjčovat peníze na vše možné i nemožné a většina z těchto domácností žila na dluh. Z dluhů si však občané nedělali hlavu, jelikož měli svůj vysněný dům či byt, který si mohli dovolit.

Velmi podstatná informace pro žadatele o hypoteční úvěr spočívala v tom, zda byla hypotéka s dlouhodobou fixací či s pohyblivou úrokovou sazbou. Tyto dva odlišné pojmy totiž v době, kdy lidé žádali o úvěr, vykazovaly velký rozdíl. V roce 2000 byla dlouhodobá fixace úrokové sazby okolo 7,75% a sazba pro pohyblivou úrokovou sazbu činila kolem 7,25%, tedy téměř žádný rozdíl zda si domácnost vyjednala hypotéku s fixní sazbou či pohyblivou sazbou. V roce 2003 však rozdíl mezi těmito sazbami zaznamenal většího rozdílu. Zatímco u dlouhodobé fixace úrokové sazby, která je v USA na 30 let byla 5,5%, u úrokové sazby s pohyblivou sazbou byla pouze 3,5%, tedy již poměrně podstatný rozdíl jednoho a půl procenta. Občané tedy hojně začali žádat o hypoteční úvěry s pohyblivou úrokovou sazbou, což mělo pro USA neblahé dopady, které podpořily jednu z největších hypotečních krizí historie.

Graf 3: Základní sazba FEDu a inflace v USA

Zdroj 3: <https://orcamgroup.com/>

5.2.4. Bankrot Lehman Brothers

Americká investiční banka Lehman Brothers Holding Inc. působila na americkém trhu již od roku 1850. Považovala se za jednu z největších a nejvčetnějších bank na světě co se týče působení v investičním a privátním bankovníctví. Její krach byl bezesporu jedním z velkých náznaků projevu finanční krize v USA.

V roce 2007 banka Lehman Brothers zaregistrovala první propady jejich akcií na americkém trhu. V této době akcie poklesli o desítky procent a lze to považovat za první náznaky bankrotu této banky. A hned rok nato, tedy v roce 2008 se banka dostala do nezávyhodné situace, kdy spadla na úplné dno. Ředitelé největších bank v USA včetně FEDu se snažili vyřešit finanční problémy společnosti Lehman Brothers. Navzdory snahy výše zmíněných činitelů se americká vláda rozhodla dát přednost jiným bankám. Konkrétně investovala vláda do hypotečních agentur Fannie Mae a Freddie Mac, do investiční banky Lehman Brothers, nikoli. Bankrot, který banka vyhlásila 15.zářím roku 2008 byla úzce spojena s vydanými

realitními úvěry, ve kterých měla banka kolem 60 miliard dolarů a po 158 letech tak zažádala o ochranu před věřiteli kvůli své špatné likviditní situaci. Část banky byla odkoupena Londýnskou mezinárodní bankou Barclays PLC.

Záslouhou bankrotu jedné z největších investičních bank zcela zamrzly úvěrové trhy, tím se propadly akciové trhy a také mezinárodní obchod. Zamrznutím mezibankovního trhu se rozšířily problémy i na další instituce jakými jsou pojišťovna AIG či největší americkou banku svého času zaměřující se na úspory a půjčky Washington Mutual a další. První jmenovaná finanční instituce AIG se z problémů dostala a nadále je v aktivní činnosti, Washington Mutual však stejně jako Lehman Brothers problémy s likviditou nezvládl a její aktiva odkoupila společnost JPMorgan Chase, která je řazena mezi nejstarší finanční instituce vůbec. Tyto problémy napomohli růstu sazby LIBOR (Londýnská mezibankovní nabídková sazba), který je za normálních okolností jen nepatrně vyšší než sazby vyhlášené jednotlivými centrálními bankami. LIBOR je nejpoužívanější referenční sazbou na světě. Sazba je sestavována každý den za pomoci Britské bankovní asociace pro deset různých měn. Mezi nejvýznamnější měny patří americký dolar, britská libra, EURO či švýcarský frank. Také díky zamrznutí mezibankovního trhu a zvýšení referenční úrokové sazby LIBOR vznikla globální hospodářská recese.

Po těchto pádech obrovských finančních institucí i optimisté začali pochybovat.

6 Globální hospodářská recese

Globální recese neboli pokles hrubého domácího produktu podle ekonomického ukazatele vztaženého na jednotlivce se v USA projevila na konci roku 2007. Konkrétně to uvedla nezisková společnost the National Bureau of Economic Research (NBER), která se zaměřuje na ekonomický výzkum vycházející ze statistického měření a kvantitativních modelů ekonomického chování. Vznik globální recese může být kromě poklesu HDP způsoben i jinými makroekonomickými ukazateli. Těchto ukazatelů je sedm a patří mezi ně míra nezaměstnanosti, kapitálové toky, průmyslová výroba, obchod, investice a spotřeba na občana či spotřeba oleje.

Tabulka 1: Srovnání globálních recesí

	Per Capita VÝSTUP (PPP Weighted)	Průmyslová výroba	Celkový obchod	Kapitálové toky	Olej použití	Nezaměstnaný Hodnotit	Per Capita Spotřeba	Per Capita Investice
1975	-0.13	-1.6	-1,87	0.56	-0.9	1.19	0.41	-2,04
1982	-0,89	-1,08	-0,69	-0.76	-2,87	1.61	-0,18	-4,72
1991	-0,18	-0.09	4.1	-2,07	0.01	0.72	0.62	-0.15
2009	-2.8	-6,23	-11,75	-6,18	-1.5	2.56	-1,11	-8,74
Průměrná ('75, '82, '91)	-0.4	-2,01	0.48	-0.76	-1.25	1.18	0.28	-2.3

Zdroj 4: Vlastní zpracování tabulky

Jak lze vidět z číselných údajů z tabulky výše, globální recese z roku 2009 byla opravdu nejhorší, co se týče poklesu jednotlivých makroekonomických ukazatelů včetně poklesu HDP. Ve srovnání průměrné hodnoty z předchozích recesí, tedy z roku 1975, 1982 a 1991 je na tom ukazatel HDP v roce 2009 o 2,4% hůře. Stejně tak hodnoty ostatních sedmi ukazatelů, kde například pokles obchodu vykazoval o více jak 11% poklesu více nežli tomu bylo v průměru předcházejících tří recesí.

Recese byla v USA ukončena po dlouhých 18 měsících, konkrétně v červnu roku 2009. Lze tedy tuto recesi řadit za vůbec nejhorší od doby druhé světové války. Recese se projevila během své doby mimo jiných ukazatelů především na zaměstnanost, respektive nezaměstnanost. Během tohoto ekonomického poklesu přišlo o práci více jak sedm a půl milionů občanů USA. Přesto, že byla recese ukončena, mnoho domácností strádala nadále kvůli nabytým realitním úvěrům, kdy v mnoha případech hodnota jejich bytů, domů či pozemků byla velmi podhodnocena.

6.1 Vývoj státního dluhu v USA

V období špatné ekonomické situaci jako je recese či deprese se centrální banky snaží snížit úrokovou sazbu na co nejnižší, aby se oživila ekonomika dané země. Přesně takto to bylo v USA, kde FED chtěl podpořit ekonomiku v Americe. Jak již bylo uvedeno dříve, zvýšila se spotřeba i HDP, jelikož lidé měli peníze. Tyto peníze si však vypůjčili díky nízkým úrokovým sazbám a naučili se žít více na dluh nežli kdykoliv dřív.

Tabulka 2: Zobrazení vývoje státního dluhu v USA v procentech HDP

Rok	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012
HDP %	42,3	55,6	63,9	71,1	54,8	67,9	76,1	89,7	98,6	102,9	107,2

Zdroj 5: Vlastně zpracovaná tabulka na základě údajů z Eurostatu

Jak lze vidět v tabulce výše, vývoj státního dluhu v USA v poměru k HDP se od nového tisíciletí stále navyšuje. Nejvyšší nárůst byl právě mezi lety 2008 a 2009 kdy se zvýšila zadluženost vůči HDP více jak o 13%.

Bývalý prezident USA Barack Obama reagoval na velkou recesi z roku 2008/2009 tím, že v únoru 2009 podepsal balíček na podporu americké ekonomiky (American Recovery and Reinvestment). Tento balíček měl v obsahu snížení daní občanům USA, dále také navýšení výdajů pro občany nemající práci a pro podporu infrastruktury. Prezident Obama dále podepsal také zákon v roce 2010, který měl navýšit horní hranici státního dluhu z 12,4 bilionů amerických dolarů na více jak 14 bilionů dolarů, také proto se vývoj státního dluhu v USA stále navyšuje.

Aktuálně, kdy v Bílém domě sídlí Donald Trump, se stále žádné splácení dluhů neplánuje ba naopak. Nynější prezident má v plánu opět zvýšit výdaje na infrastrukturu a má v plánu také velké daňové škrty. Nezapomíná ani na výdaje do zdravotnictví a sociálního zabezpečení, což mu v Americe zřejmě mnoho lidí nemůže mít za zlé. Otázkou ovšem zůstává, splatí vůbec někdy USA svůj dluh?

7 Evropská dluhová krize

Počátek dluhové krize byl zaznamenán již v roce 2009. V tuto dobu se některé země v Evropské Unii začaly potýkat s dluhem, který již EU nemohla akceptovat. Projevila se nedůvěra v evropský trh, která byla způsobena mimo jiné také za přispění Americké hypoteční krize. Tuto nedůvěru začala řešit celá EU v čele s Evropskou centrální bankou, za vidinou toho, aby v zemích EU nenastala podobná situace jako v US, kdy situaci nezvládlo hned několik významných finančních institucí.

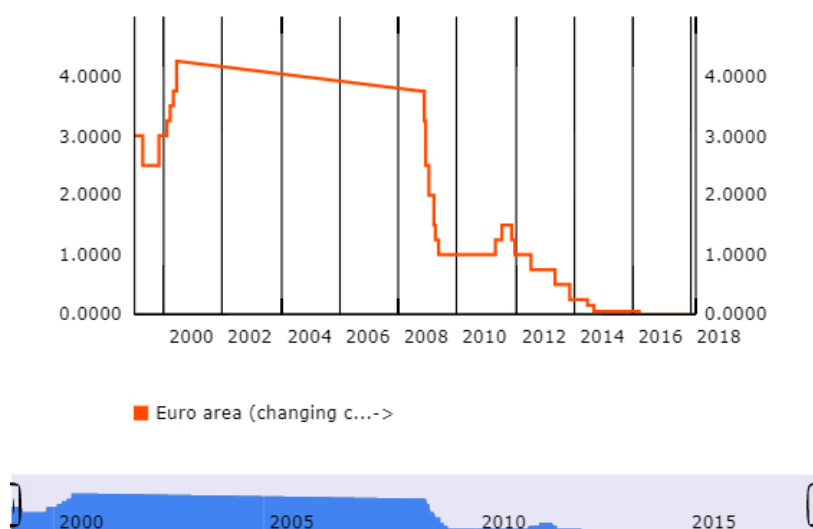
K dluhové krizi dochází ve chvíli, kdy stát není schopen splácet zahraniční dluh a stává se pro něj obtížným, financovat i úroky z dluhu plynoucí²

Země Evropské Unie jsou velice důležité pro ekonomiku celého světa, jelikož mnoho z nich mají silný vliv na USA či Asii. Dluhová krize se však stejně jako v USA silně projevila i v mnoha státech v Evropě.

7.1 Zadluženost v rámci EU

K zadlužení některých států v EU pomohla stejně jako v USA nízká úroková sazba stanovená Evropskou centrální bankou. Ta v průběhu roku 2009 snížila úrokové sazby o více jak polovinu. Členské země EU si tak stejně jako v USA mohly půjčovat levné peníze, čímž rostla zadluženost. Od ECB to byla stejně jako od FED snaha oživit ekonomiku, úplně se to však nezdařilo. Dopady dluhové krize pro státy EU dopadly v mnoha případech hůře, než se očekávalo. U konkrétních států, jež jsou níže uvedeny, se vyskytl dluh, který byl zapříčiněn buď nezodpovědnou fiskální politikou, nebo právě již zmíněnými nízkými úrokovými sazbami stanovenými Evropskou centrální bankou. Mezi státy zasažené touto problematikou lze jednoznačně řadit Řecko, Irsko, Portugalsko, Kypr, Španělsko, ale také i Belgie či Slovinsko.

Graf 4: Vývoj úrokové sazby stanovený ECB

Zdroj 6: <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>

² DVOŘÁK, Pavel. Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. s.169-171 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, 343s. ISBN 97788074000751

7.1.1 Řecko

Řecko co se týče zadluženosti evropských států, je jednoznačně v popředí. Vláda se snažila uměle zkreslit výši svého dluhu, aby se vyhnuli pokutám za porušení Maastrichtských kritérií, stanovující státům EU deficit veřejných financí. Tento deficit by neměl překročit mezi 3% HDP. Dalším kritériem stanoveným evropským států je výše hrubého veřejného dluhu, kdy by podíl veřejného dluhu na HDP neměl přesahovat více jak 60%. Oba tyto požadavky Řecko v roce 2007 hrubě nesplnilo. Tento rok mělo Řecko státní dluh více jak 103% a dle Evropského statistického úřadu byl deficit veřejných financí na 12% HDP.

Zadlužení Řecka není zcela úplně projevem globální recese, ta zasáhla jiné státy, jako je Španělsko, Itálie, Irsko či Maďarsko mnohem více. U Řecka je to spíše problém tzv. stínové ekonomiky, kdy vše není tak jak má být. Řecku klesá konkurenceschopnost a dochází k nedostatečnému vybírání daní. Také díky tomu se Řecku v tomto období vyhýbali různí investoři.

Finanční krize se v Řecku promítla v roce 2008, kdy výše státního dluhu vzrostla již na téměř 110% z HDP. Tímto to však nekončí. Řecko vykázalo meziroční pokles HDP o 0,2% a naopak meziroční růst inflace, která vzrostla o 4,2%. Tyto nezáviděné statistiky však pokračovaly nadále a ještě ve větším měřítku, o čemž se lze přesvědčit v tabulce níže.

Tabulka 3: Vývoj státního dluhu, HDP a inflace během roku 2004-2013 v Řecku

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Státní Dluh	102,9	107,4	103,6	103,1	109,4	126,7	146,2	172,1	159,6	177,4
HDP	4,4	2,3	5,5	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-7	-3,9
Inflace	3	3,5	3,3	3	4,2	1,3	4,7	3,1	1	-0,9

Zdroj 7: Vlastní zpracování na základě dat od Eurostatu

Pokud byl meziroční pokles HDP v roce 2008 lehce pod nulou, bylo to oproti rokům nadcházejícím pouze malé postrašení, jelikož HDP v Řecku vykázal v roce 2011 meziroční pokles o více jak 7%. Inflace se dostala na své maximum 4,7% v roce 2010, od tohoto roku klesá a v roce 2013 dokonce v Řecku zavládla deflace. Další deficit vykazovalo Řecko v platební bilanci a v bilanci obchodní. Platební bilance zahraničního obchodu znamenající peněžní vyjádření ekonomických transakcí mezi Řeckem a zahraničními zeměmi vykazoval deficit necelých 35 mld. EUR a obchodní bilance představující rozdíl mezi vývozem a dovozem se též nemohl pyšnit kladnými čísly, jelikož byl v deficitu 44 mld. EUR.

Stejně jako u ostatních zemí v období, kdy do Evropy vstoupila finanční krize, v Řecku poklesla průmyslová výroba, stavební výroba či maloobchodní obrat. Zatímco v období před krizí a to jak dluhovou, tak finanční byla poměrně vyrovnaná procentní hodnota nezaměstnaných občanů kolem 8%, od roku 2009 míra nezaměstnanosti neustále rostla a to až na neuvěřitelných 27,9% v roce 2013. Nezaměstnanost je v Řecku stále velmi vysoká, nicméně postupně klesá a v roce 2017 byla kolem 21%.

7.1.1.1 Opatření pro zadlužené Řecko

Po propadu řecké ekonomiky a velké ostudy týkající se zkršení vývoje státního dluhu a deficitu veřejných financí se řecká vláda rozhodla v dubnu roku 2010 zažádat o podporu Evropskou unií v čele s Mezinárodním měnovým fondem (dále jen MMF). Byla to první žádost podobného rozměru od počátku EU. MMF však spolu s dalšími státy Eurozóny, které na tom byly podstatně lépe, neposkytli Řecku finanční injekci jen tak. Řecko muselo přijmout ostrá opatření.

Opatření se týkala zejména daní, výdajových škrťů a dalších strukturálních reforem. Mezi zásadní výdajové škrty lze zařadit snížení mezd. Především mezd státních zaměstnanců o 30%, jelikož pobírali více nežli zaměstnanci v sektoru soukromém, těm se mzdy snížily o 15%. Škrty se dále týkaly snížení sociálních výdajů, ponížily se také investice do vzdělání, obrany státu či zdravotnictví. Daňová opatření se zaměřila na navýšení daně z přidané hodnoty (dále jen DPH), která do roku 2010 byla 19%. Opatření se zasloužila o DPH dosahující 23%. Dále došlo k nárůstu daně spotřební a to především u alkoholu, cigaret či pohonných hmot. Zavedly se daně majetkové a také mimořádná daň z přepychu, která se týkala pouze nadprůměrně vydělávajících občanů, kteří vlastnili jachty či luxusní auta. Opatření týkající se strukturálních reforem se projevila u důchodců, jelikož již nedostávali takovou výši důchodu jako dříve a také se navýšil věk, kdy řecký občan může nastoupit do zasloužilého odpočinku z 61 let na 65 let. Reformy se dále týkaly slučování škol či nemocnic.

Po nastavení výše uvedených informací a dalších, dále neuvedených opatření se MMF a členské státy EU rozhodli výhodně zapůjčit finanční prostředky Řecku ve výši 110 miliard EUR. Tato informace byla potvrzena na oficiálních stránkách EU.

Netrvalo však dlouhou chvíli a na řadě byla půjčka číslo 2. Tentokrát se jednalo o půjčku 130 miliard EUR za stále stejných podmínek a opatření. Bylo to 2 roky po půjčce první. V roce 2012 se navíc někteří věřitelé rozhodli Řecku dluh snížit, což mělo vést k ještě lepší stabilizaci Řecka.

Jelikož se státní dluh Řecka pohybuje stále dost daleko od stanovených kritérií, tedy zhruba kolem 180% HDP, rozhodl se MMF v létě roku 2017 schválit další půjčku. Třetí půjčka je v hodnotě 1,6 miliard EUR.

V roce 2020 by měl být státní dluh Řecka kolem 120% HDP. Je však otázkou zda tomu opravdu tak bude. Zatím to spíše vypadá na konstantní nárůst státního dluhu, nikoliv na jeho snižování. Nicméně v zájmu ostatních zemí Eurozóny a MMF je zachování Řecka v EU. Jeho odpoutání od EU by zřejmě znamenalo ohrožení jiných členů Eurozóny, platící stejnou měnou.

8 Evropská finanční krize

Krize se do Evropy dostala v roce 2008, konkrétně to bylo v září, kdy v USA díky hypoteční krizi zkrachovalo hned několik bankovních institucí včetně investiční banky Lehman Brothers. Projevy finanční krize v rámci Evropy nebyly u každého státu stejné. V tomto případě to odnesla více západní Evropa nežli Evropa střední. Na Západě docházelo k zachraňování bankovních institucí státem a to za pomoci úplného či částečného zestátnění bankovních institutů. Střední Evropa nebyla příchodí krizí dotčena natolik a vykazovala stabilitu.

Za dalšího viníka finanční krize v EU lze označit jednotnou měnu, tedy EURO či odlišné kultury členských států. Dle amerického ekonoma může stát za krizí v Eurozóně toto: „Počátek problémů spočívá ve vytvoření společné měny pro země, které se navzájem velmi lišily. Neexistovala fiskální unie, která by pomáhala vypořádat se s ekonomickými šoky.

Druhým faktorem, který eurozóně podvazuje nohy, je skutečnost, že výrazně odlišné sociální systémy, národní kultury i jazykové bariéry brání mobilitě pracovní síly³

Finanční krize se v Evropě nejvíce projevila v roce 2009 a nevyhnula se téměř žádnému státu, lze se o tom přesvědčit v tabulce níže, kdy jen snad až na Polsko měly všechny státy EU zápornou hodnotu HDP.

Tabulka 4: Vlastní zpracování přehledu HDP zemí EU, USA a Japonska

Země	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
USA	3,8	3,3	2,7	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,6	2,3	2,2
ČR	4,7	6,8	7	5,7	3,1	-4,5	2,5	1,8	-1	-0,9
Řecko	4,4	2,3	5,5	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-7	-3,9
Slovinsko	4,4	4	5,8	7	3,4	-7,9	1,3	0,7	-2,5	-1,1
Maďarsko	4,8	4	3,9	0,1	0,9	-6,8	1,1	1,6	-1,7	1,1
Lotyšsko	8,8	10,1	11	10	-2,8	-17,7	-1,3	5,3	5,2	4,1
Litva	7,4	7,8	7,8	9,8	2,9	-14,8	16	6	3,7	3,3
Japonsko	2,4	1,3	1,7	2,2	-1	-5,5	4,7	-0,5	1,4	1,2
Finsko	4,1	2,9	4,4	5,3	0,3	-8,5	3,4	2,8	-1	-1,4
Estonsko	6,3	8,9	10,1	7,5	-4,2	-14,1	2,6	9,6	3,9	0,8
Belgie	3,3	1,8	2,7	2,9	1	-2,8	2,3	1,8	-0,1	0,2
VB	3,2	3,2	2,8	3,4	-0,8	-5,2	1,7	1,1	0,3	1,7
Polsko	5,3	3,6	6,2	6,8	5,1	1,6	3,9	4,5	2	1,6
Kypr	4,2	3,9	4,1	5,1	3,6	-1,9	1,3	0,4	-2,4	-5,4
Španělsko	3,3	3,6	4,1	3,5	0,9	-3,8	-0,2	0,1	-1,6	-1,2
Portugalsko	1,6	0,8	1,4	2,4	0	-2,9	1,9	-1,3	-3,2	-1,4
Island	7,8	7,2	4,7	6	1,2	-6,6	-4,1	2,7	1,5	3,3
Irsko	4,2	6,1	5,5	5	-2,2	-6,4	-1,1	2,2	0,2	-0,3

Zdroj 8: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/eu-svet/svetove-makroukazatele/hdp/>

Země, kde se finanční krize projevila více, budou uvedena v jednotlivých bodech. Konkrétně jde i díky jednoznačnému poklesu HDP o země Islandu, Irska, Portugalska, Kypru, Španělska, Maďarska či Belgie a Slovinska.

8.1 Island

Island byl první zemí Evropy, kde udeřila globální finanční krize. Předcházelo tomu kromě hypoteční krize v USA, velká úvěrová expanze do zahraničních států. Islandský stát se totiž na začátku 21. století rozhodl být jedním z největších finančních center v Evropě.

³ Profesor ekonomie Menzie Chinn z University of Wisconsin

Počátky tohoto smýšlení začaly realizovat islandské banky v roce 2004, kdy díky výhodnému úvěru u spořicíh účtů, vzrostla aktiva islandských bank pětinasobně. Dalším milníkem pro Island byl rok 2006, kdy druhá největší banka Islandu Landsbank získala na pobočce v Británii během několika měsíců více jak 400 tisíc nových zákazníků. Noví zákazníci se však objevovali také v Německu či Rakousku.

V roce 2007 vykazoval Island nárůst objemu peněz ve své ekonomice o více jak 90%, což byl opravdu velice ojedinělý jev. Rychlý a zároveň velký objem peněz však s sebou přinášel velký inflační tlak a tak byla centrální banka Islandu nucena navýšit úrokové sazby. Ty byly postupně navyšovány až do hranice 18%. Tím se stala Islandská ekonomika plně závislá na přílivu finančních zdrojů od zemí ze zahraničí, kde byli oproti Islandu, nízké úrokové sazby.

Krise plně propukla v roce 2008, kdy existencí hypoteční krize, uvadli také přílivy financí ze zahraničí a islandská ekonomika včetně největších islandských bank byla bez peněz a navíc s velkým počtem nezaplacených úvěrů. Státní dluh narostl od roku 2007, kdy byl okolo 40% z HDP na více jak 100% v roce 2009 a rostla dál. Dále se zvýšila nezaměstnanost, která byla ještě v polovině roku 2008 na velmi dobré hranici 2%. V roce 2009 vstoupila na úroveň přesahující 7%, od konce roku 2010 však nezaměstnanost opět klesá. V roce 2017 vykazovala nezaměstnanost necelé 3%.

Islandu se i za pomoci MMF, EU, konkrétně Skandinávských zemí a Ruska, kteří finančně podpořilo tuto zemi daří snižovat svůj veřejný dluh vůči HDP, ten v roce 2016 vykazoval „jen“ 46,7% z HDP.

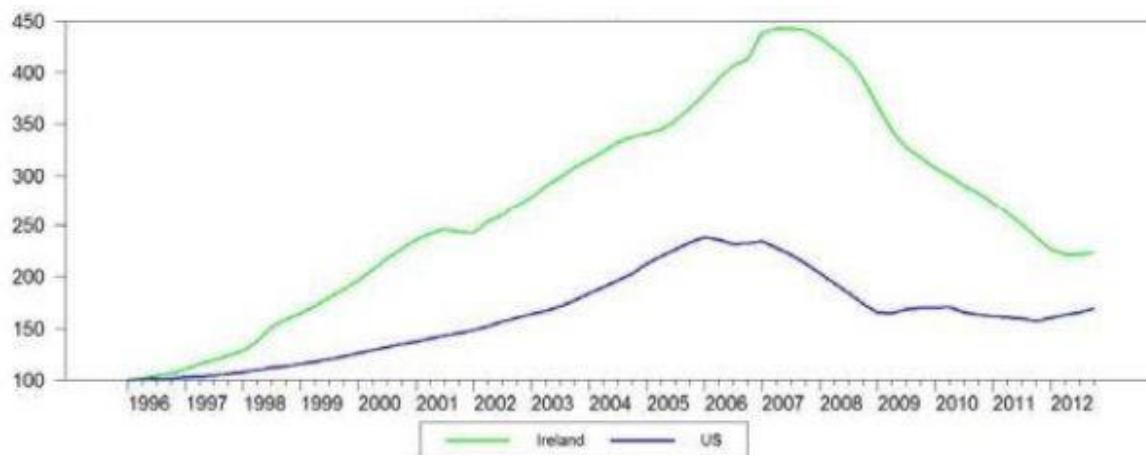
8.2 Irsko

Irsko, někdy také přezdíváné jako keltský tygr, díky svému ideálnímu hospodářskému vývoji, se v roce 2007 nejdříve trochu zpomalilo a rok na to na tuto zemi dolehla stejně jako v jiných zemích hypoteční krize. Irsko se dlouhodobě považovalo za progresivní stát se silným hospodářským růstem. I přes neustále se zvyšující výdaje do vzdělávání či různých průmyslových odvětví v čele se stavebním průmyslem a stále se snižující daňové sazbě si tento „tygr“ zachoval přebytek ve veřejném rozpočtu.

Jak to tak bývá, krizi jen těžko předpovídat ve státě tak vyspělém jako ve své době bylo Irsko. V roce 2007 se v Irsku zvedala populační křivka a také se začaly zvyšovat příjmy ekonomicky aktivního obyvatelstva. K těmto aspektům jednoznačně patří vyšší poptávka po

vlastnictví nemovitosti. V této době se tedy ve velkém rozmohl stavební průmysl. V tomto odvětví pracovalo přes 13% veškerého ekonomicky aktivního obyvatelstva v Irsku. Této situaci napovídala situace té doby, jelikož sazba hypotečních úroků byla na svém minimu, zhruba kolem 5%.

Graf 5: Porovnání cen nemovitostí mezi Irskem a USA

Zdroj 9: <https://www.hypoindex.cz/clanky/irsko-a-financni-krize-propadly-ceny-nemovitosti-a-lide-nesplacaji-hypoteky/>

V důsledku poměrně značného snižování hypotečních úrokových sazeb občané Irska vypočítavě střežili každý pokles této sazby. I přes pokles cenové hladiny nemovitostí se však jednotlivé nemovitosti již neprodávali stejně, jako tomu bylo do roku 2007. Na grafu výše lze vidět, že ceny nemovitostí v Irsku byly mnohem dražší, nežli tomu bylo v USA. Po prasknutí hypoteční bubliny měl spád cen nemovitostí v Irsku velký pokles.

I přes velký zájem zahraničních investorů z důvodu nízkých daní na území Irska se „keltský tygr“ dostal s dlouhodobě kladných čísel vykazující růst HDP na pokles o 2,2% v roce 2008. Občané Irska byli zamořeni dluhy a úvěry, které po propuknutí finanční krize, nebyli schopni splácet. Pokles HDP byl v roce 2009 ještě horší, jelikož se propadl o 6,4%. Nechvalně na tom byla v tomto období také nezaměstnanost, která se dostala z cca. 5% na 14%. Na zvýšené nezaměstnanosti měl svůj podíl také pokles zaměstnanců ve stavebním průmyslu, jelikož nebylo téměř pro koho stavět.

Aby se Irsko opět ekonomicky probudilo, musela této zemi finančně pomoci EU a MMF. Po výrazných škrtech ve státních výdajích Irska a zavedení vyšších daní a dalších poplatků se dostala finanční podpora v celkové výši 85 mld. EUR.

Irsko bylo v roce 2014 vyhodnoceno jako jedenácté v žebříčku indexu lidského rozvoje vyjadřující životní úroveň obyvatel této země, které se právem opět může říkat „keltský tygr“.

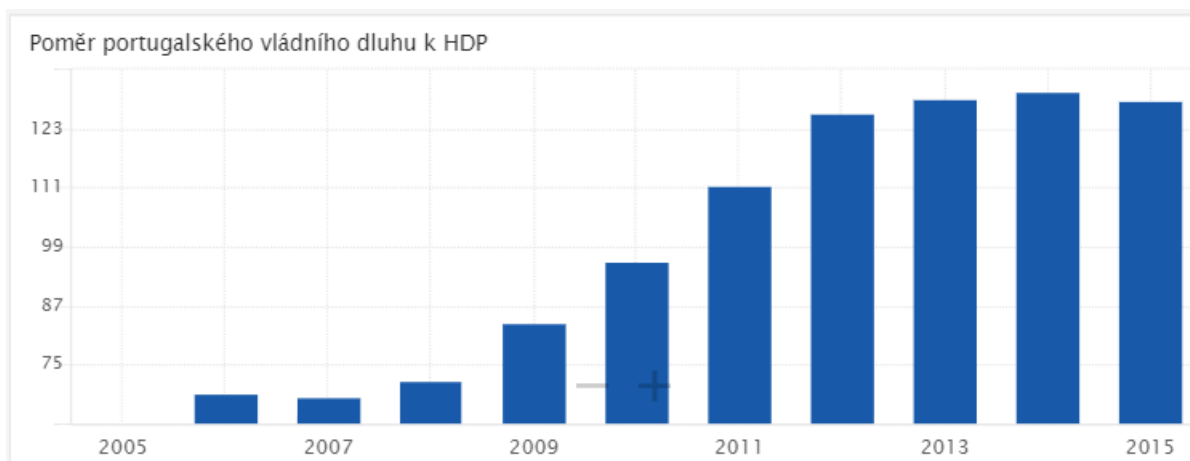
8.3 Portugalsko

Krise se dostala také na Pyrenejský poloostrov, konkrétně do Portugalska. To se v době před krizí snažilo splňovat konvergenční kritéria řadou strukturálních reforem. Menší země Pyrenejského poloostrova totiž dlouhodobě trpěla a trpí vysokým rozpočtovým deficitem a také poměrně velkou nezaměstnaností. V Portugalsku se nezaměstnanost zvyšovala již od roku 2000, kdy každý rok o nějaký to procento nezaměstnanost vzrostla. Začátkem nového tisíciletí bylo pouze 5% občanů, kteří neměli práci, to vygradovali i díky velkým státním reformám a přispění finanční krize až na 17,5% začátkem roku 2013.

Státní reformy spočívali stejně jako v jiných zemích zasáhnutých krizí ve výdajových škrtech, snižování mezd, naopak zvyšování daní a také propouštění jak ze státních tak soukromých podniků. Portugalsko se snažilo také o reformy vzdělávacího systému, jelikož byla v zemi nízká kvalifikovanost pracovní síly, čímž se také snižovala produktivita práce a Portugalsko nepředstavovalo nějak velkou konkurenceschopnost pro ostatní státy v EU. Dalším problémem této země je také u výrobního sektoru, který je v porovnání se zbytkem EU na mizivé úrovni, což neblaze přispívá k záporné platební bilanci.

Rokem 2009, tedy ještě před tím než se oficiálně dostala krize také do Portugalska, se začal výrazně navyšovat vládní dluh k HDP. Vládní dluh z 75% HDP v roce 2008 vystoupal až na hodnotu kolem 130% HDP. Jak lze vidět v grafu níže, od roku 2012 je dluh v Portugalsku téměř konstantní a neklesá.

Graf 6: Portugalský vládní dluh k HDP v období před krizí, během krize a po krizi

Zdroj 10: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/portugalsko-se-potaci-na-hrane-dluh-dosahl-130-procent-hdp-1318416>

Portugalsko zažádalo v dubnu roku 2011 o pomoc EU a MMF. Odměnou byl záchranný balík ve výši 78 mld. EUR. Portugalsko, aby obdrželo tento balík, muselo souhlasit s vládním úsporným opatřením, což u Portugalského lidu neobstálo bez různých druhů demonstrací a protestů proti již výše zmíněným vládním opatřením.

Aktuální situace je v Portugalsku více optimistická, nežli tomu bylo v předešlých letech. Díky zvyšujícímu se zájmu o tuto zemi, zejména co se týká turismu, se daří snižovat rozpočtový deficit dle Maastrichtských kritérií. V roce 2016 se snížil tento deficit na 2% HDP a prognózy do dalších let jsou také optimistické. Vděčný za to tento národ může být zvýšením investic, především do cestovního ruchu a také bezproblémovému vybírání daní, zvýšil se také export a snížila nezaměstnanost.

8.4 Španělsko

Druhá, větší země Pyrenejského poloostrova, Španělsko, se krizi stejně jako Portugalsko nevyhnulo. Stejně jako u sousední země se Španělsko již v období před krizí prezentovalo nižší produktivitou práce, avšak růstem mezd zaměstnancům, kteří nedisponovali vysokou kvalifikovaností. Výrobní sektor na tom také nebyl ideálně a proto i ve Španělsku vykazovala platební bilance, dlouhodobě záporné saldo.

Ve Španělsku se projevil také boom týkající se nemovitostí, proto bylo investováno v rámci průmyslových odvětví především do stavebního průmyslu. To stejně jako v případě Irska

utrpělo v roce 2007 těžký zásah do ekonomiky, kdy praskla nemovitostní bublina. Před touto pohromou však Španělsko každoročně vykazovalo hospodářský růst, na němž se projevil právě prodej nemovitostí viz článek Pavla Kohouta⁴ „*rychlý hospodářský růst byl doprovázen – a z velké části také způsoben masivním boomem na trhu nemovitostí. Španělská centrální banka uvádí, během posledního desetiletí se ceny a bytů ztrojnásobily. Banky půjčily jen v samotném roce 2006 celkem 250 mld. Euro developerům, což byl osminásobek ve srovnání s rokem 1998. Dále půjčily 134,3 mld. Euro stavebním společnostem a 544 mld. Euro kupujícím, objem hypotéky vzrostl ve srovnání s rokem 1998 čtyřnásobně.*“

Španělská vláda si jen těžko připouštěla, v době kdy byl o nemovitosti takový zájem, do jakého maléru se ve spojitosti s tímto boomem žene. Po prasknutí této bubliny došlo k zadlužení mnoha domácností, podniků a banky vyhlásily platební neschopnost, jelikož půjčovaly stejně jako banky v USA lidem, kteří si to za normální situace nemohli dovolit. Problém se splácením hypoték nastal na konci roku 2006. Od roku 2005 totiž Evropská centrální banka (dále jen ECB) nesoucí odpovědnost za monetární politiku členských zemí, kteří mají společnou měnu, navyšovala krátkodobé úrokové sazby. A jelikož bylo kolem 97% hypoték ve Španělsku nastaveno na úrok s variabilní sazbou nastal již zmíněný problém s jejich splácením.

Stejně tak jako tomu bylo v Irsku, více jak 13% pracovně aktivního obyvatelstva pracovala ve stavebním průmyslu. Po vypuknutí krize se tedy poměrně o dost zvýšila nezaměstnanost, která ve Španělsku byla ještě v dubnu roku 2006 osmi procentní. V rozmezí let 2007 až 2013 se nezaměstnanost neustále navyšovala až na jeho maximum 26,3% v létě roku 2013. V roce 2009 dále významně poklesl HDP, konkrétně o 3,8% a z inflace ve výši 4,1% v roce 2008, téměř nastala deflace v roce následujícím.

V roce 2012 bylo Španělsko nuceno stejně jako již před nimi Řecko, Irsko a Portugalsko zažádat o pomoc Eurozónu a MMF. Eurozóna pod dohledem MMF přislíbila podat pomocnou ruku Španělsku a pomohla ve formě více jak 41 mld. EUR, které měli pomoci zejména bankovnímu sektoru, tvrdě doplácujícímu na krach realitního trhu. V bankách po

⁴ Kohout, P., Španělsko, euro a nemovitosti (www.investujeme.cz)

vypuknutí krize zůstalo kolem 4,5 bilionu Kč (přes 180 mld. EUR) ve formách nedobytných úvěrů a problémových realitních majetků.

V současnosti je situace ve Španělsku lepší, nežli tomu bylo před 5 lety, zaměstnanost, ač klesající (na konci roku 2017 ve výši 16,4%) je stále vysoko nad průměrem EU, který je na hranici nad 7%. Nicméně ve Španělsku se ekonomická situace vylepšuje a i dle tvrzení od španělského premiéra Mariána Rajoye je ekonomika minimálně na úrovni, kde byla před krizí. Stejně jako v Portugalsku se daří cestovnímu ruchu, španělské firmy vyrábějí více, a více investují do výrobních mechanismů. Španělsko je tedy na dobré cestě stát se opět konkurenceschopným státem v rámci EU.

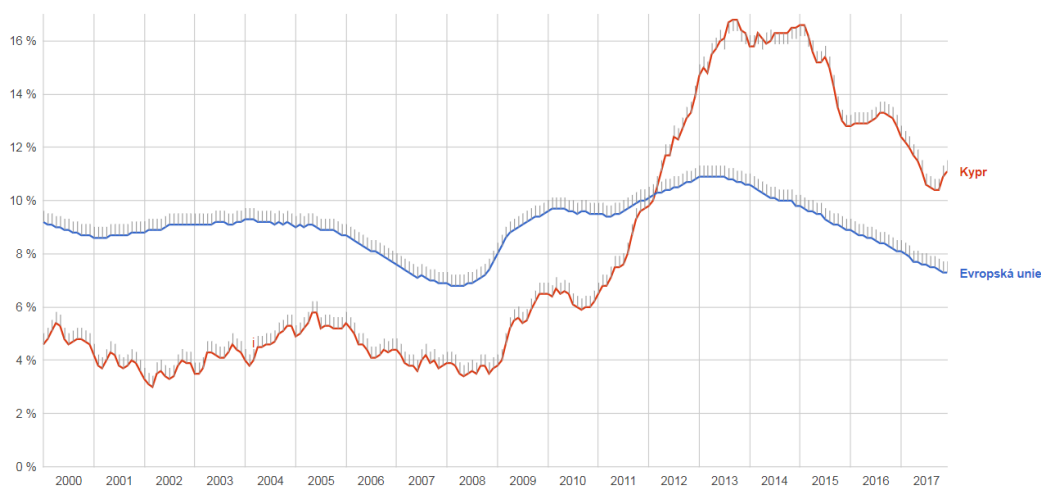
8.5 Kypr

Kypr, země, která se v období před krizí vyznačovala nízkou nezaměstnaností a řádným veřejným financováním utrpěla také nějaké ty šrámy z poslední finanční krize. Problémy byly spojeny zhoršujícími se stavy vládních financí a problémovými bankami.

Situace na Kypru v roce 2008 a 2009 nebyla tak hrozná jako v jiných státech EU. V roce 2009 Kypr vnímal mírné zpomalení ekonomiky a procházel mírnou recesí. Vážné problémy nastaly až díky úzkému propojení s Řeckem. Bankovní instituce totiž v období rostoucí ekonomiky půjčovali zahraničním zemím, mezi nimiž bylo i velmi zadlužené Řecko.

Banky v Kypru půjčily řeckým klientům půjčku ve výši 160% jejich hrubého národního produktu (dále jen HNP). Jelikož bylo Řecko ve velmi záludné situaci, Kypr na základě mezinárodní snahy pomoci Řecku odpustil polovinu z půjčky, kterou si vypůjčila řecká vláda. Tento krok velice napomohl k propadu Kyperské ekonomiky. Zvýšila se také velice významně nezaměstnanost, kdy se z 3,5% z konce roku 2008 vyšplhala až k 17% v roce 2013. Jde o jeden z nejvyšších nárůstů, co se týká nezaměstnanosti v EU, což lze vyčíst v grafu níže. Roku 2013 poklesl i z důvodu vzniklé bankovní krize HDP Kypru o 5,4%. Na jaře 2013 byly po dobu 12 dní zavřeny veškeré finanční instituce.

Graf 7: Růst nezaměstnanosti na Kypru

Zdroj 11: http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/UNE_RT_M

Aby Kypr přešel ještě větší bankovní krizi, nezbývalo nic jiného než zažádat o pomoc EU. Ta společně s MMF na základě výdajových škrťů Kyperské republiky týkající se snížení

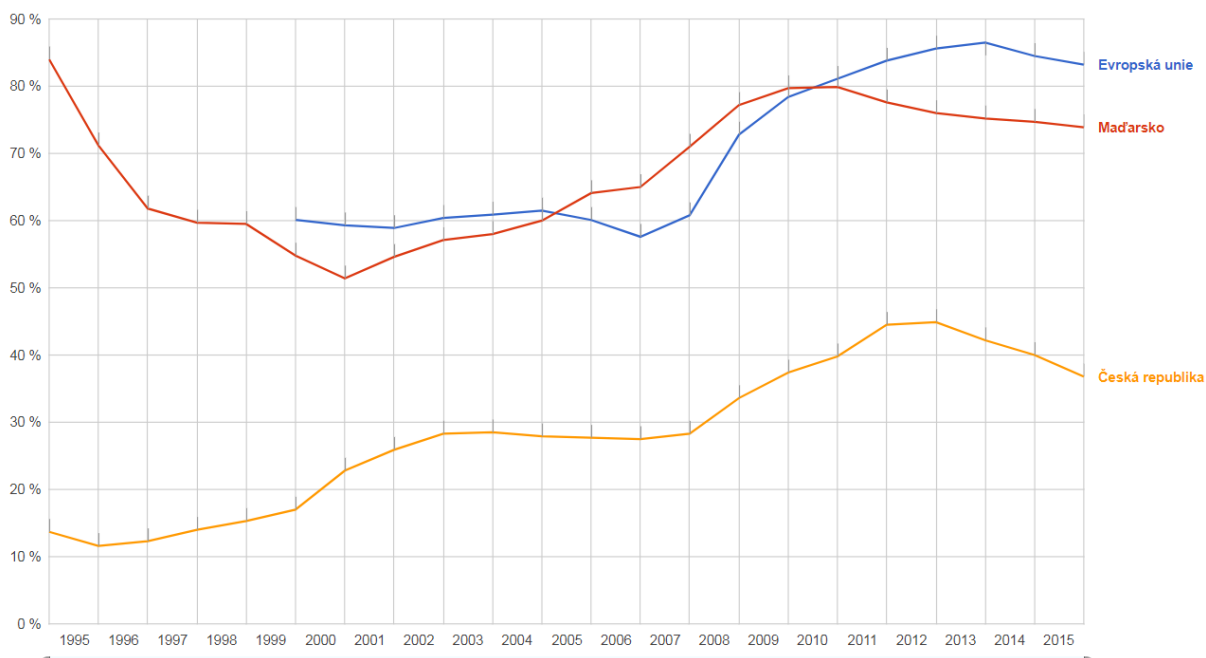
mzdy, navýšení daní a zavedení jednorázové daně na bankovních vkladech, schválila půjčku do výše 10 mld. EUR. Celou půjčku však Kypr nevyužil, využil 7,25 mld. EUR k záchraně zejména bankovního sektoru.

Díky velkým reformám, které se po roce 2013 v Kypru odehráli, došlo k opětovnému nastartování místní ekonomiky, kdy již v roce 2015 vykazoval HDP růst 1,6%, o rok později dokonce nárůst o 2,8%. Kypr je stejně jako ostatní přímořské státy závislý na cestovním ruchu, kdy cizinci, především Rusové jezdí na Kypr s vyhlídkou slunečné a klidné dovolené. Tento výrazný příspěvek do ekonomiky nevykazovalo žádné velké poklesy, ani během bankovní krize.

8.6 Maďarsko

Země, která čelila v historii jedné z největších hyperinflací na světě, se novodobá krize dotkla také. Bylo to zejména díky dlouhodobému a vysokému státnímu dluhu, který jak lze vidět na grafu níže, je o mnoho procent vyšší nežli v České Republice. Také na základě těchto dluhů Maďarsko pravidelně do roku 2007 vykazovalo hospodářský růst.

Graf 8: Státní dluh Maďarska vyjádřený v % HDP v porovnání s průměrem EU a zemí ČR

Zdroj 12: http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/GOV_10DD_EDPT1

V roce 2008 však došlo v Maďarsku k propadu akciových trhů, oslabila státní měna, tedy Forint vůči EURU (přes 20% pokles), zamrzl trh s dluhopisy a zvýšila se nezaměstnanost.

Kvůli špatné situaci většiny ze zemí EU si maďarská vláda již nemohla půjčovat ze zahraničí, v takové míře, na kterou byla zvyklá a pokud ano, pak si tyto peníze půjčovala draž, nežli tomu bylo před rokem 2008. Na území Maďarska byla oproti zahraničí vysoká úroková sazba, z toho důvodu byly hypoteční úvěry poskytovány především v cizích měnách, především ve švýcarském franku.

Maďarsko zachránilo již téměř před bankrotem MMF, který poskytl půjčku v hodnotě 25,1 mld. dolarů. S touto půjčkou maďarská vláda uskutečnila hned několik opatření, kde hlavním cílem bylo dosáhnout na Maastrichtská kritéria. Jedním z důležitých změn byla změna základní sazby DPH z 25% na 27%, tímto lze řadit Maďarský stát jako stát s jednou z největších sazeb DPH v EU. Mezi další opatření lze řadit navýšení telekomunikační daně. Vznikly však i nové typy daní, například daň hospodská, kterou musejí odvádět podniky otevřené přes noc a také daň z reklamy, která vyžaduje uplatnění daně z příjmu u podniků či osob, které využívají reklamní nosiče či internetové reklamy.

Momentálně Maďarsko působí jako prosperující země s kladným nárůstem HDP a s tendencí snižující se nezaměstnanosti, která v roce 2016 byla pouze 5,1%, také se postupně daří snižovat státní dluh této země.

8.7 Slovinsko

Slovinsko, někdy také nazýváno jako „Švýcarsko východu“ díky své výhodné poloze, která se vyznačuje jak krásou Alp, tak možností krásných pobřeží, rozléhajících se kolem Jaderského moře, se v roce 2009 ekonomické krizi také nevyhnulo.

Slovinsko i díky své vysoké míře otevřenosti, která vykazuje slovinská ekonomika, bylo považováno v roce 2004, kdy vstupovalo do EU jako jeden z největších posil pro EU. Nic se na tom nezměnilo ani po vstupu do Eurozóny v roce 2007, kdy Slovinsko přijalo EURO. Zásadní byl rok 2009, kdy HDP pokleslo o nevídaných 7,9%. Tento ostudný pokles byl zásluhou ne úplně šťastného hospodářství této země. Po pádu komunismu si Slovinsko ponechalo řadu velkých podniků, součástí kterých byly i velké banky. Banky však často investovaly podle ne zrovna ideálních postupů. Ve velkém podporovali velké stavební firmy na základě přátelských a politických vazeb. Tyto firmy pak vydělávaly nemalé peníze z často předražených státních zakázek. Splasknutím realitní bubliny se však mnoho zaměstnanců podobných firem ocitlo bez práce a následné dluhy skončily na daňových poplatnících.

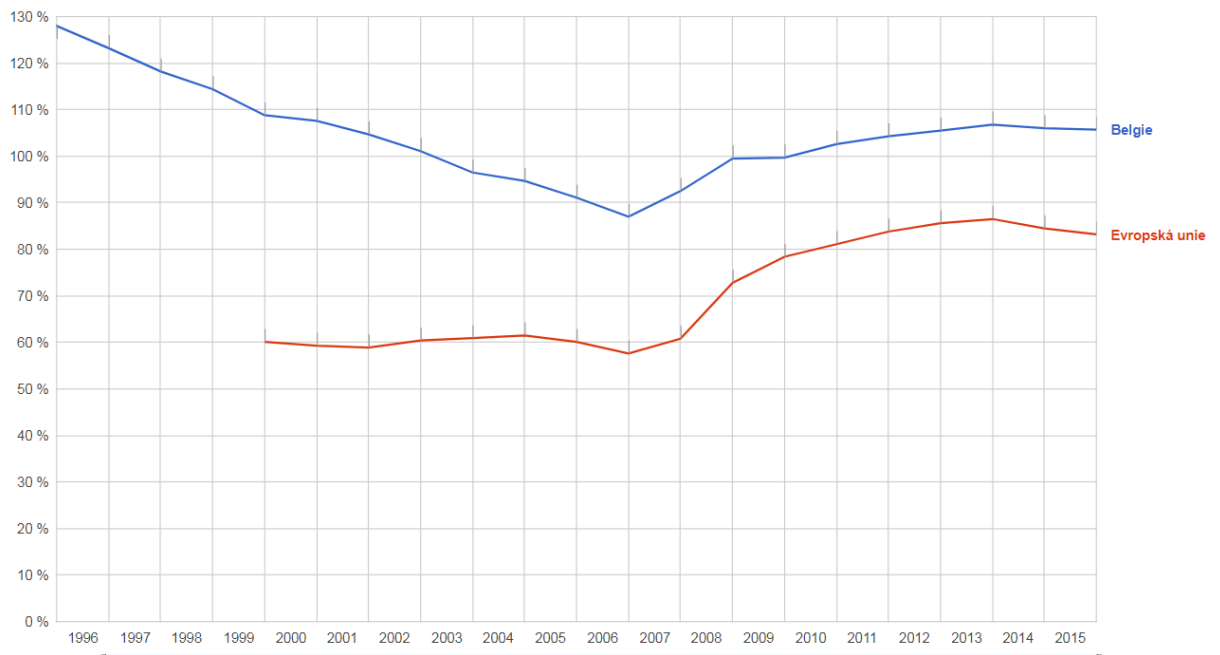
Vláda Slovinska ve spojitosti se zadlužením, která vzešla z dosti velké části z korupce, provedla mnoho škrtů. Ta se týkala zejména platů ve státní správě a snížení sociálních dávek. Dále Slovinsko navazovalo vztahy s důležitými obchodními partnery, především v rámci států EU, jelikož je velice důležitý vývoz pro tuto zemi a také se snažili vyvinout větší prostor k investování.

Přestože se státní dluh zvýšil z necelých 22% z HDP v roce 2008 na téměř 86% z HDP v roce 2014, Slovinská ekonomika je opět nastartována tím pravým směrem. HDP každoročně roste o více jak 2% a nezaměstnanost se pohybuje kolem přijatelných 8%. Když vezmeme v úvahu příjmy z cestovního ruchu, který je zde celoroční a navyšující se export automobilů či léků, je Slovinsko na dobré cestě stát se opět silným státem EU.

8.8 Belgie

Belgického království postihla v roce 2008 až 2011 krize především bankovního sektoru. Země, kde žijí zejména Vlámové a Valoni se dlouhodobě potýkala a stále potýká s vysokým státním dluhem z HDP. Když v roce 2007 belgická vláda snížila státní dluh na 87% z HDP, vše nasvědčovalo k lepším zítřkům. Realita však byla jiná, jelikož se i zde projevila krize Eurozóny. Jak lze vidět v grafu níže, Belgie kopíruje průměr státního dluhu EU s tím, že mají stále cca. 20% dluh navíc. Patrná je i změna, která nastala rokem 2007, kdy nastal zlom a dluh se opět začal navyšovat.

Graf 8: Vývoj státního dluhu Belgie vyjádřeny v % HDP

Zdroj 13: <http://www.worldbank.org/>

V bankovním sektoru se krize v Belgii projevila nejdříve u banky Fortis. Ta z důvodu úvěrové krize v USA ztratila přes 2 mld. EUR, čím se snížila zisk této banky o více jak 40%. Naštěstí však jedna z největších belgických bank byla vládou Belgie, Lucemburska, Nizozemska a také ECB zachráněna prostřednictvím finanční podpory v hodnotě 11,2 mld. EUR⁵. Touto finanční náplastí na úvěrovou krizi byla banka zachráněna. Podobný scénář byl u banky Dexia, kdy pomohla Francie Belgii zachránit tuto banku nejdříve v roce 2009 a v roce 2012 byla po další finanční podpoře těchto zemí téměř znárodněna.

Belgie od roku 2009 provedla hned několik změn týkající se protikrizového opatření. Tato opatření měla zvýšit kupní sílu belgického obyvatelstva, proto se týkala zejména navýšení příjmů, ať už to byly příjmy pro důchodce, občany s handicapem či klasicky pracující lid. Dalším opatřením bylo navýšení vládních investic do infrastruktur či budov.

Roku 2009 tedy ekonomika Belgie zaznamenala pokles HDP ve výši 2,8%, rok nato díky zdařilému protikrizovému opatření a stabilizaci politiky již vykazoval růst HDP ve výši 2,3%. V roce 2012 opět zavládl mírný pokles HDP, nicméně v posledních letech vládne každoroční růst HDP o více jak 1%. Inflace se pohybuje kolem 2%, což je ideální a míra

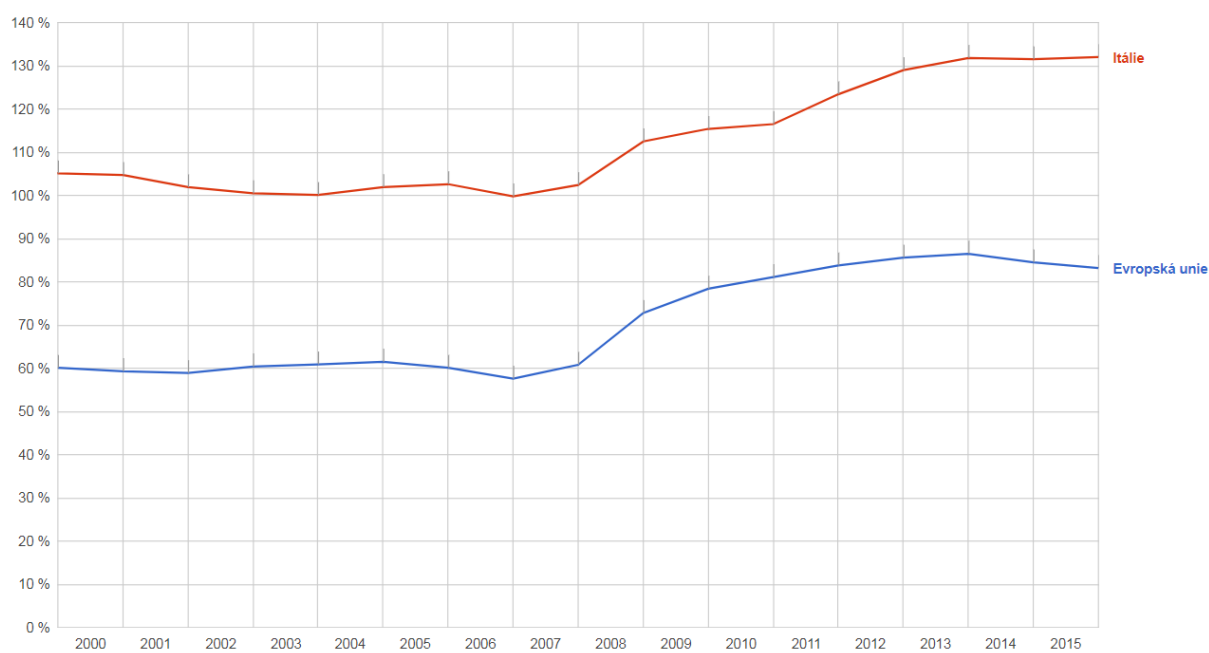
⁵ *Governments of Belgium, Luxembourg and the Netherlands invest EUR 11,2 billion in Fortis.* Belgium.be [online]. 2008 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/news/2008/news_government_invests_in_fortis

nezaměstnanosti je téměř konstantní kolem 8%. Kromě velkého státního dluhu, tedy veškeré makroekonomické ukazatele vykazují přijatelné hodnoty pro EU.

8.9 Itálie

Pokud je v Eurozóně země, která stále trpí již mnohokrát zmíněnou krizí, je to právě Jižní stát Evropy, Itálie. Od roku 2007, tehdy měla Itálie státní dluh téměř 100% z HDP, se situace na Apeninském poloostrově stále nezlepšuje. Rok co rok se státní dluh navyšuje. Což lze vidět i v grafu níže.

Graf 9: Vývoj státního dluhu Itálie v porovnání s průměrem EU

Zdroj 14: <http://www.worldbank.org/>

Dokonce dle jednoho z článků o Itálii se výše státního dluhu v roce 2016 zvýšila na ohromujících 140% z DPH, hůře co se týká států Eurozóny je na tom pouze, dluhovou krizí zmítané Řecko. „Itálie může téměř rozbořit Evropu, ale politické a ekonomické krize, která

se v zemi rodí, si prakticky nikdo nevšímá“⁶. Toto prohlášení, které mluví za vše, vydal jeden z magazínů, věnující se ekonomické situaci jednotlivých zemí.

Italská vláda z důvodu stále rostoucí dluhové propasti vydala řadu opatření, které měli tento dluh ponížít. Kromě zvýšení základní sazby DPH na 22% se zavedli také nové daně. Mezi tyto daně patří daň za komunální odpad, daň webová či daň z nemovitostí. Výsledek pro Itálii byl bohužel takový, že se státní dluh nadále nesnižoval ba naopak a občané Itálie začali ve velkém stávkovat proti úsporné politice vlády.

Zadlužená Itálie nemá ani optimistické vyhlídky na roky následující. Dle Desmonda Lachmana z Amerického podnikatelského institutu je možnost, že další problémy italské ekonomiky mohou ohrozit ekonomiku celého světa: „Itálie je velmi integrována v globálním finančním systému. Trh se státními dluhopisy dosahuje v přepočtu 2,5 bilionu dolarů a jedná se o třetí největší suverénní trh na světě. Je nemyslitelné, že problémy na italském trhu nebudou mít zásadní dopad v celosvětovém finančním systému. Dopad může být charakteristickým obdobným způsobem jako v případě bankrotu banky Lehman Brother v roce 2008“⁷

Od propuknutí finanční a hospodářské krize došlo v Itálii ke zkrachování více jak 190 000 firem, čímž se zvýšila nezaměstnanost, jelikož o práci přišlo kolem 800 000 občanů Itálie. Nicméně podle posledních výkazů italské ekonomiky se probouzejí obory, které bezesporu mohou rozpohybovat ekonomiku této země. Jedná se zejména o automobilový průmysl, farmaceutický průmysl, strojírenství či různá chemikálie. Výrobky z těchto odvětví se vyvážejí především do Německa a Francie. Itálie také začíná více investovat v zahraničí a vykazuje nárůst investic i opačným směrem, tedy přibývá investic směrem k Itálii. Podle těchto, v mnoha případech i malých náznaků růstu to vypadá, že by s Itálií nemuselo být tak zle. Věřme, že jde Itálie dobrým směrem.

8.10 Německo

I na jednu z nejsilnějších zemí EU, co se týká ekonomické síly, dolehla v roce 2008 krize vzniklá v USA. Tato krize se v Německu projevila zejména v bankovním sektoru, kde byly

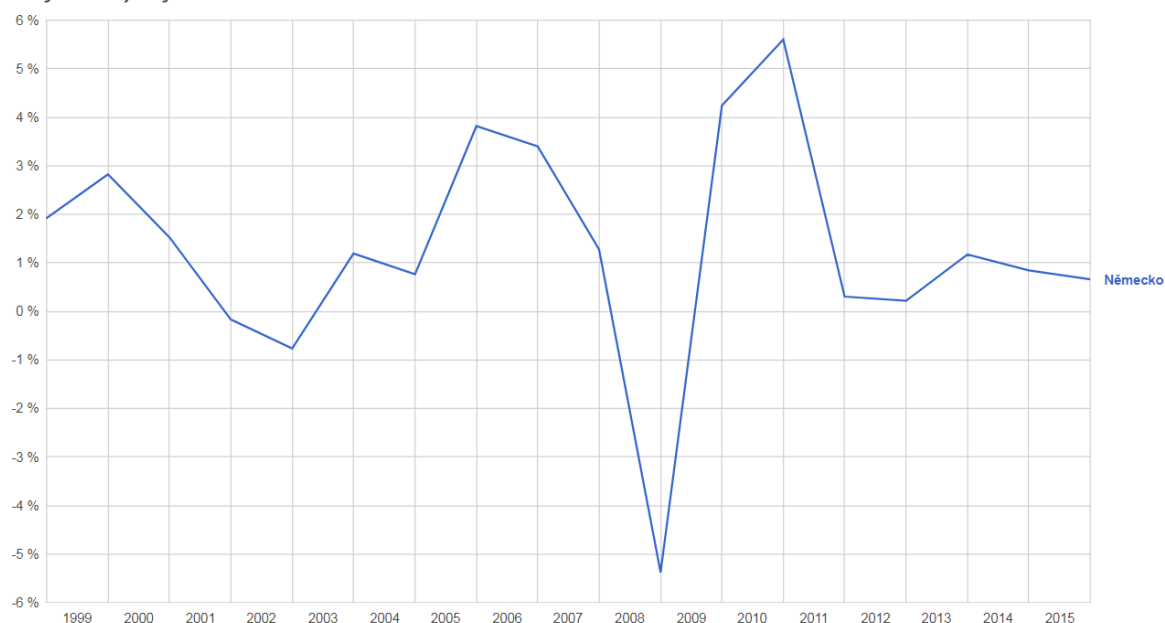
⁶ <https://cz.sputniknews.com/svetovytisk/201607073485657-business-insider-zeme-ktera-evropa/>

⁷ <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/italska-ekonomika-je-na-pokraji-propasti-muze-zpusobit-novou-krizi-1319326>

v poměrně hojném množství uloženy americké cenné papíry, které v dobu, kdy USA byli pod tlakem finanční krize, byli dosti rizikové. V důsledku ohrožení velkého počtu finančních institucí se v roce 2008 zavedl stabilizační fond SoFFin. Tento program, založen na základě popudu německé vlády, měl stabilizovat a obnovit důvěru občanů ve finanční systém. Tento fond v době finančních problémů u mnoha bank, podpořil mnoho významných finančních institucí v Německu. Mezi tyto instituty lze zahrnout 2. největší hypoteční banku Německa, Hypo Real Estate, která se tou dobou zaměřovala zejména na financování veřejných nemovitostí. Další bankou, která byla tímto fondem podpořena, byla Commerzbank AG, která je druhou největší bankou v Německu vůbec. V součtu podpořil stabilizační fond SoFFin mnoho institucí po celém Německu částkou přesahující 150 mld. EUR. Největší banka sídlící v Německu, Deutsche Bank o žádnou podobnou finanční podporu nestála a nastalé problémy si vyřešila sama, což je navzdory poměru mezi ostatními zeměmi fenomenální.

Krize se stejně jako u ostatních států EU zobrazila především v poklesu meziročního HDP. Tento pokles zaznamenala německá ekonomika od roku 2007 do roku 2009. Jak si lze všimnout na grafu níže, mezi těmito lety je propastný rozdíl, téměř 9%. Německá ekonomika je však pružná a i díky konjunkturálním balíčkům se HDP v roce 2010 dostal na podobnou úroveň, jako tomu bylo v roce 2007. O rok později na tom byla ekonomika Německa ještě o něco lépe.

Graf 10: Vývoj % HDP Německa na osobu od roku 1998-2016

Zdroj 15: <http://www.worldbank.org/>

Z důvodů poměrně vysoké míry nezaměstnanosti ještě před vypuknutím krize na území Německa, která vykazovala v roce 2005 více než 11%, se vytvořil záchranný balíček, který měl v první řadě podpořit zaměstnanost. Tento krok se německé vládě zjevně povedl, jelikož míra nezaměstnanosti v tomto období nepřesáhla více jak 8% a spíše měla klesající tendenci, kdy v roce 2010 byla míra kolem 7% hranice a o rok později, již pod 6%.

Záchranný balíček se dále věnoval investičním programům týkající se infrastruktury, sanace starých budov, škol či sportovních zařízení, ale také automobilového průmyslu, kde kromě šrotovného, které vzniklo v roce 2009, garantovala německá vláda osvobození od daně z motorového vozidla po dobu dvou let pro nově zakoupené automobily.

Jelikož první záchranný balíček pro německou ekonomiku nebyl dostatečně účinný a ekonomika klesala nadále i v roce 2009, vznikl druhý záchranný balíček, který se týkal podobných prvků jako ten první, tedy zaměstnaností, růstem a modernizací. Balíček byl ve výši neskutečných 50 mld. EUR.

V současnosti se v Německu hodně řeší migrační krize, kdy v záznamech dle ČSÚ z roku 2015, přišlo do Německa více jak 2,1 mil. obyvatel a odešlo výrazně méně nežli v letech předchozích. Tento fakt znamená navýšení obyvatel Německa díky přichozím občanům z jiných zemí o více než 1 mil. obyvatel, což i pro ochotné Německo v čele s německou kancléřkou Angelou Merkelovou není vůbec jednoduchá situace. Ta si však trvá na tom, že přijetí běženců ze zemí Blízkého a Středního východu bylo správné, nicméně je přesvědčená, že by země EU měli lépe střežit své hranice, zejména proti radikálům z Islámského státu. Toto tvrzení je důsledkem několika atentátů v Německu, ke kterému se přihlásil právě zmiňovaný Islámský stát.

Aktuální ekonomická situace v Německu je opět na dobré úrovni. Mnoho odvětví, mezi které patří stavebnictví, zpracovatelský průmysl či mezinárodní obchod v Německu vzkvétá a ekonomové předpokládají růst ekonomiky v této zemi i nadále. Snižuje se i státní dluh vyjádřený v procentech. Ten stále nesplňuje Maastrichtská kritéria, avšak poklesl z 81% z roku 2010 na 68% v roce 2016. Nezaměstnanost má také klesající tendenci, kdy na konci roku 2017 byla již pouze 3,6%.

9 Finanční krize v ČR

Stejně jako v jiných státech EU se ekonomická finanční krize dostala i do České republiky. Nebyla však zasažena ze stejného důvodu, jako tomu bylo u jiných zemí. Příčina zpomalení ekonomiky na konci roku 2008 byla z důvodu nižší zahraniční poptávky, a jelikož je Česká republika zemí s otevřenou ekonomikou, mající velkou obchodní závislost na jiné státy, finanční krize se projevila i do tohoto státu.

V jedné z hlavních částí této diplomové práce bude zveřejněno, na jakých makroekonomických ukazatelích se krize nejvíce projevila. Zejména půjde o podstatné zhoršení HDP, které se meziročně propadlo o více jak 7%. Dále bude zveřejněna změna nezaměstnanosti, inflace, vývoj státního dluhu či vývoj zahraničního obchodu v období kdy ČR čelila největším finančním problémům tohoto století.

9.1 Vývoj HDP v ČR

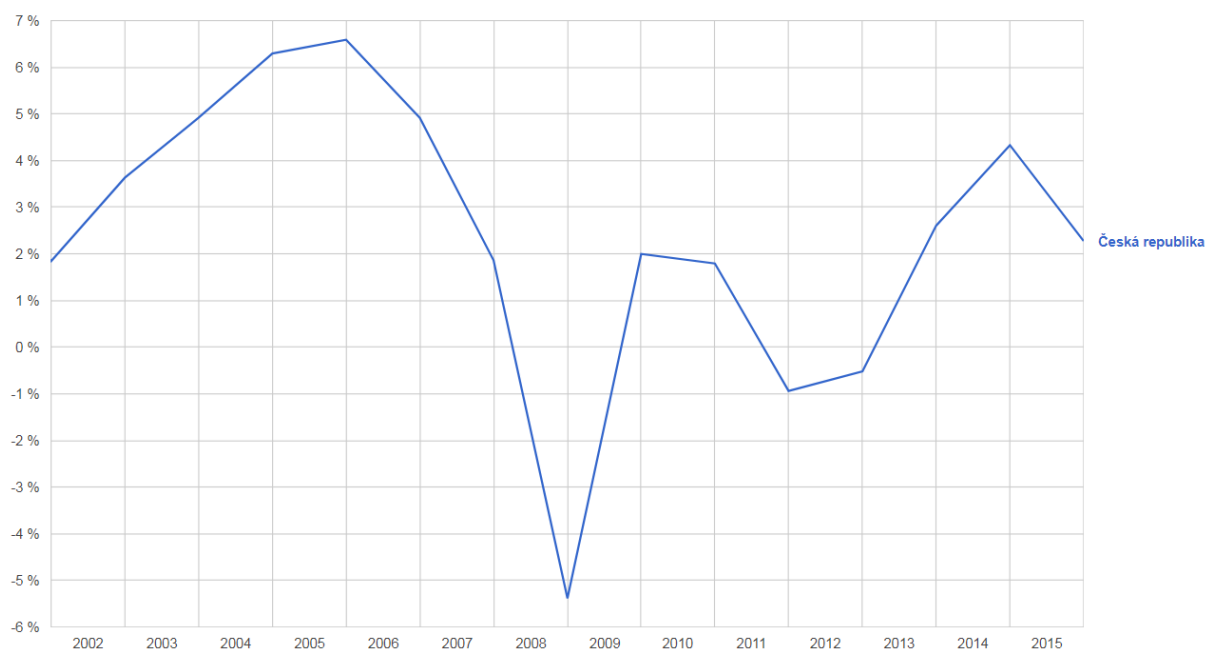
Jeden z nejvýznamnějších makroekonomických ukazatelů, za kterým se skrývá součet investic, zahraničního obchodu a spotřeby slouží k vyjádření vyspělosti jednotlivých zemí a jejich ekonomiky. Čím více jednotlivé země investují, domácnosti spotřebovávají a zhotovené výrobky jsou vyváženy za hranice země, tím je HDP vyšší a naopak.

V ČR měl tento ukazatel do roku 2006 pozitivní nárůst. Svoje přičinění na tomto nárůstu má také datum 1. května roku 2004, kdy ČR vstoupila do EU. Díky tomu, že je Česká ekonomika, jak již bylo zmíněno ekonomikou otevřenou, vyznačující se přímými investicemi a aktivním obchodem, HDP postupně od vstupu ČR do EU rostl významněji. Z růstu 4,7% v roce 2004 se podařilo růst HDP ještě navýšit na 6,3% v roce 2005 a o rok později dokonce na necelých 7% HDP na hlavu. Z grafu níže je však po tomto nárůstu znát i poměrně dost výrazný pokles, který započal v roce 2007. Z růstu 4,92% poklesl růst na 1,86% v roce 2008 a posléze, roku 2009 vykázal HDP na osobu pokles až do záporných hodnot, konkrétně na -5,38%.

V roce 2009 se nejvíce na poklesu HDP podílelo stavebnictví, podnikatelské služby a zejména odvětví obchodu. Pokles HDP šlo ruku v ruce s nezaměstnaností v ČR. Ta se

nezvýšila o tolik jako v jiných státech EU, přesto se v tomto období navýšila během roku o více jak 2%, s čímž se snížila kromě jiného spotřeba domácností, jelikož občané ČR ve strachu že ztratí práci, utráceli méně peněz.

Graf 11: Vývoj HDP v ČR v % na osobu

Zdroj 16: <http://www.worldbank.org/>

Roku 2010 se ekonomika v ČR dostala ze záporných hodnot HDP na hodnoty kladné. Na růstu HDP na 2% se významně podílel zpracovatelský průmysl, který zaznamenal nárůst oproti roku 2009 o téměř 17%. Dále lze považovat za podněty meziročního růstu HDP

například obchod a podnikatelské služby, výrobu elektrických strojů, dopravních prostředků či odvětví strojírenství. Z důvodu nestabilní ekonomiky a strachu domácností investovat do nemovitostí naopak poklesl stejně jako v roce předešlém obor stavebnictví. Jinak tomu nebylo ani v roce 2011, kdy i přes již stabilnější ekonomiku ČR, občané nevytěžovali zaměstnance ve stavebnictví. Co se v tomto roce zlepšilo, bylo však odvětví zemědělství, kdy panovali dobré klimatické podmínky.

Ke konci roku 2011 a začátkem roku 2012 začala ekonomika v ČR stagnovat. Spotřeba domácností nebyla stále na takové úrovni, jako tomu bylo v období před krizí. Pokles poptávky pocitovaly především prodejci automobilů a nábytku, kdy lidé nepovažovali za vhodné utrácet peníze za tyto statky. Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) dále zaznamenal v roce 2012 nižší spotřebu potravin, kdy domácnosti nakupovaly spíše levnější a snadno dostupné potraviny, snížili se výdaje za alkoholické a nealkoholické nápoje, výdaje za pojištění a další služby. Zpracovatelský průmysl opět vykazoval kladné hodnoty, již však ne takové jako v roce 2011, což bylo zapříčiněno menší zahraniční poptávkou.

Rok 2013 byl druhým rokem recese. Nicméně HDP se přestal nadále snižovat a z poklesu o více jak 0,9% HDP pod nulou, vykazoval na konci roku nižší zápornou hodnotu, -0,52%. V tomto roce poklesl zahraniční obchod, bylo to zejména z důvodu poklesu vývozu v prvním čtvrtletí a naopak nárůstu dovozu ve čtvrtletí třetím. Pokleslo také stavebnictví, doprava či těžební průmysl. Vyšší pokles HDP byl zastaven za pomoci výdajů vládních institucí.

V posledním čtvrtletí se ekonomika ČR a s ním i HDP přeci jen zvýšil. Navýšení bylo o 1,9%, což bylo důsledkem nárůstu salda daní z produktů, které díky avizovanému navýšení spotřební daně za tabákové výrobky počátkem roku 2014, donutily obchodníky tohoto segmentu se předzásobit a odvést daň koncem roku 2013. Dalším důvodem byli dotace na produkty. Tento nárůst vztahující se k poslednímu čtvrtletí roku 2013 byl nejvyšší z celé EU-28. Navyšovaly se také investice do zařízení a strojů a pozvolna se začala zvyšovat poptávka po českých produktech.

V roce 2014 již ekonomika včetně HDP vykazovala známky většího oživení a růstu. Největší podíl na růstu tohoto makroekonomického ukazatele měly investice. Do ČR investovali jak zahraniční, tak české podniky včetně domácností. Investovalo se zejména z důvodu zpracovatelského průmyslu do informačních technologií a strojů. Jelikož se tento rok navýšila reálná mzda a to jak v podnikatelské tak v nepodnikatelské sféře, navýšila se také

spotřeba domácností a vládní výdaje zůstaly na podobné úrovni jako v roce minulém. Domácnosti také po dlouhé době projevily zájem o vlastní byt či dům, mimo vyšších příjmů na tom měly svůj podíl nízké úrokové sazby vztahující se k úvěrům za bydlení.

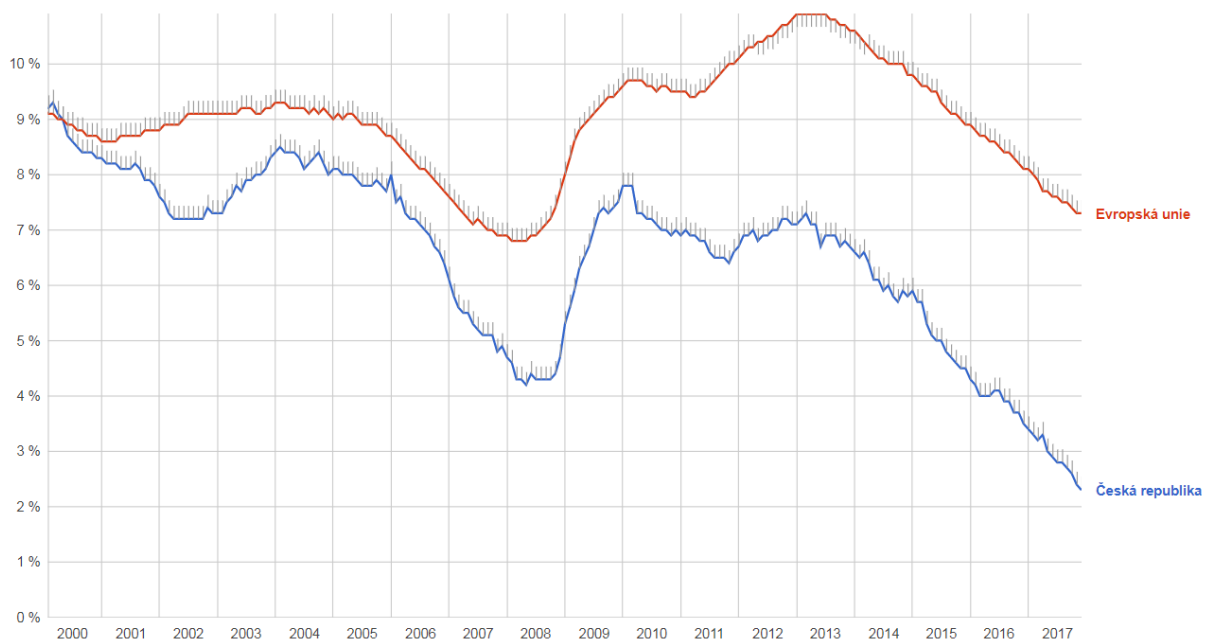
Zahraniční obchod se díky vzkvétající situaci u zemí v Eurozóně a slabší české koruně významně navýšil. Vývoz českých exportérů se zbožím a službami narostl o téměř 9% více nežli v roce předchozím. Ještě vyšší nárůst byl také u dovozu, který se zvýšil o 9,6%.

HDP v roce 2014 poprvé od vypuknutí finanční krize nenaznačoval žádnou recesi a téměř vyrovnal hranici z roku 2008, kdy se ekonomika ČR pyšnila vrcholem konjunktury.

9.2 Vývoj nezaměstnanosti v ČR

Mezi další makroekonomické ukazatele ekonomiky patří také nezaměstnanost, která se určuje podílem nezaměstnaných ke všem osobám schopné práce, jak lidem zaměstnaným, tak lidem bez práce. Nezaměstnanost může být způsobena hned z několika příčin. Nedostatečná úroveň vzdělání a tím i nižší kvalifikace u jednotlivých pracovních oborů. Nedostatečné praktické zkušenosti, se kterými se setkávají zejména mladí lidé po dosažení vzdělání. Dále mohou znemožnit práci aktivnímu obyvatelstvu aktuální zdravotní či duševní problémy a mimo jiné, také ekonomická situace u konkrétních zemí, kdy rostoucí ekonomika země snáze nachází nové pracovní pozice a tím i snižuje míru zaměstnanosti a naopak u zemí s pokleslou ekonomickou vyspělostí snáze nalézt nezaměstnanost rostoucí.

Graf 12: Porovnání míry nezaměstnanosti v EU a ČR

Zdroj 17: http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/UNE_RT_M

Nezaměstnanost ČR se jak lze vidět z grafu výše pohybuje trvale pod hranicí průměrné nezaměstnanosti EU, přesto se na konci roku 2008 vinou propuknutí finanční krize výrazně zvýšila. Ještě v první polovině roku 2008 ČR spíše řešila nedostatečné množství pracovních sil, toto období však nabralo na obrátce koncem roku. Tehdy společnosti začali své stavy zaměstnanců z důvodu nižšího zájmu o jejich služby či výrobky snižovat. Z důvodu již trvalejší finanční krize u států Eurozóny se snížil mezinárodní zájem především o zpracovatelský průmysl. Zde se snížil meziroční růst o více jak 1%. Svoji daň si nezaměstnanost vybrala také u mezinárodního obchodu a na trhu služeb.

Krise v nezaměstnanosti se začala projevovat v ČR později nežli i u ostatních států EU a také v nižším měřítku, přesto byla na konci roku 2009 navýšena o téměř 3%, na míru nezaměstnanosti 7,5%.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla dle grafu výše na začátku roku 2010, kde nárůst nezaměstnaných občanů vzrostl o 0,3% více nežli tomu bylo na konci roku 2009. Ještě vyšší míře nezaměstnanosti zabraňoval v této době fakt, že mnoho občanů, kteří přišli o práci, ať už ze zájmu svého bývalého zaměstnavatele či zájmu svého, začali podnikat na sebe samotné.

Snížený zájem o pracovní sílu lze deklarovat mimo jiné také hodnotou minimální mzdy, která se do roku 2007 jak lze vidět v tabulce níže téměř každoročně navyšovala. Od roku 2007 do roku 2013 však zůstala stagnovat na hodnotě 8 000 CZK.

Tabulka 5: Výše minimální mzdy od roku 2001

Rok	Výše minimální mzdy v Kč/měsíc	Kč/hod
2001	5 000,00	30,00
2002	5 700,00	33,90
2003	6 200,00	36,90
2004	6 700,00	39,60
2005	7 185,00	42,50
2006	7 760,00	46,40
2007	8 000,00	48,10
2013	8 500,00	50,60
2015	9 200,00	55,00
2016	9 900,00	58,70
2017	11 000,00	66,00
2018	12 200,00	73,20

Zdroj 18: Vlastní zpracovaná tabulka dle mpsv

Snížení růstu nastalo také v nominální a reálné mzdě v podnikatelské i nepodnikatelské sféře, kde díky platovým restrikcím ve veřejném sektoru, respektive z důvodů menších počtů zakázek, společnosti či státní podniky neměli potřebu navyšovat mzdy. V roce 2010 se také snížil počet nabízených volných míst.

K nějak výraznému snížení nezaměstnanosti nedošlo ani v roce 2011. V tomto roce dle českého statistického úřadu přišlo o zaměstnance především odvětví stavebnictví, kde se snížil i počet podnikajících osob, které v jiných odvětvích vykazovali nárůst. Ve stavebnictví přišlo o práci více jak 17 tisíc občanů. Pokles zaměstnaných byl evidován také v zemědělství, kde o práci přišlo přes 4 tisíce osob. Naopak větší počet pracovní síly se objevil ve zpracovatelském průmyslu, pohostinství, dopravě či obchodu. V odborných profesích, jimiž jsou řemeslné činnosti, dokonce převyšovala nabídka nad poptávkou, jelikož takto kvalifikovaných občanů příliš nebylo.

Tento rok co se týče růstu mezd, patřil také k podprůměrným, ale přeci jen byl o něco pozitivnější nežli rok předcházející. Růst mezd byl po roce 2010 druhým nejskromnějším od roku 2001.

Na konci tohoto roku se však již přestala snižovat nezaměstnanost v zemědělství a u dalších služeb týkajících se nemovitostí, administrativní činností či ve veřejné správě.

V roce 2012, kdy ČR stále sužovala recese, nastala zajímavá paradoxní situace. Přesto, že rostla míra zaměstnanosti, rostla zároveň také nezaměstnanost. Při prvním pohledu celkem nepochopitelná věc, avšak tato situace nastala kvůli možnosti jiných, než pracovních poměrů. Šlo o práce na dohodu či výpomocí rodinných příslušníků.

Lidé opět po konci roku 2011 přicházeli o práci v zemědělství, průmyslu či ve stavebnictví. Lépe na tom bylo odvětví obchodu, které v této době tvořilo čtvrtinu práce aktivního obyvatelstva v rámci celé ČR či práce v oblasti realit, kde se navýšil počet zaměstnanců o téměř 6%.

Přestože i v roce 2012 byla stále minimální mzda na úrovni 8 000 CZK, průměrná nominální mzda vzrostla v podnikatelské sféře, také díky odměnám pro zaměstnavatele vycházející z legislativy, o 2,8%.

Rok 2013 byl význačný v nejvyšší zaměstnanosti od roku 2008, avšak nezaměstnanost nijak výrazně neklesala. Meziročně vykazovali méně zaměstnanců již tradiční odvětví stavebnictví a zemědělství. Po dlouhé době došlo k nárůstu zaměstnaných osob ve veřejných službách či v činnosti informačních technologií. Nárůst byl patrný stejně jako v minulých letech také u zpracovatelského průmyslu, obchodu a pohostinství.

Zajímavostí tohoto roku bylo snížení nezaměstnanosti žen v ČR na 8,1%. To znamenalo pozitivní predikci do budoucna, jelikož ženy získávají pracovní pozice poměrně obtížněji nežli muži. Stále však vyšší nezaměstnanost u žen svědčí o faktu, že ženy nemohou vykonávat zdaleka tolik prací co muži.

Nominální i reálné mzdy opět občanům ČR mírně poklesly. Pokles reálné mzdy měl za důsledek především stagnaci mzdy nominální, která byla pár korun přes 25 000 CZK. Poprvé v historii poklesla také průměrná nominální mzda v podnikatelské sféře.

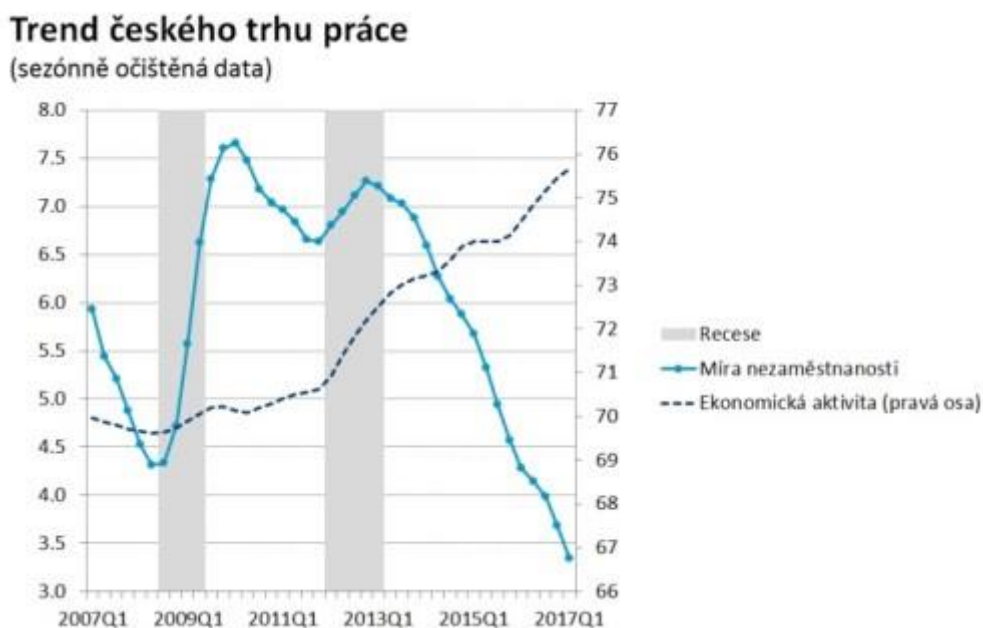
Nárůstem zaměstnanosti a zároveň poklesem nezaměstnanosti se prezentoval rok 2014, který přesto že stále zaostával nad nižší mírou nezaměstnanosti v době před krizí, vykazoval již lepší situaci na trhu práce. Přibyl počet zaměstnaných o více jak 21 tisíc osob a to především ve vědeckém či technickém odvětví. Podobný nárůst se projevil u zdravotní a sociální péče.

Po dlouhé době bylo evidováno méně lidí pracujících v mezinárodním obchodě, pohostinství či pojišťovnictví.

Po útlumu od roku 2010 byl patrný nárůst nabídky volných pracovních míst. Tento fakt je přisuzován zlepšující se ekonomické situaci v ČR. Minimální mzda již byla od roku 2013 na úrovni 8 500 CZK a zvyšovaly se také průměrné nominální i reálné mzdy u obou sfér (podnikatelská i nepodnikatelská). Nezaměstnanost v ČR měla před sebou optimistický výhled, což lze opět vyčíst z grafu výše.

Aktuálně je míra nezaměstnanosti kolem 3% a je dle Eurostatu nejnižší z celé EU. Na grafu níže lze vidět, jak se vyvíjela nezaměstnanost v období recesí v ČR od roku 2007. Je patrné, jak zásadně ovlivňovala pokleslá ekonomika tento ukazatel.

Graf 13: Trend českého trhu práce

Zdroj 19: <https://www.kurzy.cz/zpravy/422468-cr-nejvyssi-zamestnanost-a-nejnizi-nezamestnanost-v-historii/>

9.3 Inflace

Inflace, jak už bylo popisováno, snižuje kupní sílu peněz a vysoká míra inflace má vliv na zhoršení ekonomické situace v jakémkoliv státu. Míra inflace může být měřena podle průměrného ročního indexu, podle indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci z předchozího roku či k měsíci předchozím. Další metodou jsou bazické indexy. V tomto typu měření se stanovuje, o kolik se změní cenová hladina během jakéhokoliv měsíce, oproti

měsíci který vystupuje v bázi jako rok průměrný, od něhož se dá stanovit u dalších let nadprůměrná či podprůměrná cenová hladina.

Pro zobrazení podrobného vývoje inflace v ČR byl vybrán 2. index, který zkoumá cenovou hladinu v jednotlivých měsících dle indexu spotřebitelských cen z roku předchozího. Ideální stav inflace pro zdravou ekonomiku je mírná inflace, pohybující se kolem 2%. Toto má v rámci ČR na starosti ČNB, která sleduje vývoj cenové hladiny a koriguje ho za pomoci snižování či zvyšování úrokových sazeb, tak aby byl na správné úrovni kurz měny a aby byl nadále udržován hospodářský růst. Výpočet jednotlivých indexů má na starosti Český statistický úřad (ČSÚ). Ten na základě cenového vývoje potravinářského a nepotravinářského zboží a služeb určuje výslednou míru inflace. Míra měsíčních inflací dle tabulky níže zobrazuje, že od druhé poloviny roku 2002 byla inflace téměř zafixována na dvou procentní hodnotě. Jen s malými výkyvy tomu tak bylo do roku 2008. V tomto roce si lze všimnout poměrně vysokého nárůstu inflace z 3,4% na počátku tohoto roku až na nejvyšší míru inflace 6,6% v říjnu roku 2008. Od tohoto měsíce se opět míra inflace začala korigovat a již na konci roku 2009 byla inflace pod 2% hodnotou a naopak se začala propadat nebezpečně k nulovému procentu, kde hrozí opačný jev, tedy deflace.

Tabulka 6: Inflace v ČR od roku 2002

Rok	Měsíc											
	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	Srpen	září	říjen	listopad	prosinec
2002	4,6	4,6	4,6	4,5	4,3	3,9	3,5	3,1	2,7	2,4	2,1	1,8
2003	1,5	1,1	0,8	0,5	0,3	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
2004	0,3	0,5	0,8	1	1,2	1,4	1,7	2	2,2	2,5	2,7	2,8
2005	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	2	2	1,9	1,9
2006	2	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,7	2,6	2,5
2007	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2	2	2,2	2,5	2,8
2008	3,4	3,9	4,3	4,7	5	5,4	5,8	6,1	6,4	6,6	6,5	6,3
2009	5,9	5,4	5	4,6	4,1	3,7	3,1	2,6	2,1	1,6	1,3	1
2010	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8	0,9	1,1	1,2	1,4	1,5
2011	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9
2012	2,1	2,2	2,4	2,6	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3
2013	3,2	3	2,8	2,7	2,5	2,3	2,2	2	1,8	1,6	1,5	1,4
2014	1,3	1,1	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
2015	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
2016	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,7
2017	0,8	1	1,2	1,3	1,5	1,7	1,8	2	2,2	2,3	2,4	2,5
2018	2,4	2,4										

Zdroj 20: www.csu.cz

Jak již bylo zmíněno, je dobré mít mírnou míru inflace, jelikož při vysoké míře dochází ke znehodnocování mezd a úspor. Z tohoto pohledu by člověk mohl říci, že by deflace mohla být ideální, jelikož za stejnou měsíční výplatu si může člověk nakoupit více potravin, ale není to tak úplná pravda. V krátkém horizontu to zřejmě možné je, avšak deflace většinou nastává v momentě, kdy na tom ekonomika státu zdaleka není nejlépe.

Zdali pak v budoucnu nastane inflace či deflace lze jen těžko predikovat. Svým vyjádřením k tomu přispěl také ekonom Pavel Ryba, který na otázku budoucího vývoje inflace či deflace uvedl toto: „Čeká nás období velké deflace i velmi vysoké inflace. Na ekonomiku působí silné deflační tlaky (demografie, pokles cen komodit, zpomalující ekonomika, obrovský objem dluhu, jehož splácení působí deflačně, vysoké ceny akcií, dluhopisů a nemovitostí, kdy obavy z toho, že tyto bubliny splasknou, vedou k velké opatrnosti ze strany bank a k omezenému úvěrování a toku kapitálu, posilující dolar, hrozba, že v USA zvednou sazby, apod.). Na druhou stranu na ekonomiku působí velmi silné inflační tlaky (tisknutí peněz ze strany většiny centrálních bank, devalvace většiny měn, tedy snad kromě dolaru, nulové, nebo dokonce záporné sazby, klesající povinné míry rezerv a ochota bank udělat cokoliv ve jménu inflace apod.“⁸

Z tohoto článku lze jen těžko pokládat za lepší variantu jednoho či druhého jevu, který snižuje či zvyšuje cenovou hladinu. Je však téměř jisté, že se udržet inflaci kolem 2% ČNB nemůže vyvézt každým rokem natož měsícem. Jak se ochránit před pohromou vysoké inflace bude uvedeno v pokračování této práce.

9.4 Vývoj státního dluhu v ČR

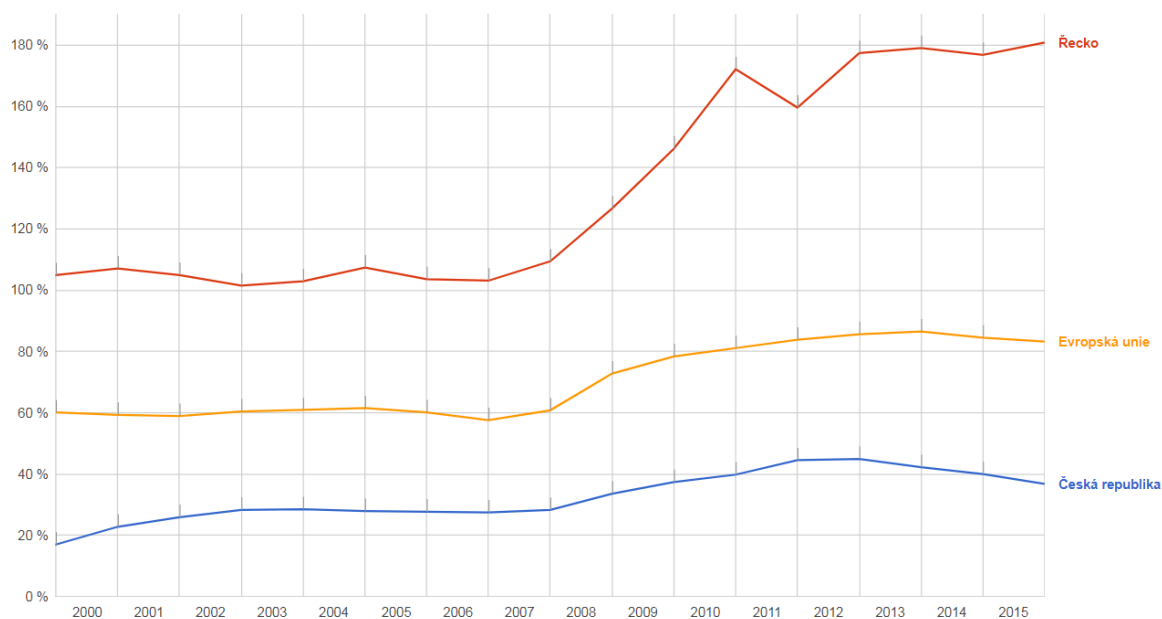
Výše státního dluhu je jedním z podmínek Maastrichtských kritérií, které uvádějí fakt, že podíl veřejného dluhu na HDP nesmí překročit limit 60%. Tuto podmínku by měly splňovat země, které mají zájem o zavedení společné měny Eurozóny, tedy EURO. ČR na rozdíl od mnoha zemí EU tyto podmínky splňuje, přesto se společné měně, i z důvodů horšího vymaňování z krize či recese, brání.

⁸ Reakce ekonoma Pavla Ryby na otázku zda v ČR převládne v budoucnu inflace či deflace

Na výši státního dluhu jednotlivých zemí reagují různé ratingové agentury, které dle ratingové stupnice od AAA až po D (nemusí být u všech ratingových agentur) hodnotí důvěryhodnost jednotlivých států z hlediska financí. Čím lepší ohodnocení, tím lepší situace týkající se úroků, které stát musí platit, ale také lepší vyhlídky státu na domluvě s jinými státy světa ohledně mezinárodního obchodu, politiky, sportu, apod. ČR se dle nejvýznamnějších ratingových agentur již dlouhá léta prezentuje jako země s vyšší střední kvalitou co se týče důvěryhodnosti na finančním trhu.

Optimistické ohodnocení ratingových agentur vyplývá z toho, že je ČR země s podprůměrnou výší státního dluhu vyjádřeným procentem z HDP, oproti průměrnému státnímu dluhu všech států EU. Tento fakt je přehledně zobrazen v grafu níže, kde lze vyčíst, že výše tohoto dluhu z pohledu HDP je v průměru o 40% nižší nežli u průměru EU. Prvenství v tomto ohledu drží Řecko, které jednoznačně vede, ač z toho nikdo v EU není nadšen.

Graf 14: Srovnání výše státního dluhu od roku 2000 mezi Řeckem, průměrem EU a ČR

Zdroj 21: www.eurostat.cz

Jelikož v ČR není státní dluh tak navýšen jako u Řecka, Itálie a dalších států, je mu věnována velká pozornost, zejména pak v předvolebním období v politice, kdy poslanci z jedné strany svádí, i tak dost vysokou míru státního dluhu na stranu druhé politické strany a naopak. Jen těžko bychom hledali pouze jeden důsledek státního dluhu v ČR. Svoji vinu na tom zcela jistě má již období komunismu, kdy se vytvářel tzv. vnitřní dluh. Příkladem by mohl být tehdejší export, kdy se v ČSSR vyrábělo mnoho výrobků v zájmu východního bloku a

spřátelených zemí, které za tyto produkty téměř neplatili. Za výši státního dluhu však nelze hledat pouze minulost, u navýšení dluhu od počátku tohoto století lze poukázat na vysoké deficity veřejných rozpočtů, přetrvávající schodky v hospodaření státního rozpočtu, ale rozhodně také na pokles ekonomiky v období finanční krize. Státní dluh má na starost zejména Ministerstvo financí, které má snahu státní dluh stabilizovat a z výše uvedeného grafu vyplývá, že se na ČR průběh krize v porovnání s ostatními tak dramaticky nepromítl.

9.5 Vývoj zahraničního obchodu v ČR

Krize se projevila také v mezinárodním obchodě. Od roku 2007 se dovoz i vývoz snižoval z důvodů oslabené ekonomiky u států EU a některých zemí Asie, které s ČR spolupracovali nejvíce. Zhoršeným podmínkám pomohla kromě řady dalších viníků, situace týkající se růstu české koruny vůči americkému dolaru či Euru.

V této době oslabil zejména obchod se zbožím, kdy razantně poklesl export do Polska, Francie či Velké Británie. V roce 2009 se projevila snížený vývoz především u Polska, kde poklesnul více jak o 2,5% na výsledné 4,96%. U Slovenska a Německa se vývoz zboží v období krize nezvyšoval nijak významně. U Německa byl naopak patrný mírný nárůst, což bylo poměrně nečekané v období od roku 2007 až 2009. Během globální recese se dovoz zboží na české území ze zemí EU mírně zvýšil, především to byl dovoz z Německa a ze Slovenska. Import v České republice však také zaznamenal pokles, a to zejména z Číny a ze zemí SNS.⁹

Během krize se spíše projevila pokles zahraničního obchodu se zbožím než se službami. Pokles u vývozu a dovozu služeb byl však také zaznamenán. Mezi roky 2007 až 2009 se vývoz týkající se služeb snížil o více než polovinu, když v roce 2007 vykazoval vývoz služeb téměř 12% a o dva roky později pouze 4,1%. Rok 2010 již nevypadal tak špatně co se týče vývozu služeb, navýšil se oproti minulému roku o 3%. V roce 2010 se navýšil také dovoz služeb, který měl podobné ztráty v předešlých dvou letech jako vývoz.

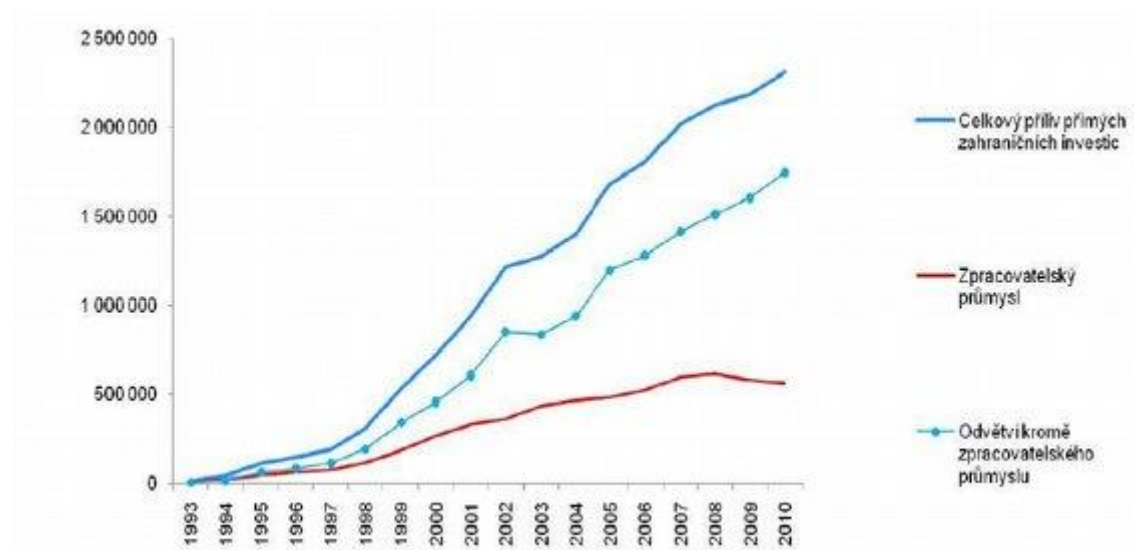
Krize mimo jiné přispěla také na snížení Přímých zahraničních investic (FDI). Přímé zahraniční investice zahrnují budování nových zařízení, reinvestování zisků

⁹ Společenství nezávislých států – Rusko, Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Tádžikistán, Uzbekistán a Turkmenistán

ze zahraničních operací a půjček. Ke zhoršení došlo díky snížení finančních zdrojů firem zejména kvůli zhoršené dostupnosti bankovních úvěrů. Snížení přispěla také budoucí vyhlídka, která nebyla nijak zvlášť příznivá.

Jak lze vidět z grafu níže celkový příliv přímých zahraničních investic od roku 1998 i navzdory krize stále narůstal, ovšem na tocích FDI do tuzemska lze pozorovat znatelné oslabení. Došlo k poklesu reinvestovaných zisků, a to hlavně v roce 2008, kdy poklesla jejich hodnota ze 140 mld. na 41 mld. Kč. Došlo také k poklesu investic do základního kapitálu, kdy za rok 2007 byla tato hodnota 51 mld. a o rok později již pouze necelých 20 mld. Kč. Jediný nárůst zaznamenala výše investování do ostatního kapitálu, která vzrostla z 20,41 mld. na 49,26 mld. Kč.

Graf 15: Příliv přímého zahraničního kapitálu

Zdroj 22: www.cnb.cz

Z grafu lze dále vyjádřit, jaký byl vývoj hrubé přidané hodnoty vytvářený finančními institucemi pod zahraničním dohledem. V roce 1995 vytvářely finanční instituce pod zahraničním dohledem pouze desetinu hrubé přidané hodnoty. O 14 let později, tedy v roce 2009 to bylo již 97%. Zahraniční kapitál u podniků nefinančního rázu ovládá zastoupení automobilového průmyslu a to téměř z 90%.

Odliv přímých zahraničních investic vykazoval v krizovém období opačných hodnot, než tomu bylo u přílivu. Došlo k nárůstu reinvestovaných zisků, a to z hodnoty 20,53 mld. na 58 mld. Kč. Také vývoj investic do základního kapitálu se v roce 2008 na rozdíl od přílivu přímých zahraničních investic zvýšil z 5,88 mld. na 17,10 mld. Kč. Výše investování do

ostatního kapitálu u odlivu byla -1,31 mld. Kč, což vyjadřovalo navrácení kapitálu nazpět do české ekonomiky. V roce 2009 došlo k poklesu v rámci odlivu přímých zahraničních investic. Ty se opět vzchopily o rok později a to hlavně díky nárůstu investic do ostatního kapitálu a i díky zvýšení reinvestovaných zisků.

10 Protikrizová opatření ve světě a v ČR

Krise, která vypukla v USA, zapříčinila mnoho potíží u téměř všech důležitých finančních institucí nejen USA, ale i ve světě. Každý stát se s následky krize musel vypořádat především sám, v případě EU však byla snaha projevena od ECB, která pomocí půjček pomáhala nejhůře zasaženým státům EU. Země se snažily oživit ekonomiku mnoha opatřeními. Ne ve všech zemích však byla protikrizová opatření hned účinná, v některých zemích je stále patrná známka z poslední krize i dnes.

10.1 Protikrizové opatření USA

Různá protikrizová opatření potřebovaly rychle nastolit zejména USA, kde samotná krize v důsledku špatných úvěrů započala. Ta se zprvu snažila obnovit důvěru na finančním trhu, bez kterého jen obtížně funguje tržní ekonomika. K tomu aby byla opět obnovena důvěra, musela vláda USA podpořit velké finanční instituty. Americká vláda pomocí vybraných daní zachránila dvě z největších hypotečních agentur Fannie Mae a Freddie Mac, kde na záchranu potřebovali od daňových poplatníků USA kolem neuvěřitelných 170 mld. dolarů. Tento krok byl dle odborníků správný, jelikož by důsledky krize mohly nabrat na ještě větší síle, což by vedlo k možnému kolapsu globálního finančního systému.

Americká vláda byla nucena podniknout přísnější regulaci na vydávání jakýchkoliv úvěrů všech finančních institucí na území USA tak, aby předešla vysokému riziku a zároveň neohrožovala stabilitu finančního trhu. Proto USA v čele s FED/em a spoluprací největších amerických bank od roku 2009 vykonávají pravidelné zátěžové testy, které by měli být schopny prokázat jak na tom onen bankovní sektor je a bude v případě další finanční krize.

Výsledky z těchto tzv. „stress tests“ dopadají pro finanční instituce poměrně dobře. Občas jsou některé z bank nuceny navýšit kapitál nebo akceptovat další protikrizová opatření. Tento systém však vesměs vede veškeré finanční instituce USA k podpoře stability ekonomiky USA, která by v případě neočekávané situace byla mnohem pružnější a více připravená nežli tomu bylo v roce 2007.

Díky nízkým úrokovým sazbám, které FED poskytuje pro mnoho finančních institucí v USA a celkovým snižováním provozních nákladů u těchto institucí, vykazují pozitivní provozní zisk a jejich akcie se vyznačují pro mnohé investory jako atraktivní.

10.2 Protikrizové opatření ČR

V ČR se krize objevila výrazně později, než tomu bylo v USA. Konkrétněji česká ekonomika začala pociťovat náznaky zhoršení ekonomické situace v lednu roku 2009. S problematikou krize měla ČR pomoci Národní ekonomická rada vlády (NERV), která byla složena z předních expertů na ekonomii, finance či bankovníctví.

Jedním z úkolů tohoto nezávislého poradního orgánu bylo v roce 2009, stejně jako tomu bylo v USA, obnovit důvěru ve finančním sektoru po zásahu finanční krize do ekonomiky ČR. Další úkoly spočívaly v objevení nástrojů pro prvotní stabilizaci ekonomiky a nalezení různých podnětů, které by opět pomohly nastartovat tuzemskou ekonomiku na minimálně stejnou úroveň, jako tomu bylo v době před krizí.

Aby poradní orgán byl schopen stabilizovat a následně nastartovat českou ekonomiku, vytvořil protikrizový národní plán. Tento plán se skládal ze sedmi nejvíce důležitých protikrizových opatření včetně různých forem podpor pro konkrétní ekonomické úseky.

V národním protikrizovém plánu byly tyto pohnutky: snížení daňové zátěže podniků, podpora podnikání a soukromých investic, podpora ekologických a infrastrukturních výdajů, podpora zaměstnanosti a dopravní obslužnosti, podpora restrukturalizace a insolventních procesů, podpora exportu, obnova a posílení úvěrových linek a podpora vědy, výzkumu a inovací.

NERV ve spolupráci s Ministerstvem financí dále vytvořili protikrizový úsporný balíček, který měl ve většině případů snižovat různé státní příspěvky. Balíček se tak týkal zejména

domácností, soukromých podniků a státních zaměstnanců, kde bylo zveřejněno snížení platů českých zákonodárců.

V níže uvedených tabulkách lze vidět, čeho se konkrétně úsporný balíček týkal. Nastalo snížení výše mateřského měsíčního příspěvku, které bylo téměř až o 5 000 CZK. V těchto případech zřejmě žena mateřské snížení příspěvku neuvítala, ale také ji to z největší pravděpodobnosti finančně nezruinovalo, jelikož si stále držela vysokou úroveň ve výši mateřské okolo 20 000 CZK. Horší problém mohl nastat v případě žen s minimálním mzdovým ohodnocením, kdy po strhnutí získala taková rodička necelých 6 000 CZK, s čímž vyjít je už opravdu extrém.

Tabulka 7: Příjmy a úspory státního rozpočtu

Opatření	Příjmy do státního rozpočtu v mld. Kč
Zvýšení sazeb DPH o 1%	2
Zvýšení daně z piva o 1 Kč na litr	1,2
Zvýšení daně z lihu o 5 Kč na litr	0,5
Zvýšení tabákové daně na 1 krabičku - 2,50 Kč	2
Zrušení slev na pojistném	16,5
Ponechání sazby odvodů na nemocenské pojištění	8,3
Příjmy z pojistného při stropu na šestnásobku průměrné mzdy	3,1
Zdvojnásobení daně z nemovitostí v výjimkou zem. půdy pro obce	3,1
Opatření	Úspora v mld. Kč
Nemocenské pojištění (např. mateřská)	2
Ponechání současné výše přídavků na dítě	0,6
Zrušení zákona o šrotovném	2,7
Platby za státní pojištěnce	4,5
Snížení platů státních zaměstnanců o 4% - mimo ústavní činitele	7
Úspora na úrocích	3

Zdroj 23: Vlastně zpracovaná tabulka

Došlo také ke snížení nemocenské, která je hrazena ze státního rozpočtu za pomoci Okresní správy sociálního zabezpečení. Ta se z důsledku ekonomického poklesu ČR snížila z 72% na 60% z vyměřovacího základu. Tato výše nemocenské platila u občanů nemocných více jak 2 měsíce a maximálně po dobu 380 kalendářních dnů. Pro takto zasáhnuté občany ČR z důvodu nemoci či různých zranění se tento výměr stal velice nepříjemným. Stát však hledal rezervy státního rozpočtu, kde jen to šlo a je fakt, že u mnoha případů pobírání nemocenské se lidé, kteří už byli zdraví, pouze přižívovali na státu.

Ke snížení mzdy se odhodlali také čeští poslanci a senátoři, soudci, premiér a také hlava státu ČR. Toto snížení ač nevelké hodnoty, navzdory i tak velkým příjmům těchto státních pracovníků mohlo prozradit, že ekonomická situace v ČR opravdu není dobrá. Proč jinak by také sáhli tito zákonodárci na vlastní platy.

V tabulce níže jsou zobrazena další státní protikrizová opatření, které od roku 2010 z důvodu recese nastali. Stejně jako u všech zemí, která se ocitne ve finančních problémech, i v ČR se navyšovaly daně. Došlo k navýšení DPH, spotřebních daní za koupi alkoholických a tabákových výrobků, ale také došlo k úspoře z důvodu snížení platů státních zaměstnanců o 4%.

11 Jak předejít osobnímu bankrotu v období finanční krize?

Člověk, který se nechce ocitnout spolu se státem, ve kterém žije v podobné situaci, jako nastala v roce 2008, musí pozorně sledovat ekonomiku. Tato studie však není zrovna jednoduchá, proto je dobré se obklopit od každého segmentu finančního portfolia nějakou hodnotou.

Těchto hodnot je hodně a jen stěží se ve všech dá orientovat, nicméně určitě není od věci mít na bankovním účtu takový rezervní kapitál, který v případě jakýchkoliv pohrom udrží naši životní úroveň na stejné úrovni, po dobu, alespoň dalších 3 měsíců. Další smysluplnou hodnotou může být investování našich peněz do různých podob akcií či dluhopisů. Pokud je však člověk neznalý v těchto možnostech, jen stěží bude do tohoto segmentu investovat svoje peníze a čas.

Další možností jsou nemovitosti, které majitel může pronajímat, aniž by ho to stálo nějaké vysoké úsilí. Člověk, který má finanční prostředky na koupi nemovitostí by však neměl pocítit případný pokles ekonomiky až na takové úrovni. Eventuální šance propadu jeho peněz, které by ponechal na svém bankovním účtu, zcela jistě existuje. Je skryta v podobě inflace. I z tohoto důsledku je velmi zajímavá možnost zaměnit peníze za formu tzv. komodit.

Komodity ve formě zlata či stříbra v momentu, kdy inflace roste vzhůru, může sloužit jako tzv. uchovatel hodnoty. Pokud roste inflace, snižuje se kupní hodnota peněz a naopak cena komodit roste. Podle ekonoma Jamese Rickardse, který odpovídá na otázku jak se připravit

na budoucí situaci, když ekonomika momentálně balancuje mezi inflací a deflací je odpověď následující. „Připravte se na obojí. Pozorně sledujte co se děje, a buďte opatrní. Vaše portfolio by do začátku mohlo obsahovat zlato, výtvarné umění, nevyužitou půdu, hotovost, dluhopisy, vybrané akcie a alternativy v podobě velkých hedgeových a venture capital fondů. Ne každá strategie vám vydělá, ale některé předběhnou ostatní a pomohou vám majetek uchránit.“¹⁰

V případě vymykající se inflace, je vhodné přeměnit hotovost a dluhopisy na zlato, stříbro či půdu. Pokud je naopak deflace, je dobré přesunout alespoň část vlastněných akcií na dluhopisy či hotovost.

Možností jak se před osobním bankrotem uchránit je poměrně dost, je však na každém z nás zda se rozhodne sledovat momentální situaci v ekonomice a případně promění toto sledování v osobní výhru či nikoliv a v situaci podobné, z krize z roku 2008 se strachuje, zda vyjde se sníženým rozpočtem, jelikož společnost, v níž pracuje, snížila mzdy.

12 Polygrafický průmysl

Slovo polygrafie pochází z řečtiny a jde o spojení dvou slov. Prvním slovem je Polys v překladu mnoho a druhé slovo Grafein, označuje pojem psát. V českém jazyce se tento průmysl nazývá jako tiskový a v Anglii je pojmenován klasicky „Printing Industry“.

Polygrafický průmysl je mezi námi již řadu let. Tento obor se věnuje především tisku. Na různých strojích v tomto oboru je možné potisknout téměř vše, jen je potřeba mít nějakou předlohu a vědět co přesně chcete tisknout a na co chcete tisknout. Pro představu je uvedeno několik předmětů, které lze různou technikou tisku potisknout. Mezi tyto předměty patří například nábytek, hliníkové desky, trička, zapalovače, lyže, propisky, obrazy, dveře, lepenka, tapety, papír, knihy, noviny, bannery nebo billboardy. Spektrum věcí, které se dají potisknout je opravdu nespočetné.

¹⁰ Velký Pád – str. 28

12.1 Historie polygrafie

S prvním náznakem tisku přišli již v 6. století Číňané. Ti na základě označení svého majetku vyřezávali různé texty či obrazy do dřevěných materiálů. V roce 868 byla vytvořena první kniha prostřednictvím tisku. Tato kniha se jmenuje Diamantová sůtra, byla nalezena v Číně a nyní ji lze spatřit ve Velké Británii. Rozvoj tohoto odvětví neměl v tomto období až takový progres, za zmínku stojí snad jen 13. století, kdy na Dálném východě, tedy v zemích Číny, Japonska a Koreji tiskli prostřednictvím kovových liter. Za převratný moment v historii je proto nazýván rok 1440, kdy vynálezce Johannes Gutenberg vynalezl knihtisk.

Německý vynálezce z Mohuče, aniž by znal využití kovových liter z Dálného východu, nastolil pravé počátky pro dnešní tisk. Na základě vinařského lisu vytvořil lis tiskařský. Poprvé byly použity vyměnitelné litery, které se daly použít více než jednou. Tím byla umožněna také kontrola a úprava textu před samotným tiskem. Tisk vývojem knihtisku dostal úplně jiný ráz, tisklo se efektivněji a rychleji. Od této doby bylo možné tisknout celé knihy, ne pouze jejich části. Na základě Gutenbergova stroje si tento vynálezce vytvořil bibli, která se datuje od roku 1456. V této bibli byly použity poprvé dvě barvy a to červená a černá, která byla vyrobena ze sazí. Tento způsob tisku pomocí pohyblivých liter se rychle roznesl a byl postupně zaváděn v několika zemích světa, především v Evropě. Dnes je za nástupce knihtisku považován tzv. ofsetový tisk.

Další historický údaj týkající se polygrafie vychází z roku 1814, kdy byly na válcovém stroji vytištěny první noviny pro The Times. Na válcovém stroji se tisklo na základě papírových archů. V roce 1865 byl vynalezen první rotační tiskový stroj Američanem Williamem Bullockem. Tento typ stroje tisknul na papír, který byl odvíjen z kotouče. Po problematickém konci 19. století, kdy byl nedostatek sazečů, kteří vysazovali písmena do strojů pro vydavatele novin a knih, byl poprvé zmíněn ofsetový tisk. Následně došlo k prvnímu vývoji automatizace dokončovacích prací, které již nebyly nutné dělat ručně, neboť již existovaly různé formy řezaček, skládacích strojů či automatické linky pro výrobu vazeb.

V osmdesátých letech minulého století vznikl tzv. desktop publishing (ve zkratce DTP). Ten přišel s vývojem počítačů, jelikož byl právě s počítači propojen. Tato, tehdy nová technologie spočívala v tvorbě tištěného dokumentu za pomoci grafika a sázecího počítačového programu. Do programu byly vkládány různé texty a obrázky, které se dále

mohli upravovat, včetně jejich formátů a sloužily k výsledným podkladům pro tisk. Významnou událostí bylo, když se desktop publishing přes různé programy začal využívat k tvorbě komerčního designu a tisku, jako hmotné kopírovací podklady. Počátkem 21. století vznikla další technologie, která se využívá dodnes. Jedná se o technologii Computer to Plate (ve zkratce CTP), tedy v českém jazyce z počítače na desku. Tato technologie umožňuje data, která jsou uložena v počítači dostat na tiskovou desku za pomoci přímého osvětlení laserem. Tato technologie se využívá zejména při ofsetovém tisku, ale také u flexotisku či knihtisku.

12.2 Polygrafická produkce

Polygrafie se rozděluje na 4 skupiny, kde každá ze skupin je určena na produkci rozdílných výrobků týkajících se polygrafické činnosti.

První skupina je určena k periodickému tisku. V této skupině se nejvíce tisknou periodické publikace, které jsou vydávány denně, týdně, ob týdně, měsíčně, minimálně však dvakrát ročně. Do této skupiny patří především noviny, časopisy a různé deníky. U této skupiny se uplatňuje především ofsetový tisk a hlubotisk. Společnosti, které vydávají periodické tiskoviny, se nazývají jako vydavatelství.

Druhou skupinou jsou neperiodické tisky. Tuto skupinu tvoří zejména knihy a knižní merkantily, které slouží k lepší informovanosti občanů. Jde o publikace obsahující jízdni řády, katalogy, ceníky, telefonní seznamy či různé bulletiny a návody. Knihy se tisknou za pomoci ofsetových strojů a publikace prostřednictvím flexotisku a ofsetu. Producenti knih se nazývají jako nakladatelství.

Skupina číslo tři je nejvíce rozmanitá a věnuje se merkantilnímu tisku. Do této skupiny připadá také nejvíce produktů. Skládá se z hospodářských tiskovin, kdy se tisknou formální věci, jakými jsou faktury, dodací listy, košilky apod. Další a zároveň velmi oblíbenou činností, především pro reklamní agentury, jsou tiskoviny propagační, kdy se tisknou klasické reklamní letáky, různé prospekty, plakáty a mnoho dalšího. Mezi společenské a soukromé tiskoviny lze řadit různá oznámení, vizitky či pozvánky. Do merkantilních tiskovin patří také speciální tiskoviny, do kterých spadají ceniny, diáře, ale určitě si také každý vzpomene na hrací karty, ať už se jedná o Prší, či různé kartičky týkající se sportu,

fantasy apod. V této sféře podniká mnoho společností, jelikož pro tyto tiskoviny lze využít celou řadu technologií, od offsetu po nastupující digitální tisk.

Poslední skupinou jsou obaly, se kterými se lze setkat téměř u všeho. U obalů se využívají opět všechny technologie, nejvíce však flexotisk, který díky své flexibilitě dokáže dát obalu přidanou hodnotu. Kvalitní obal musí splňovat hned několik funkcí, mezi které se považují funkce ochranné, prodejní, informativní, přepravní či funkce dávkovací. Obaly byly, jsou a budou, proto je tento segment velice žádaný a firmy podnikající s obaly mají jako jediné z polygrafie, kterou postupně nahrazují digitální mechanismy, zaručenou budoucí výrobu. Neříká se nadarmo, že obal prodává.

13 Fujifilm Holdings Corporation

Společnost Fujifilm byla založena v roce 1934 především jako výrobce fotografických filmů, tehdy ještě pod názvem Fuji Photo Film Co., LTD. Japonská společnost se sídlem v Tokiu se zaměřuje na vývoj, výrobu a servis zobrazovací techniky. Do této zobrazovací techniky spadá hned mnoho kategorií, mezi které lze řadit elektronické zobrazování, vybavení k laboratornímu zpracování fotografií, ale také lékařské systémy či lékařské vědy a v neposlední řadě také grafické systémy, které se nejvíce týkají polygrafického průmyslu.

Aktivita společnosti Fujifilm jsou v zájmu životního prostředí a jsou vyvíjeny a vyráběny tak, aby přispívali k lepší životní úrovni lidstva. Japonská technologie dlouhodobě přispívá k pokroku ke zvýšení úrovně kultury, vědy, technologie a průmyslu. Mezi nejvýznamnější výrobky této společnosti patří jednoznačně fotoaparáty, které jsou známé po celém světě. Za další výrobek hojně využívaný především v dřívější době, kdy ještě nebyli digitální fotoaparáty lze považovat filmy do těchto zařízení. Mimo fotoaparáty však společnost vyrábí a servisuje nemocniční zařízení, jelikož disponuje rentgeny či endoskopy. Od počátku 21. století se společnost angažuje také v grafické oblasti, které bude věnována větší pozornost, jelikož spadá právě do již zmíněného polygrafického průmyslu.

13.1 Fujifilm Europe GmbH, organizační složka

Společnost Fujifilm Holdings Corporation má zastoupení téměř po celém světě. V roce 2017 byla dle magazínu Forbes zařazena v přehledu nejbohatších firem světa na 447 místě. Dle vyhlášeného magazínu měla tato firma příjmy ve výši 21,7 biliónů dolarů s aktivy ve výši

téměř 29 miliard dolarů. Největší byznys tato korporace zaznamenává v Asii, kde společnost vytváří nejvyšší obraty, kolem 50% z celého světa, kde má společnost své zastoupení. Nezanedbatelným kontinentem pro tuto společnost není ani Evropa. Ta každoročně vykáže obraty podílející se na celkových obratech společnosti kolem 20%. Svě zastoupení má společnost Fujifilm od Finska na severu až po jižní Itálii a od západního Portugalska až po Rumunsko, tedy téměř ve všech zemích Evropy včetně České Republiky. Po celé Evropě je momentálně 55 podniků spadající pod Fujifilm Holdings Co. Tyto podniky, většinou zařazené jako organizační složky, zaměstnávají více jak 4 000 zaměstnanců.

V ČR se nachází od poloviny roku 2010 Fujifilm Europe GmbH, vycházející jako organizační složka spadající pod Německou dceřinou společnost Fujifilm Europe GmbH se sídlem v Düsseldorfu. Tato společnost je v ČR od roku 1991, kdy společnost vystupovala jako FUJIFILM CZ, s.r.o.

Fujifilm v ČR se stejně jako v jiných zemích EU zabývá řadou průmyslových oblastí, do nichž spadají oblasti lékařství, záznamových médií, fotografických technologií, dále v oblasti chemie, optiky a polygrafie. Momentálně je největším tažným koněm z těchto oblastí, oblast fotografických technologií, kde se výrazně zvýšila poptávka s nástupem fotoaparátů skupiny Instax, které vynikají tím, že jsou přístroje schopny ihned vyvolat pozitivní snímek. Tyto retrospektivní fotoaparáty dokázaly udělat boom v době, kdy lidé téměř neznají nic jiného nežli digitální fotoaparát. Návrat k okamžité fyzické podobě snímku sklídl veliký úspěch a tyto přístroje jsou hojně využívány na různých narozeninových oslavách, jubilejních akcích či na svatbách, kde se účastníci mohou ihned podívat na vyvolanou fotku a případně založit do stylového fotoalba.

Mezi výnosové věci spadají nekompromisně také lékařská zařízení, která jsou instalována v mnoha předních nemocničních institucích v rámci ČR. Nelze však zapomínat na polygrafickou oblast, kde je společnost Fujifilm jedním z největších dodavatelů tiskových desek na trhu.

13.1.1 Grafické systémy

Společnost Fujifilm GmbH se na území ČR zabývá hned několika kategoriemi. Mezi tyto kategorie lze zařadit různé tiskové technologie, kam spadají tiskové desky, které se ve velkém, stejně jako vyvolávací automaty využívají u ofsetové technologie tisku. Další

kategorií je sítotisk či flexotisk, nicméně největší pozornost je v současnosti věnována především digitálním velkoformátovým tiskárnám, které společnost vyrábí a následně spolu s inkousty nabízí různým tiskárnám po celém území ČR.

13.1.1.1 Tiskové desky

Tiskové desky jsou nejdělečným segmentem divize Grafických systémů, zabývající se polygrafií. Na základě těchto desek se zejména tisknou noviny či časopisy. Jedním z největších zákazníků společnosti Fujifilm v ČR je mediální společnost Mafra, která tiskne na základě tiskových desek této společnosti například Mladou frontu.

Významnou produktovou řadou společnosti jsou desky Brillia, které zahrnují kompletní sortiment digitálních tiskových desek Fujifilm pro každý typ použití. V portfoliu společnosti jsou termální i fialové fotopolymerní desky pro střední i vysoké náklady, fotopolymerní desky zpracovávané v lázni s nízkým obsahem chemie i pravá bezprocesní termální deska. Kromě desek pro komerční ofset společnost Fujifilm nabízí i desky ve verzích speciálně navržených pro využití v novinovém tisku. Desky této společnosti se vyznačují vysokou a stabilní kvalitou, spolehlivostí a výborným výkonem v samotném tiskovém stroji. Skvělá pověst tohoto segmentu je dána také pro jejich vysokou citlivost a brilantní obrazové vlastnosti.

13.1.1.2 CTP

Společnost Fujifilm dále dodává kompletní sortiment CTP zařízení pro osvit konvenčních, low-chem i zcela bezprocesních termálních a fotopolymerních tiskových desek. Produktové řady pokrývají rozměry desek od B2 až po maximální 36-ti stránkový formát. Zařízení jsou k dispozici ve verzích s různou rychlostí osvitů a ve všech úrovních automatizace, od manuálního provedení, přes poloautomaty až po výkonné plně automatické konfigurace s možností automatického výběru formátu desky z více zásobníků. CTP technologie Fujifilm tak plně uspokojí potřeby prakticky jakéhokoliv provozu. Vedle samotných CTP zařízení nabízí Fujifilm ucelený systém souvisejících produktů – vyvolávací automaty, zušlechťující přípravky, nátiskové systémy a digitální workflow pro zpracování tiskových zakázek.

13.1.1.3 Předtisková příprava XMF

Součástí portfolia společnosti Fujifilm je také předtisková příprava dat v programu od této společnosti.

Fujifilm XMF je moderní workflow určené pro ofsetový a digitální tisk. Workflow pracuje nativně s formátem PDF. Zpracování tiskových souborů provádí nejnovější verze Adobe PDF, čímž je zaručena vysoká rychlost i spolehlivost zpracování tiskových souborů. Vnitřní architektura je plně založena na standardu JDF, který umožňuje uživatelům rozsáhlou automatizaci úloh a vede k velmi efektivnímu a flexibilnímu zpracování tiskových zakázek. Modulární koncepce umožňuje systém přizpůsobit aktuálním potřebám zákazníka, přitom stále zůstává prostor k dalším změnám a rozšířením v budoucnu. Vyspělá správa barev, interní vyřazování, uživatelské rozhraní včetně 3D náhledů a množství dalších nástrojů potvrzují pozici XMF na samé špičce současných workflow pro předtiskovou přípravu.

13.1.1.4 Sítotisk

Sítotisk, někdy také nazýván šablonový tisk, jelikož základem každého potisku je právě šablona. Tento druh tisku se řadí mezi nejstarší technologie a slouží především k potisku reklamního zboží. Aplikovat sítotisk lze provádět na mnoho materiálech. Za pomoci několika sítotiskových barev, do kterých se řadí barvy vodou ředitelné, barvy ředidlové, dále barvy plastisolové, dvousložkové a barvy vytvrditelné pomocí UV záření lze potisknout materiály jako je papír a lepenka, plasty či textil.

Společnost Fujifilm sítotiskové barvy a veškeré know-how kolem sítotisku odkoupil od společnosti Sericol. Od této doby získal mnoho zakázek, kdy se kupříkladu za pomoci těchto barev tisknou ve velkém datové disky CD či DVD v největších, specializovaných společnostech na tento segment. Jelikož společnost Fujifilm nemá v ČR dostatečné skladové kapacity na tyto barvy, využívá služeb společnosti Finish v.o.s., která se pyšní veškerým vybavením, který sítotisk vyžaduje. Mezi toto vybavení patří karusel, na kterém je možno potisknout mnoho triček během krátké chvílky, dále sušící UV tunel či přípravné místnosti, kterými jsou napínárna a šablonárna.

Výhodou sítotisku je, že lze smíchat dle Pantone vzorníku jakoukoliv barvu zákazník vyžaduje, tato možnost u digitálních strojů prozatím neexistuje.

13.1.1.5 Flexotisk

Fujifilm se od roku 2016 rozhodl rozšířit své výrobky o desky Flenex, na základě kterých je umožněn tisk technologií flexotisku. Flexotisk znamená tisk z výšky prostřednictvím gumových štočků. Tato technologie tisku je určena především pro obalový průmysl, jelikož lze potisknout širokou škálu materiálů v čele s plastem či papírem.

Flenex desky od společnosti Fujifilm se vyznačují vysokou produktivitou výroby při nízkých nákladech, jelikož díky jednoduchému procesu vymývání desek prostřednictvím vody odpadají náklady na složité a drahé solventní a termální procesory a není nutné využívat drahé spotřební materiály. Desky jsou také velice odolné a tiskárny mohou s těmito deskami dosahovat vyšší profitability.

13.1.1.6 Digitální velkoformátové tiskárny

Společnost Fujifilm po celé Evropě začala začátkem 21. století nabízet mimo jiné také velkoformátové plotry. Momentálně má tento segment nahradit ve společnosti Fujifilm prozatím nejziskovější část českého trhu, tedy tiskové desky, které jsou na ústupu, jelikož noviny či časopisy v době internetu jsou čím dál tím méně oblíbené a tím se snižuje také odbyt těchto tiskových desek.

Velkoformátové plotry, které společnost Fujifilm vyrábí společně s inkousty, se vyznačují UV technologií. U těchto typů strojů lze aplikovat 4 druhy technologií. Kromě UV technologie je velice známá technologie solventní, technologie latexu a na bázi vody. Každá z těchto technologií má své klady i zápory, nicméně společnost Fujifilm se vyznačuje svým přátelským vztahem k přírodě, a také proto si vybrala UV technologii. Společnost nabízí 2 typy velkoformátových plotrů. Prvním z nich je plotr rolový, kde stroje dokáží potisknout materiál v podobě papíru, folie, tapety, mashe, samolepky, lehčího plastu, forexu či kappy od 1,6 metru do 3,2 metru. Druhým typem je stroj deskový, kde za pomoci flexibilních tiskových hlav lze potisknout materiál do tloušťky až 5 cm na vakuových stolech, které mohou dosahovat dvou rozměrů, buď 1,25m na 2,5m nebo 3,05m na 2,5m.

13.2 SWOT analýza společnosti Fujifilm

Kritické faktory úspěchu se liší v každém odvětví a v každé firmě. Tyto faktory jsou pro firmu důležité z hlediska její schopnosti konkurovat a vynikat mezi ostatními. Na tyto faktory je potřeba se soustředit, a starat se o ně a zlepšovat je. Pro stanovení těchto faktorů lze využít například analýzu SWOT.

Tabulka 8: SWOT analýza společnosti Fujifilm

SWOT analýza společnosti Fujifilm	
Silné stránky - Strengths	Slabé stránky - Weaknesses
Značka Dlouholetá tradice Kvalita Bezpečnost Podpora silné korporátní společnosti Věrnost zákazníků Servis Ekologie Rozvinutá dealerská síť	Vysoká cena Zaměření na úzkou skupinu zákazníků Vázanost na koncernové rozhodnutí Úzký sortiment týkající se grafických strojů Pouze UV technologie
Příležitosti - Opportunities	Hrozby – Threats
Investice do nových technologií a vývoje Přizpůsobení sortimentu pro širší spektrum zákazníků Zvyšující se clientský servis Zlepšení kvalifikace zaměstnanců	Přesycení trhu Konkurence Vysoká citlivost na výkyvy hospodářského cyklu Zdražování cen energie Legislativní omezení

Zdroj 24: Vlastní zpracování

Jak je zřejmé z výše uvedené SWOT analýzy, společnost Fujifilm se opírá zejména o silnou značku a dlouhé působení na trhu. Další silnou stránkou je silná podpora díky nadnárodní korporátní společnosti. Dále společnost Fujifilm poskytuje pravidelné servisy na všechny stroje, které společnost nabízí. Tento servis je pečlivě vykonán servisními technikami této společnosti. Silná stránka spočívá také v přátelském vztahu s přírodou, kdy společnost Fujifilm vlastní veškeré certifikáty na barvy. Pro další růst firmy je nezbytné zbavení se slabých stránek a nedostatků, které brzdí potenciální rozvoj této společnosti.

14 Situace v polygrafii v období krize

Stejně jako u téměř všech podnikatelských oborů i v polygrafickém průmyslu se konal pokles z důvodu hospodářské a finanční krize. Tento pokles se týkal zejména poptávky po nových strojích, které v oboru polygrafie nepatří k těm z levnější kategorie. Kvalitní a

výkonné stroje se v tomto oboru mohou pohybovat i v rámci desítek miliónů korun, což už není částka, při které by si kdokoliv mohl říct, že stroj bere a sledovat zda si stroj na sebe vydělá či ne. Toto je zmíněno, jelikož každému potenciálnímu nákupu stroje v tomto oboru předchází fáze demonstrování stroje, kdy je potenciálnímu zákazníkovi na jeho materiál ukázána kvalita tiskového stroje. Jelikož mají různé typy inkoustů jinou povahu a mají tendenci stále po natisknutí pracovat, zákazník musí pečlivě a trpělivě vyčkat až jak bude vypadat finální nátisk. Finální nátisk se může lišit také u různých druhů potiskovaných materiálů, kdy u každého materiálů může stejný inkoust reagovat jinak. V období krize, která v polygrafii vznikla především díky špatnému vývoji ekonomiky, s kterým je stejně jako jiné obory polygrafie spjata, se proces demonstrování stroje, jak bylo popsáno výše, téměř nekonal. Bylo to z důvodu chybějícího kapitálu v období kolem roku 2009, kdy finance chyběly téměř každé společnosti. V případě, že nějaká společnost projevila zájem, okolnosti, které byli spojeni s prodejem stroje, byli ještě delší nežli v období před krizí.

Jak již bylo zmíněno, chyběla poptávka a zájem po potisku téměř čehokoliv. Z důsledku toho, se polygrafický trh začal dimenzovat do jiných technologií, na které klasická polygrafie do té doby nebyla zvyknuta. Z klasického ofsetu či sítotisku se postupně přecházelo k digitálním strojům, které jsou určeny na menší zakázky, s čímž jsou také spojeny nižší náklady tisku. Tento fakt se projevil v případě sítotisku, který byl tak typický pro potisk triček všeho druhu, kdy čím více triček zákazník chtěl, tím lépe pro všechny strany. Bohužel z důvodů nedobrého ekonomického rozpoložení v té době, se mnohdy nevyplatilo využití sítotisku, jelikož kusů triček bylo mnohem méně a příprava sítotiskových šablon, nasvícení motivu a celková příprava tisku v sítotisku zabere mnohem více času nežli u nástupních strojů digitální sféry.

Díky tomuto jevu, kterým rozhodně nebyl postihnut pouze sítotisk, se trh začal přeměňovat. Na polygrafickém trhu se vyskytovaly čím dál tím více digitální stroje. Tento převrat zaznamenala i společnost Fujifilm, která již neměla takový odbyt spotřebního materiálu jako dříve. Spotřebním materiálem jsou myšleny zejména tiskové desky a inkousty. I z tohoto důvodu se společnost Fujifilm rozhodla pro směr digitalizace. Společnost vynaložila své finanční prostředky do výroby digitálních, především velkoformátových tiskáren a inkoustů určených pro tyto tiskárny.

Krize tedy v polygrafickém průmyslu nastartovala trochu jiný směr podnikání, do té doby klasických tiskáren. Příchod nových technologií rozhodně polygrafický trh oživil, nicméně

digitální stroje stejně jako ty ofsetové či sítotiskové stáli mnoho peněz a mnoho firem v tomto odvětví ukončilo svoji činnost ať už z důvodů nízkých výnosů či nechuti investovat do digitálních strojů, jelikož obsluha digitálního stroje je úplně o ničem jiném, než na co byli zvyklí klasičtí tiskaři.

Do té doby byla polygrafie brána jako nelehká činnost, kdy se mnohdy tiskař musel poprat s namícháním barev dle Pantone vzorníku. Od převratu z období krize si může založit tiskárnu téměř každý, jelikož obsluha digitálního stroje je neporovnatelná s obsluhou typických ofsetových a sítotiskových strojů. Stačí mít prostory, finanční prostředky, alespoň základy grafických softwarových programů a obsluhu digitálního stroje snad zvládne každý, jelikož převážně stačí zmáčknout jedno tlačítko na tiskárně a vše se nastartuje.

Výsledkem krize nicméně bylo to, že se poptávka po tisku mezi lety 2007 až 2009 snížila na celém českém trhu o 30%. Krizi v tomto odvětví podpořil také internet, který se v domácnostech objevoval stále častěji. Úspěšné společnosti, které flexibilně pořídili digitální stroje a vyhověli tak svým zákazníkům, na krizi vyzráli. Ti méně úspěšní buď zkrachovali či využili dotace, o které od roku 2007 bylo možné zažádat prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

14.1 Protikrizové opatření – DOTACE

Stejně jako v jiných průmyslových oborech i v polygrafii se vyskytla možnost dotace. První zmínky o dotacích v tomto oboru byly spjaty se vstupem ČR do EU. Tehdy se dotační program, který fungoval od roku 2004 do roku 2006, jmenoval Operační program Průmyslu a podnikání. Od roku 2007 však program změnil název na Operační program Podnikání a inovace, který spadá pod kompetenci Ministerstva Průmyslu a obchodu ČR.

Na základě tohoto programu bylo možné od roku 2007 žádat o dotace prostřednictvím společnosti Czechinvest. Operační program Podnikání a inovace sloužil k podpoře produkce a konkurenceschopnosti malých a středních podniků v regionech s vyšší mírou nezaměstnanosti. Program tedy neměl podpořit pouze společnosti, ale zejména vyšší zaměstnanost.

Žádost o dotaci však vyžadovala podrobné informace o firmě, která dotaci požadovala. Součástí žádosti byl projekt, ve kterém žadatel zobrazuje své podnikatelské záměry

v případě uplatnění dotací. Bylo také důležité, zda nově pořízený stroj, který bude financován z Evropského fondu, bude odpovídat přísným ekologickým kritériím.

„Jedním z klíčových parametrů celkového hodnocení je posudek, do jaké míry jsou navrhované výdaje pro realizaci projektu nezbytné. Důležitost prokazování oprávněných nákladů projektu vyplývá například i ze způsobu hodnocení. Jestliže je rozpočet projektu dostatečně podrobný a má odpovídající vypovídací schopnost, ohodnocuje se pěti body. Není-li však doložen cenovými nabídkami, je oceněn jenom třemi body, a pokud jsou důvodné pochyby o rozpočtu projektu, nedostává žadatel za uvedené kritérium žádný bod. Při vyhodnocení udržitelnosti a zajištění odbytu produkce se na rozboru nárůstu tržeb zkoumá, do jaké míry realizace projektu příznivě ovlivní podnikání příjemce dotace. Porovnává se přitom hodnota tržeb za vlastní výrobky a služby dosažená v posledním uzavřeném účetním období před zahájením realizace a její předpokládaný nárůst v roce následujícím po ukončení projektu.“¹¹

Žádosti o dotace byly v období od roku 2007 do roku 2013 vyhodnocovány interními i externími hodnotiteli společnosti Czechinvest. Následně byla stanoviska těchto hodnotitelů potvrzena hodnotitelskou komisí Operačního programu.

V těchto letech bylo do polygrafického průmyslu v rámci jeho oživení a zvýšení zaměstnanosti v ohrožených regionech napumpováno více jak 3 mld. korun, což je na poměrně malý trh, který v Česku panuje opravdu nadstandartní výše.

14.1.1 Důsledek dotací v polygrafickém průmyslu

Na dotace v tomto oboru se mezi odborníky mísí mnoho názorů. Ti co na základě své dotace uspěli a dostali dotaci z Evropského fondu, jsou jednoznačně z těchto programů nadšeni. Naopak majitelé, kteří tak neučinili nebo jim dotace na základě žádosti nebyla schválena, tento program kritizují. V některých případech se však není čemu divit.

Zkusme se vžít do role majitele tiskárny, která má již něco za sebou. Tento majitel má plnou zásluhu, že tiskárna prosperuje, dokázal domluvit dobré obchodní zakázky, na základě čehož byl schopen zaměstnat několik zaměstnanců, kterým byl schopen zaplatit měsíční plat. Na případnou finanční krizi reagoval velice promptně, když si na výhodný úvěr zakoupil

¹¹ http://www.svettisku.cz/buxus/generate_page.php?page_id=4317&buxus_svettisku=2278d

digitální velkoformátový plotr. Tento plotr dokáže rozšířit portfolio této společnosti a dokáže tak uspokojit širokou poptávku od zákazníků, kteří toho nechtějí moc, ale chodí často s nějakou žádostí. Postupem doby se lidé naučí chodit do této společnosti, kde mají záruku kvalitních služeb. Z ničeho nic se však po městě zobrazí letáčky s těmi samými tiskovými aplikacemi, které jsou o více než polovinu levnější. Lidé se začnou vyptávat majitele, který již ví, že konkurenční tiskárně schválili dotaci na 5 m tiskový stroj, který lze aplikovat na ty samé výrobky, co praktikuje spolu se svými zaměstnanci tento majitel. Konkurenční tiskárna je schopna díky dotacím nastavit dampingové ceny, na které majitel „oblíbené“ tiskárny nemůže dosáhnout. Přesto že byli zákazníci doposud spokojeni se službami tohoto majitele, raději využijí služby konkurence, jelikož by sami byli hloupí, kdyby ten samý produkt kupovali draž. Tímto způsobem je majitel nucen snížit počet svých zaměstnanců, jelikož je nemá jak zaplatit kvůli ztraceným zakázkám. Postupem doby buď změní tento majitel svůj podnikatelský záměr na trochu jiný segment, zažádá také o dotace nebo je nucen zkrachovat.

Tento jednoduchý příklad zobrazuje, jak mohou dotace nespravedlivě zvýhodnit podnikatele, který není až tak šikovný na úkor šikovného, kterému díky reálným nákladům tisku zbydou oči pro pláč.

V některých případech byly vypláceny dotace v ohromném množství, kdy společnost obdržela z Evropského fondu například i přes 16 mil. korun. Dle mého názoru dotace do tohoto oboru nepatří. Firmy, které jsou zvýhodněné dotacemi, mají tendenci podkopávat ceny, čímž dochází k podstatnému ovlivnění trhu a společnostem, které na dotace nedosáhly, znemožňují prodej svých produktů za ceny, které jsou adekvátní. Dotace jsou samozřejmě dobrá věc, přesto mají tendenci ničit trh ať je jakýkoliv a dokáží smazávat rozdíly mezi umem jednotlivých podnikatelů. Finanční podpora od EU by měla být určena jen oborům, kde je to opravdu nutné. Mezi tyto obory lze řadit školství, zdravotnictví a v omezeném množství také zemědělství, nikoliv polygrafie.

15 Automobilový průmysl

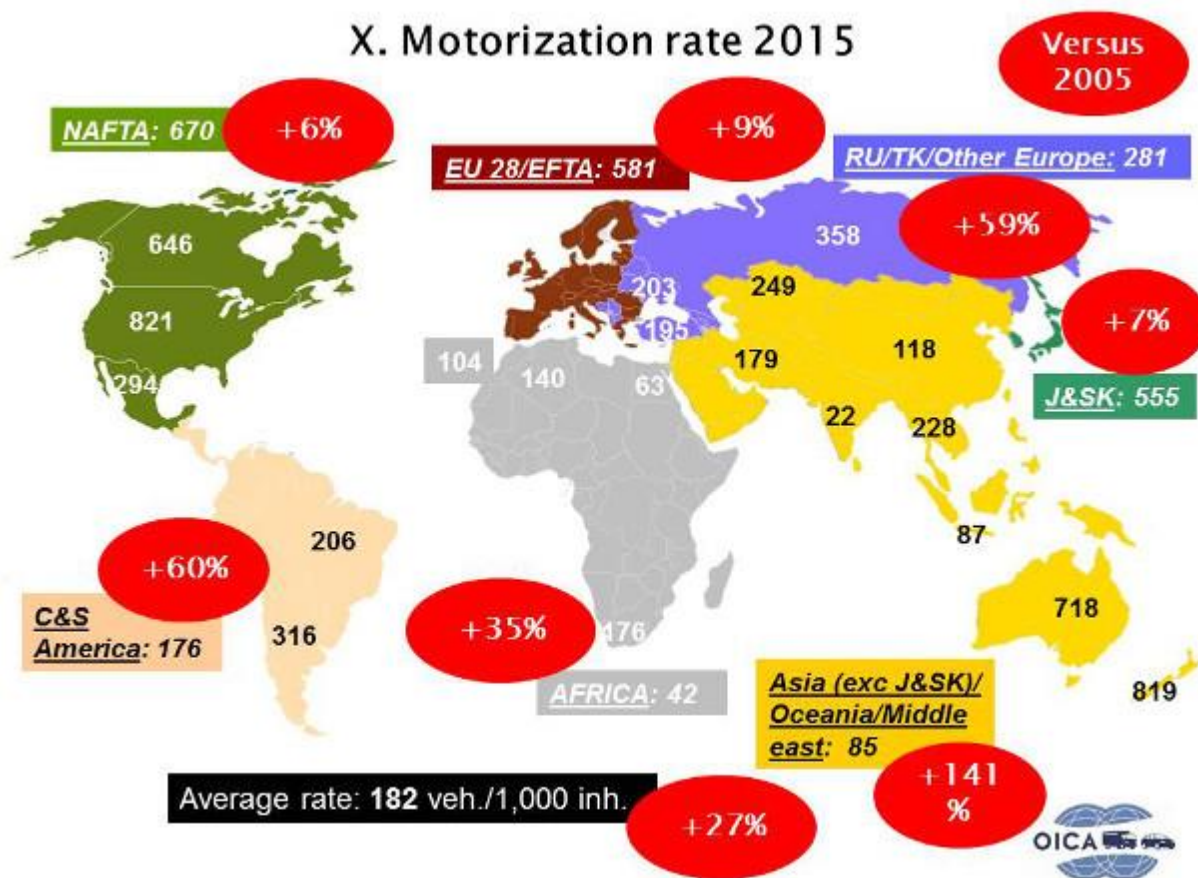
Automobilový průmysl se řadí mezi nejvýznamnější průmyslová odvětví, které se mimo jiné podílí na HDP nebo na zaměstnanosti. O faktu, že je tento průmysl velmi významný pro mnoho světových ekonomik, svědčí každoroční výroba po celém světě v milionech kusů automobilů. Mezi největší výrobce automobilů lze pokládat zejména asijské země Číny,

Japonska a Jižní Koreji. V Evropě patří k největším výrobcům Německo, Francie, Španělsko či ČR. K velkým výrobcům můžeme bezesporu přiřadit také USA a Brazílii.

Největší výrobou automobilů se pyšní Čína, která v roce 2008 vystřídala nedaleké Japonsko. Zajímavostí je počet vyrobených automobilů v Číně. Zatímco se státy jako Německo, Japonsko či Korea pohybují na podobných číslech, co se týče každoročních statistik vyrobených automobilů, Čína v tomhle ohledu rozjela neuvěřitelný nárůst a momentálně ji ostatní země nemohou vyrovnat. V této zemi se v roce 2007 vyrobilo přes 6 mil. automobilů, o deset let později je tomu dle statistik od Mezinárodní organizace výrobců motorových vozidel OICA, neuvěřitelných, téměř 25 mil. vyrobených nových automobilů. Tento nárůst je, co se týče světového měřítka opravdu nedostižný.

Automobilovým průmyslem se zabývá organizace OICA, ta vznikla roku 1919 v Paříži. Tato organizace dává dohromady různé statistiky a zajímavé fakty. Mezi tyto fakty patří i obrázek níže, kde lze vidět procentní navýšení počtu využitých automobilů na různých kontinentech světa. Velký nárůst automobilů je patrný zejména u Střední a Jižní Ameriky, Ruska, Asie či Austrálie a Oceánie. Organizace OICA se zapříčinila také o to, že jsou automobily rozřazeny do jednotlivých skupin, jakými jsou osobní, užitková, těžká a lehká vozidla či autobusy.

Obrázek 1: Navýšení automobilů od roku 2005 po rok 2015

Zdroj 25: <http://www.oica.net/category/vehicles-in-use/>

Jak již bylo zmíněno na začátku, automobilový průmysl se podílí také na počtu práce aktivních obyvatel, jelikož je v tomto odvětví zaměstnaných mnoho občanů. V ČR bylo v roce 2016 zaměstnáno více jak 150 tisíc obyvatel, což je na takto malý národ, jakým jsme, poměrně dost.

15.1 Americká automobilová společnost General Motors

I díky propuknutí hospodářské a finanční krizi v USA se v roce 2008 poprvé z pomyslného trůnu výrobců a prodejců automobilů sestoupila americká automobilka General Motors (GM). Ta ještě v tomto roce měla pod svými křídly značky automobilů, jakými jsou Cadillac, Chevrolet, Hummer či Opel a SAAB. Na prvním místě co se týče prodeje, vystřídala GM japonská Toyota, která již v roce 2007 vyrobila o více než 200 tisíc automobilů více. Po dlouhých 77 letech tak GM neovládlo trh s automobily, konkrétně prodali o 557 tisíc automobilů méně nežli japonská automobilka, což lze vidět v tabulce níže.

Pro americkou automobilku však toto byla pouhá předzvěst toho, co se stane o další rok později. 1. června roku 2009 vyhlásila největší americká automobilka bankrot a požádala o ochranu před věřiteli. Tato situace byla zapříčiněna vysokým dluhem automobilky, který nezvládala splácet. Navzdory tomu, že GM podporovala vláda v USA, jejich akcie klesaly a investoři spolu s vrcholovými manažery GM se postupně začali zbavovat akcií, které drželi. To na důvěře v tuto automobilku příliš nepřidalo a také proto přišel krach. Jednalo se o největší kolaps v automobilovém průmyslu v historii.

Tabulka 9: Porovnání prodejů největších automobilek na světě v roce 2008

Deset největších automobilek světa podle prodeje vozů v roce 2008		
1. Toyota	8 913 000	Japonsko
2. General Motors	8 356 000	USA
3. Volkswagen	6 230 000	Německo
4. Ford	5 532 000	USA
5.*Chrysler/Fiat	4 229 000	USA/Itálie
6. Honda	3 517 000	Japonsko
7. Nissan	3 411 000	Japonsko
8. PSA Peugeot Citroën	3 260 000	Francie
9. Hyundai/Kia	2 725 145	Jižní Korea
10. Suzuki	2 596 316	Japonsko

Zdroj 26: https://ekonomika.idnes.cz/automobilka-gm-vyhlasila-bankrot-usa-postihl-nejvetsi-prumyslovy-krach-14w-eko-zahranicni.aspx?c=A090601_141117_eko-zahranicni_vem

Na konci roku 2010 se však díky státu a daňovým poplatníkům automobilka GM vrátila na akciové trhy. Prodala podíl automobilové značky SAAB do Číny a v roce 2017 se zbavila také zastoupení v Evropě, kdy se zřekla další ze svých dceřiných společností, tentokrát značky Opel. Bylo to z důvodů pravidelných ztrát na Evropském kontinentě, kde jen v roce 2015 společnost generovala ztrátu ve výši 813 mil. USD, v roce 2016 šlo o ztrátu přes 250 mil. USD.

Mezi největší automobilové koncerny v této době patří společnost Nissan-Renault, která za první pololetí v roce 2017 prodala více než 5,26 mil. vozů. Na tuto automobilku navazuje koncern Volkswagenu, který včetně značek automobilů, jako je Škoda či Lamborghini

prodal přes 5,15 mil. automobilů. Na třetím místě se umístila Toyota, která prodala od ledna do června roku 2017 o 26 tisíc vozů méně nežli Volkswagen a na konečném čtvrtém místě se umístila právě automobilka GM s prodejem 4,7 mil. vozů. GM se tak po svém bankrotu dokázala i díky vládě USA celkem rychle postavit na nohy a opět ji lze řadit mezi nejvýznamnější automobilové koncerny na světě.

15.2 Automobilový průmysl v ČR

Český automobilový průmysl má dozajista pořádný kus historie. Za touto historií stojí zejména Tatra, která v roce 1897 vyrobila vůbec první osobní vůz ve střední Evropě. Do historie týkající se automobilového průmyslu je třeba zařadit i společnost Laurin & Klement, která vznikla v roce 1895. Společnost se prezentovala jako výrobce jízdních kol, automobilů a motocyklů. Po 30 letech od svého vzniku ji v Mladé Boleslavi odkoupil strojírenský podnik Škoda. Na území ČR však vystupovala mnoho let také slavná LIAZ, dříve RAF. Ta však v roce 2003 zanikla.

Automobilový průmysl v ČR díky tradici a dobrým vztahům se zahraničními automobilkami patří mezi největší výrobce automobilů v Evropě. Tento fakt je podpořen také tuzemským výzkumem a vývojem nových technologií. Zahraničních společností, které ocenily automobilový průmysl v ČR, je poměrně dost. Své zastoupení má v ČR např. Jihokorejský Hyundai, ale také automobilky s Německa, Francie či Japonska.

Největší českou automobilovou společností je bez debat Boleslavská Škodovka. Ta je od roku 1991 součástí německého koncernu Volkswagen. Vyznačuje se jako jeden z nejvýznamnějších podniků působících v ČR vůbec. Zaměstnává kolem 30 tisíc osob a vykazuje každoroční vysoké obraty a zisky. Škoda Auto za svoje působení vyvinula již mnoho automobilových modelů, které se neprohánějí pouze po českých silnicích, ale i ve světě, jelikož je pravidelným a jedním z největších vývozců ČR.

Automobilový průmysl v ČR je nedílnou součástí a významně podporuje českou ekonomiku. Tento sektor se podílí na průmyslové produkci a exportu kolem 25% a na HDP mezi 7-8%. Výroba nových automobilů se v ČR každým rokem zvyšuje. V posledním statistickém roce dle organizace OICA vyrobila ČR v roce 2017 více jak 1,41 mil. nových automobilů. Na výši výroby se podílí zejména tři největší automobilky, mezi které patří Škoda Auto, Hyundai Motor Manufacturing Czech a Toyota Peugeot Citroen Automobile.

V grafu níže lze vidět vývoj výroby automobilů na území ČR od roku 2004, kdy ČR vstoupila do EU.

Tabulka 10: Výroba automobilů v ČR od roku 2004 - 2017

Rok	Výroba automobilů
2004	448 360
2005	602 237
2006	854 907
2007	938 648
2008	946 567
2009	983 243
2010	1 076 384
2011	1 199 845
2012	1 178 995
2013	1 132 931
2014	1 251 220
2015	1 303 603
2016	1 349 896
2017	1 419 993

Zdroj 27: <http://www.oica.net/production-statistics/>

15.3 Krize v automobilovém průmyslu

Jak již bylo popisováno u společnosti GM, finanční a hospodářská krize se promítla také do automobilového průmyslu, který představuje pro každou zemi, kde k němu dochází, úrodnou část jejího průmyslu a ekonomiky. Automobilový průmysl se pomocí projevů finanční krize, kdy nebyli stabilní finanční trhy, dostal do jedné z nejtěžších fází. Nejvíce to bylo znát na snížené poptávce po nových automobilech, jelikož občané jednotlivých států, které byli zasáhnuty krizí, jen těžko mohli předpokládat, kam až jedna z největších krizí zajde.

Na přelomu roku 2008/2009 se automobilový průmysl, zejména ten v USA dostal do recese. Na trhu v USA tomu rozhodně nepomohl bankrot GM, který ještě více podlomil důvěru v automobilovém průmyslu. V tuto dobu se předpokládalo, že půjde o snížení odbytu nových automobilů o více než jednocifernou hodnotu. Tato předpověď se stala realitou pro americký trh s automobily, kde na sníženou poptávku reagovali výrobci automobilů snížením výroby. Výroba dle grafu níže, byla v USA snížena oproti roku 2007, kdy bylo vyrobeno téměř 11 mil. nových vozů, na necelé 5,7 mil. nových automobilů, tedy v roce 2009 byla výroba snížena téměř o polovinu. V tomto roce, konkrétně v dubnu poklesl prodej automobilů na území celých Spojených států. Likvidační pokles registroval Chrysler, tomu poklesl prodej

nových automobilů o 46% a i důsledkem toho, požádal jako první z velkých hráčů v USA o ochranu před věřiteli. Vysoký pokles byl registrován i u Japonských automobilek na území USA, kde prodej značky Toyota poklesl o 42% a Nissan o 38%. Pokles zaznamenal i tou dobou ještě činný GM o 34% a Ford o 32%. U dalších zahraničních prodejců v USA, kterými jsou Volkswagen, Hyundai či Honda pokles nezaznamenal až tak vysokých hodnot.

Tabulka 11: Vývoj výroby automobilů v USA od roku 2007 - 2017

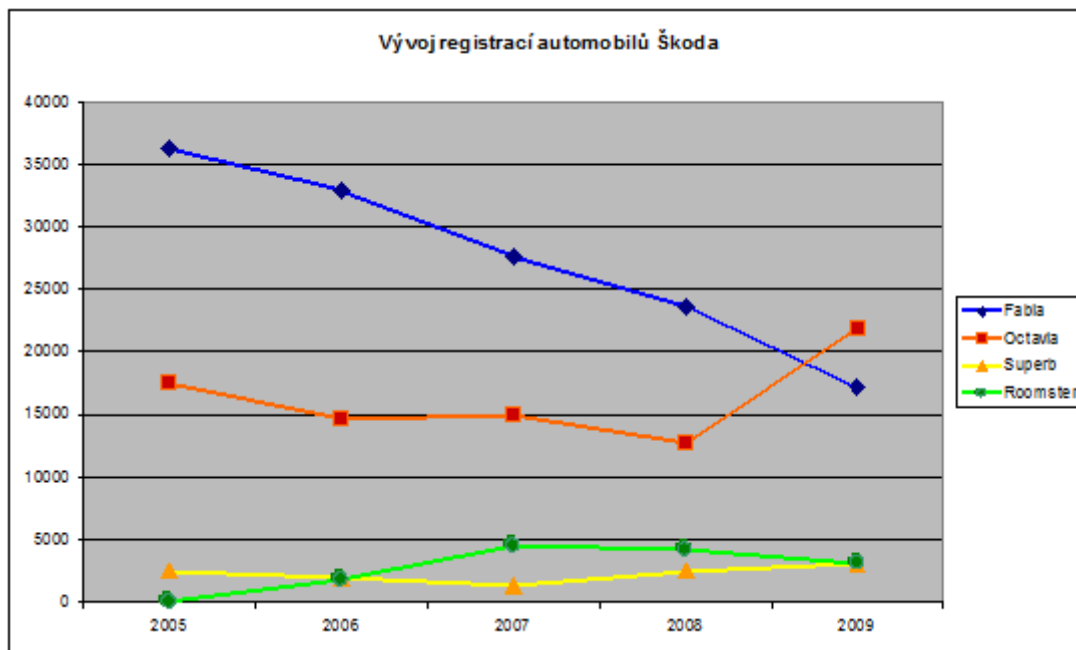
Rok	Výroba automobilů
2007	10 780 729
2008	8 672 141
2009	5 709 431
2010	7 743 093
2011	8 661 535
2012	10 335 765
2013	11 066 432
2014	11 660 702
2015	12 100 095
2016	12 198 137
2017	11 189 985

Zdroj 28: <http://www.oica.net/production-statistics/>

Tabulka: vývoj výroby automobilů v USA od roku 2007 - 2017

Situace v ČR na tom, v období vypuknutí krize v roce 2008 nebyla tak hroživě, jako tomu bylo v USA. Největší česká automobilová společnost Škoda Auto však v důsledku, přece jen patrné snížené výkonosti ekonomiky, nastolila několik změn. V tomto roce snížila počet agenturních zaměstnanců, tento počet se pohyboval okolo 1 500 propuštěných zaměstnanců. Aby nebyl pokles až tak zásadní, Škodovka snížila ceny všech svých modelů, kdy se v některých případech slevy pohybovaly až ve výši 100 000 CZK. Dále česká automobilka zveřejnila ztrátu týkající se čistého zisku za první tři čtvrtletí roku 2008 o necelých 25% a to i přesto, že za toto období prodala více vozidel než v roce předchozím. Důvodem toho mohly být výše zmíněné slevy či zesílení české koruny v tomto období. Pokles poptávky byl však patrný, jelikož česká automobilka nedosáhla plánovaného prodeje v tomto roce. Jak vyplývá z grafu níže, poklesl zejména prodej nových aut Škoda Fabia.

Graf 16: Vývoj registrací automobilů Škoda

Zdroj 29: <http://www.autosap.cz/zakladni-prehledy-a-udaje/prvni-registrace-vozidel/>

Dalším krokem, který jednoznačně zobrazuje pokles výroby, bylo rozhodnutí o nově nastaveném počtu pracovních dní zaměstnanců v továrnách. Od 1. 1. 2009 do konce června 2009 se v Boleslavi pracovalo pouze 4 dny.

Z vysoké důležitosti pro politický a hospodářský sektor v mnoha zemích, vlády začali sypat peníze do automobilového průmyslu v rámci různých subvenčních programů. Významem těchto programů mělo být pozdvižení poptávky po nových automobilech a zároveň vyřadit automobily ve špatném stavu. Tento subvenční program dostal v ČR název šrotovné.

První ze států EU založilo tento program Německo. Bylo to začátkem roku 2009 a německá vláda podpořila německý automobilový průmysl částkou ve výši 5 mld. EUR. Tento štědrý příspěvek vláda věnovala na oživení místního průmyslu, ale také na obnovu vozového parku. V případě domácnosti, která měla automobil starší 9-ti let a chtěla využít tohoto subvenčního programu, musela přivést stávající automobil, ten byl následně sešrotován a domácnost dostala slevu při koupi nového, ekologicky šetrnějšího vozu ve výši 2 500 EUR. V Německu tento program měl svůj úspěch a dotace od státu byla spotřebována během prvního ¾ roku od zavedení. Tímto byl automobilový průmysl v Německu oživen a prodeje automobilů se zvyšovali, v některých měsících dokonce o 40%.

Ne v každé zemi se však šrotovné setkala s úspěchem. Příkladem, kde tento program nebyl úplně nešťastnějším, je USA. Tzv. šrotovné v USA mohli místní občané využít k nákupu jak domácích automobilek, kam patří GM, Ford či Chrysler, ale také při nákupu u automobilek zahraničních. Právě z tohoto důvodu, se tento program neseťkal s úspěchem u amerických automobilek. Občané USA již nehledali ty typické americké automobily robustního vzhledu s velkou spotřebou, nýbrž automobily menší, s nižší spotřebou paliv. Takové automobily byly vyráběny spíše zahraničními společnostmi. A také proto automobilka GM, ani Chrysler nezačali nijak závratně navyšovat své prodeje a naopak se stále prodeje snižovali. V GM se po zavedení tohoto programu snížili prodeje o dalších 20% a Chrysleru o více než 15%. Jediná velká americká automobilka, která realizovala nárůst prodeje, tak byl Ford, který zaznamenal nárůst oproti minulému roku o více než 17%. U zahraničních prodejců automobilů na tom po zavedení šrotovného profitovali zejména jihokorejské automobilky Hyundai a Kia Motors. U první zmiňované tomu bylo zvýšení prodeje o 47% oproti roku minulému a ještě větší progres zaznamenala Kia, které narostli prodeje o mimořádných 60%. U Hondy, Toyoty a Volkswagenu již navýšení prodeje nebylo tak markantní, nicméně na rozdíl od GM a Chrysleru, tyto automobilky vykazovaly nárůst prodeje.

15.4 „Šrotovné“ v ČR

Šrotovné bylo zavedeno orgánem NERV ve spolupráci s Ministerstvem financí v protikrizovém balíčku. Podle zákona o podpoře hospodářského růstu a sociální stability, který byl opakovaně schválen Poslaneckou sněmovnou ČR, nabylo šrotovné na platnosti 24. září 2009. V tomto zákoně se ve třinácté části píše o státním příspěvku při vyřazení autovraku.

Na státní příspěvek dle zákona výše, má nárok pouze fyzická osoba, nikoliv osoba, která má příjmy z podnikání či osoba samostatně výdělečně činná. Česká vláda přispěla na tento program částku 2,5 mld. CZK. Tyto prostředky se měli rozdělit mezi 80 000 občanů, které o tento subvenční program projeví zájem a splňovali veškeré podmínky. Podmínky programu spočívaly ve vlastnění automobilu staršího 10-ti let, který byl ekologicky zlikvidován. Žadatel musel vlastnit takovýto automobil alespoň po dobu dvou let. Následně při koupi nového vozu využitelného na klasické typy paliv, jakými jsou benzin a nafta, kdy cena tohoto vozu nepřesáhla 500 000 CZK, měl možnost požádat o státní příspěvek

prostřednictvím Ministerstva životního prostředí ve výši 30 000 CZK. Pokud osoba, která splňovala výše uvedená kritéria, zakoupila automobil na elektrický pohon, či na alternativní paliva, kterými jsou CNG či LPG mohl ze státního fondu na životní prostředí ČR dostat příspěvek ve výši až 60 000 CZK, pokud hodnota nově pořizovaného automobilu nepřesahuje 700 000 CZK.

Veškeré tyto příspěvky plynou ze státního rozpočtu ČR a jsou vypláceny Státním fondem životního prostředí ČR. K těmto příspěvkům byly přičteny i příspěvky jednotlivých automobilek.

15.4.1 Jak „šrotovné“ dopadlo

Šrotovné se v ČR nakonec nesešlo s úspěchem i díky tehdejšímu prezidentovi Václavi Klausovi, která tento zákon vetoval. Šrotovné vyvolalo mnoho názorů z řad ekonomů, analytiků a lidí z automobilového průmyslu.

Jednoznačný projev souhlasu projevil tuzemské automobilky a firmy z oboru, kterým se zobrazila možnost na zvýšení svých prodejů. Takovou míru nadšení však neprojevovali ekonomové a společnosti z jiného oboru, kteří považovali tento program za nesystémový, podporující pouze jedno odvětví, které navíc nebude mít dlouhodobého efektu. Podobného názoru jsou také analytici, kteří ve směr nepodporují program šrotovného v ČR, který by ještě více navýšil státní výdaje a přispěl by, k už tak špatnému deficitu státního rozpočtu.

České automobilky v čele se Škodou Auto však ze šrotovného těžili alespoň v zahraničí. Nejvíce tomu bylo v Německu a na Slovensku, kdy se zvýšil vývoz českého výrobce automobilů.

Tento subvenční program jednoznačně oživil evropské dění v automobilovém průmyslu. Jak však předvíдали ekonomové, toto oživení nemohlo mít dlouhého trvání. Například v Německu se prodej nových vozů po vzniku šrotovného navýšil, jak již bylo zmíněno, i o 40% v některých měsících. Po ukončení tohoto programu však prodej ustál a dokonce poklesl pod úroveň prodejů, kdy byl tento program zaveden. Tento úkaz jednoznačně ukazuje předpověď, která byla vznesena od mnoha kritiků tohoto programu.

Níže lze vidět země EU, kde byl tento program zaveden a s jakými podmínky.

Tabulka 12: Přehled zemí, kde se šrotovné uplatnilo

Země	Platnost	Částka v EURECH	Podmínky
Francie	od ledna 2009	1000/2000	vůz min. 10 let starý
Lucembursko	od ledna 2009	1500/2500	vůz starší 10 let
Německo	od ledna 2009	2500	vůz min. 9 let starý
Nizozemsko	platí pouze v Haagu	1000	vůz vyrobený před rokem 1991
Portugalsko		1000/1250	vůz starší 10 let
Rakousko	od dubna 2009	1500	vůz starší 13 let
Rumunsko	od ledna 2009	790	vůz starší 12 let

Zdroj 30: <https://zpravy.aktualne.cz>

16 Závěr

Na počátku této diplomové práce byl vysvětlen pojem krize, která je součástí hospodářského cyklu. V hospodářském cyklu se krize ukrývá pod kontrakcí, jejíž význam znamená zpomalení ekonomiky. Vždy, když se setkáme s pojmem krize, není o co stát, ať už se týká čehokoliv. Krizi však nelze chápat pouze z toho špatného hlediska, ale také z té druhé strany, kdy je potřeba se z předešlých chyb, které předcházely samotné krizi, poučit a již chyby neopakovat. Proto jsou v práci představeny jedny z největších krizí historie, z kterých si lze vzít ponaučení.

V práci je věnována největší pozornost krizi finanční, která vzniká prasknutím cenových bublin na finančním trhu. Aby taková cenová bublina mohla prasknout, musí být nejdříve nafouknuta, proto jsou v této práci popsány jednotlivé prvky, které se podílejí na nafouknutí této bubliny. Dále jsou uvedeny příčiny poslední finanční krize, která vznikla v roce 2007 v USA. Těch příčin v případě této krize bylo více, ať už to byly chybně vydávané hypoteční úvěry či špatně nastavené úrokové sazby centrální bankou USA. Došlo také na bankrot mnoho významných finančních institucí, mezi kterými figurovala také investiční banka Lehman Brothers, která měla ve špatných úvěrech necelých 60 mld. dolarů. Pádem této obrovské banky zcela zamrzly úvěrové trhy, došlo k propadu mezinárodního obchodu a také k propadu akciových trhů.

V práci je popsána také Globální hospodářská recese, která začala koncem roku 2007 a trvala dlouhých 18 měsíců. Recese, která je spojena s poklesem HDP, byla dle sedmi ukazatelů nejhorší od roku 1975. I za pomoci této recese se zvýšil celkový státní dluh v USA během jednoho roku o 13%. Oproti roku 1980 se tento dluh navýšil v roce 2009 více jak dvojnásobně. Dluhové problémy nastaly také na Evropském kontinentu, kde vznikla dluhová krize. Tuto dluhovou krizi odstartoval Island, kde byla krize vyvolána mimo hypoteční krizi spojenou s USA, také vlastní vizí, kdy tento stát chtěl být finančním centrem celé Evropy. To se však nepovedlo a země skončila s velkým státním dluhem. Island však nebyl jediný, v roce 2009 se k tomuto státu přidalo také Řecko, Španělsko či Itálie. Evropská dluhová krize měla dopad na mezibankovní měnový trh, kdy kromě ztráty důvěry v tento trh, přišlo i zmrazení finančních toků.

V hlavní části diplomové práce jsou mimo výše zmíněných států, které vykazovaly zejména obrovské navýšení státního dluhu, také další země EU, kde se finanční krize projevila. Mezi tyto státy byly zařazeny například Maďarsko, Belgie, Německo či Slovinsko. Hlavní část se však věnuje především ČR, kde je podrobně popsán vývoj HDP od doby, kdy ČR vstoupila do EU. Popsána je také další z makroekonomických ukazatelů v podání nezaměstnanosti. Ta na tom v porovnání s průměrem států EU nebyla tak špatně, přesto se v období krize nezaměstnanost v ČR navýšila. Dále je v práci u ČR zobrazena inflace, která také zaznamenala patrné navýšení v letech 2008 a 2009. Stejně to je i v případě vývoje státního dluhu v ČR, kdy se výše státního dluhu v tomto období navýšila, i přesto si však český stát zachoval dle významných ratingových agentur vyšší střední kvalitu, co se týče důvěryhodnosti na finančním trhu. V této části je zmíněn také vývoj zahraničního obchodu v ČR, kdy se krize podepsala jak v případě mezinárodního obchodu se zbožím, tak také se službami a došlo na snížení přímých zahraničních investic. Hlavní část diplomové práce je uzavřena protikrizovým opatřením, které je detailněji popsáno v případě USA a ČR.

V praktické části jsou podrobně popsány dvě průmyslové odvětví. Jako první je popsán polygrafický průmysl, který není lidem až natolik známý. Významný však jistě je. Bez polygrafického průmyslu by svět zcela jistě nebyl tak pestrý, jelikož se tento obor zabývá potiskem téměř čehokoliv a tím dělá svět barevnější. Představena je také společnost Fujifilm, která od roku 1991 podniká také v ČR, kde se zabývá mimo jiné, právě polygrafií. Společnost je výrobcem inkoustových barev, které jsou využívány především v sítotisku a u digitálních strojů. Největší obraty společnosti však vykazují tiskové desky, díky kterým máme možnost číst noviny. I u tohoto oboru a této společnosti se krize projevila, v přílohách lze vidět, jak se s nástupem krize změnil odbyt tiskových desek. Uveden je také zásah Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, které ve spolupráci s Evropským fondem dotovali tento průmyslový obor.

V automobilovém průmyslu, který je bezesporu známější než polygrafie se krize také projevila a to velmi znatelně. Především díky poklesu ekonomické výkonnosti téměř všude po světě, se snížila také poptávka po nových automobilech. Nejfatálnější dopad to mělo na dlouhá léta bezkonkurenční americkou automobilku General Motors, která v polovině roku 2009 zažádala o ochranu před věřiteli a byla z velké části zachráněna americkým státem. U tohoto oboru je v práci u ČR nejdříve popsána historie a následně význam pro ekonomiku českého státu, který i přes sníženou poptávku vyráběl rok od roku více automobilů na rozdíl

od USA, kde se výroba ponížila téměř o polovinu nových vozů. Jelikož je automobilový průmysl pro mnoho zemí významným odvětvím z hlediska politického a hospodářského významu, mnoho států včetně ČR zavedlo subvenční program s názvem „šrotovné“. Šrotovné mělo zvýšit poptávku po nových automobilech a zároveň obnovit vozový park. Po Evropě tento program vesměs slavil úspěch, v případě USA tomu tak nebylo, jelikož občané prahli po menších automobilech s nižší spotřebou. Šrotovné v ČR vetoval tehdejší prezident ČR a jak rychle do tuzemska tento pojem přišel, tak zase rychle odešel.

17 Seznam použitých zdrojů

- CZESANÝ, Slavoj. *Hospodářský cyklus*. Praha: Linde Praha, 2006. ISBN 80-7201-576-1.
- DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. s.169-171 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, 343s. ISBN 97788074000751
- FILIP, Miloš a Roman POSPÍŠIL. *Co s tou krizí*. Praha: Institut pro finanční poradenství, 2013. ISBN 978-80-905457-1-7.
- KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi*. Praha: GradaPublishing, 2011. ISBN 97-880-2474-0195.
- KOZÁK, Kryštof a Tomáš WEISS. *Dopady krize v Euroatlantickém prostoru*. Praha: Dokořán, 2012. ISBN 978-80-7363-444-5.
- KRUGMAN, Paul. *Návrat ekonomické krize*. Praha: Vyšehrad, 2009. ISBN 978-80-7021-984-3.
- MAGDOF, Fred a John Bellamy FOSTER. *Velká finanční krize: Příčiny a následky*. Všeň: Grimmus, 2009. ISBN 97-880-9028-3114.
- MACHONÍN, Pavel, Lubomír MLČOCH a Milan SOJKA. *Ekonomické a společenské změny v české společnosti po roce 1989*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0119-2.
- PŘEVŘÁTIL, Rudolf a Yanis VAROUFAKIS. *Globální Minotaurus: Amerika, Evropa, krize a budoucnost globální ekonomiky*. 2013. Praha: Rybka Publishers, 2013. ISBN 978-80-87067-09-3.
- RICKARDS, James. *Velký pád: Jak zbohatnout při nadcházejícím ekonomickém kolapsu*. 2016. Praha: Golden Gate CZ, 2016. ISBN 978-1-6212915-3-4.
- SEDLÁČEK, Tomáš. *Ekonomie dobra a zla: Po stopách lidského tázání od Gilgameše po finanční krizi*. 2009. Praha: 65. pole, 2009. ISBN 978-80-903944-3-8.
- SOJKA, Milan. *John Maynard Keynes a současná ekonomie*. Praha: GradaPublishing, 2011. ISBN 80-7169-827-X.
- ŠTĚDRŮ, Bohumír, Martin POTŮČEK, Jaroslav KNÁPEK a Petr MAZOUCH. *Prognostické metody a jejich aplikace*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-174-4.
- WOODS, Thomas E. *Krach*. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-273-1.

Internetové zdroje

Agentury Fannie Mae a Freddie Mac. *Patria.cz* [online]. Praha: Patria Online, 2012 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/2130503/agentury-fannie-mae-a-freddie-mac-ukonci-cinnost-nastartovaly-jiz-trh-nemovitosti.html>

Aktualne.cz [online]. Praha: Economia, 2011, 2011 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/financni-krize-irsko/r~i:wiki:1093/>

Automobilový průmysl-dotace. *Edotace.cz* [online]. Brno: Erste Grantika Advisory, 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://www.edotace.cz/clanky/automobilovy-prumysl-trendy-budoucnosti>

Automobilový průmysl. *Czechinvest.org* [online]. Praha: CzechInvest, 2017 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Klicove-sektory/Automobilovy-prumysl>

Automobilový průmysl - statistiky. *Oica.net* [online]. Paříž: International Organization of Motor Vehicle Manufacturers, 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://www.oica.net/category/production-statistics/2009-statistics/>

Bankrot GM. *Idnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2009 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/automobilka-gm-vyhlasila-bankrot-usa-postihl-nejvetsi-prumyslovy-krach-14w-/eko-zahranicni.aspx?c=A090601_141117_eko-zahranicni_vem

BÍŽOVÁ, Barbora. Irsko a finanční krize: Propadly ceny nemovitostí a lidé nesplácejí hypotéky. <https://www.hypoindex.cz/clanky/irsko-a-financni-krize-propadly-ceny-nemovitosti-a-lide-nesplaceji-hypoteky/> [online]. Praha: Fincentrum, 2014, 2014 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.hypoindex.cz/clanky/irsko-a-financni-krize-propadly-ceny-nemovitosti-a-lide-nesplaceji-hypoteky/>

BRYCHTA, Jaroslav. Finanční krize začala a skončí na mezibankovním trhu. [online]. 2008 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/197619-financni-krize-zacala-a-skonci-na-mezibankovnim-trhu/>

EUROPA. *Europa.eu: Oficiální internetové stránky Evropské unie* [online]. 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs

Inflace nebo deflace?. *W4t.cz* [online]. Praha: Copyright, 2015 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.w4t.cz/inflace-nebo-deflace-kdo-zvitezi-jak-vlastne-v-tomto-obdobi-bezpecne-investovat/2/>

KONEČNÝ, Gustav. Polygrafie v recesi. *Svettisku.cz* [online]. Praha: Svět tisku, 2009 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: http://www.svettisku.cz/buxus/generate_page.php?page_id=5233

Krach LehmanBrothers - 5 let od ekonomického infarktu. [online]. 2013 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/241901-krach-lehman-brothers-5-let-od-ekonomickeho-infarktu/>

Kypr a krize. *Zpravy.e15.cz* [online]. Praha: CN Invest, 2013, 2013 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/otazky-a-odpovedi-kolem-kyperske-krize-967647>

NOVOTNÝ, Radovan. Příčiny růstu a prasknutí cenových bublin. *Investujeme.cz* [online]. Praha: Fincentrum, 2009, 2009 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/clanky/priciny-rustu-a-prasknuti-cenovych-bublin/>

Portugalsko a finanční krize. *Denik.cz* [online]. Praha: Vltava Labe Media, 2013, 2013 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/ekonomika/portugalsko-je-blizko-k-prekonani-financni-krize-tvrdi-premier-20130118.html>

ROSE, Kristýna. Dluh USA jen krůček od gigantických 20 bilionů dolarů. Kdo za to může?. *Roklen24.cz* [online]. Praha: Roklen Holding, 2017, 2017 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://roklen24.cz/a/wZ8JD/dluh-usa-jen-kruccek-od-giganticky-20-bilionu-dolaru-kdo-za-to-muze>

Řecko na cestě z krize 2009-2015. *Http://euractiv.cz* [online]. Praha: EU Media, 2015, 2015 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/recka-dluhova-krize-mesic-po-mesici-000124/>

Světové úrokové sazby. *Fxstreet.cz* [online]. Praha: FXstreet.cz, 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.fxstreet.cz/svetove-urokove-sazby.html>

Španělská ekonomika. *Denik.cz* [online]. Praha: Vltava Labe Media, 2017, 2017 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/ekonomika/spanelska-ekonomika-se-zotavuje-je-na-tom-temer-jako-pred-krizi-rika-rajoy-20170728.html>

Španělská žádost o pomoc. *Zpravy.aktualne.cz* [online]. Praha: Economia, 2012, 2012 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/potvrzeno-spanelsko-pozada-eurozonu-o-pomoc-pro-banky/r~i:article:748216/>

Šrotovné v USA. *Aktualne.cz* [online]. Praha: Economia, 2009 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/srotovne-v-usa-dar-z-nebes-pro-asijske-automobilky/r~i:article:646516/>

Šrotovné v Česku. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2009 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/178581-srotovne-v-cesku-je-k-nicemu-shoduji-se-ekonomove.html>

Vývoj ekonomiky České republiky. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/vyvoj-ekonomiky-ceske-republiky-v-roce-2012-fuvvsphta3>

Vývoj dopadů krize na automobilku Škoda Auto. *Ihned.cz* [online]. Praha: Economia, 2008 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-31564980-vyvoj-dopadu-krize-na-automobilku-skoda-auto>

ZAHRADNÍK, Petr. Slovinsko: Ze vzorného žáka potížiště ?. *Conseq.cz* [online]. Praha: Conseq, 2013 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: https://www.conseq.cz/news_detail.asp?page=188&news=851

Zahraniční obchod. *Businessinfo.cz* [online]. Praha: CzechTrade, 2018 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu.html>

ZATLOUKAL, Jiří. Finanční krize v Maďarsku. *Fineexpert.e15.cz* [online]. Praha: CN Invest, 2008 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: <https://finexpert.e15.cz/financni-krize-se-projevila-v-madarsku>

ZLINSKÝ, Milan. Dotace rozvrátily polygrafii. *Idnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2016 [cit. 2018-03-28]. Dostupné z: https://pardubice.idnes.cz/byvaly-majitel-tiskarny-se-bude-soudit-se-statem-f6v-/pardubice-zpravy.aspx?c=A161031_2282795_pardubice-zpravy_msv

18 Přílohy

Tabulka 13: Prodej desek v roce 2007 u společnosti Fujifilm

2007		
Prodej desek	Množství v m2	Prodej
Konvenční desky	54 000	EUR 493 655
CTP desky	615 000	EUR 5 622 176
Celkem	669 000	EUR 6 115 831

Zdroj 31: Vlastní zpracování dle interního systému společnosti Fujifilm

Tabulka 14: Prodej desek v roce 2008

2008		
Prodej desek	Množství v m2	Prodej
Konvenční desky	47 000	EUR 519 415
CTP desky	625 000	EUR 6 907 107
Celkem	672 000	EUR 7 426 522

Zdroj 32: Vlastní zpracování dle interního systému společnosti Fujifilm

Tabulka 15: Tabulka 11: Prodej desek v roce 2009

2009		
Prodej desek	Množství v m2	Prodej
Konvenční desky	39 000	EUR 370 165
CTP desky	623 000	EUR 5 913 143
Celkem	662 000	EUR 6 283 308

Zdroj 26: Vlastní zpracování dle interního systému společnosti Fujifilm

Tabulka 16: Prodej desek v roce 2010

2010		
Prodej desek	Množství v m2	Prodej
Konvenční desky	36 000	EUR 341 691
CTP desky	730 000	EUR 7 808 253
Celkem	766 000	EUR 8 149 944

Zdroj 33: Vlastní zpracování dle interního systému společnosti Fujifilm

Seznam obrázků

Obrázek 1: Navýšení automobilů od roku 2005 po rok 2015	81
---	----

Seznam grafů

Graf 1: Hospodářský cyklus	16
Graf 2: Vývoj akcií během propuknutí internetové bubliny.....	24
Graf 3: Základní sazba FEDu a inflace v USA	26
Graf 4: Vývoj úrokové sazby stanovený ECB	30
Graf 5: Porovnání cen nemovitostí mezi Irskem a USA	36
Graf 6: Portugalský vládní dluh k HDP v období před krizí, během krize a po krizi	37
Graf 7: Růst nezaměstnanosti na Kypru.....	41
Graf 8: Státní dluh Maďarska vyjádřený v % HDP v porovnání s průměrem EU a zemí ČR	42
Graf 9: Vývoj státního dluhu Itálie v porovnání s průměrem EU	46
Graf 10: Vývoj % HDP Německa na osobu od roku 1998-2016	48
Graf 11: Vývoj HDP v ČR v % na osobu.....	51
Graf 12: Porovnání míry nezaměstnanosti v EU a ČR	54
Graf 13: Trend českého trhu práce	57
Graf 14: Srovnání výše státního dluhu od roku 2000 mezi Řeckem, průměrem EU a ČR.....	60
Graf 15: Příliv přímého zahraničního kapitálu	62
Graf 16: Vývoj registrací automobilů Škoda.....	86

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání globálních recesí.....	28
Tabulka 2: Zobrazení vývoje státního dluhu v USA v procentech HDP	29
Tabulka 3: Vývoj státního dluhu, HDP a inflace během roku 2004-2013 v Řecku	31
Tabulka 4: Vlastní zpracování přehledu HDP zemí EU, USA a Japonska	34
Tabulka 5: Výše minimální mzdy od roku 2001	55
Tabulka 6: Inflace v ČR od roku 2002.....	58
Tabulka 7: Příjmy a úspory státního rozpočtu	65
Tabulka 8: SWOT analýza společnosti Fujifilm.....	75
Tabulka 9: Porovnání prodejů největších automobilek na světě v roce 2008	82
Tabulka 10: Výroba automobilů v ČR od roku 2004 - 2017	84
Tabulka 11: Vývoj výroby automobilů v USA od roku 2007 - 2017.....	85
Tabulka 12: Přehled zemí, kde se šrotovné uplatnilo	89
Tabulka 13: Prodej desek v roce 2007 u společnosti Fujifilm	96
Tabulka 14: Prodej desek v roce 2008	96
Tabulka 15: Tabulka 11: Prodej desek v roce 2009.....	96
Tabulka 16: Prodej desek v roce 2010	96